

**TÜRK KÜLTÜR, SANAT VE EDEBİYATINDA NECİP
FAZIL'IN AĞAÇ DERGİSİ**

Haşmet BUDAK

Yüksek Lisans Tezi

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Doç. Dr. Servet TİKEN

2023

Her Hakkı Saklıdır

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

Haşmet BUDAK
ORCID 0000-0002-7559-4638

TÜRK KÜLTÜR, SANAT VE EDEBİYATINDA NECİP FAZIL'IN
AĞAÇ DERGİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Servet TİKEN

ERZURUM – 2023

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	IV
ABSTRACT	V
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	VI
ÖNSÖZ.....	VII

GİRİŞ

I. 1930'LU YILLARIN SANAT VE EDEBİYAT DERGİLERİ	3
---	---

BİRİNCİ BÖLÜM

NECİP FAZIL KISAKÜREK'İN HAYATI

1.1. ÇOCUKLUĞU, AİLESİ VE ÇEVRESİ	21
1.2. EĞİTİM HAYATI	22
1.3. ESERLERİ	24
1.3.1. Çeviri	25
1.3.2. Deneme, Fıkra, Siyaset ve Tarih	25
1.3.3. Dergi	25
1.3.4. Dini ve Tasavvufi	26
1.3.5. Düşünce ve İnceleme	26
1.3.6. Hatıra	27
1.3.7. Hikâye ve Roman	27
1.3.8. Hitabet ve Konferans	27
1.3.9. Savunma	28
1.3.10. Senaryo	28
1.3.11. Şiir	28
1.3.12. Tekyazı (Monografi)	28
1.3.13. Tiyatro	29
1.4. HAYATININ DÖNÜM NOKTASI: "ABDÜLHAKİM ARVASI İLE TANIŞMASI"	29
1.5. YAYIN VE BASIN HAYATI.....	31
1.6. ALDIĞI ÖDÜLLER	33

İKİNCİ BÖLÜM

AĞAÇ DERGİSİ'NİN GENEL YAPISI

2.1. DERGİNİN ÇIKIŞ SERÜVENİ VE ADI	34
2.2. DERGİNİN AMACI VE İLKESİ.....	35
2.2.1. İnançsızlık	35
2.3. DERGİNİN FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ	37
2.4. DERGİNİN KAPANIŞI.....	38

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DERGİDE YER ALAN ŞİİR VE YAZILARIN İNCELENMESİ

3.1. ŞİİRLERDE ÖNE ÇIKAN TEMALAR	39
3.1.1. Necip Fazıl Kısakürek'in Şiirlerinde Öne Çıkan Temalar	39
3.1.2. Diğer Şairlerin Şiirlerinde Öne Çıkan Temalar.....	42
3.2. NESİRLERİN GENEL ÖZELLİKLERİ	45
3.2.1. Gezi Türü.....	45
3.2.2. Hikâye Türü.....	47
3.2.3. Derginin Fikir Dünyası.....	50
3.2.4. Edebi Meseleler	56
3.2.5. Tenkit	57
3.2.6. Roman	59
3.2.7. Şiir	61
3.2.8. Tiyatro	62
3.2.9. Tanıtımlar	63
3.2.10. Dil Konulu.....	68
3.2.11. Sinema	68
3.2.12. Bilmece.....	69
3.2.13. Resim.....	70
3.2.14. Müzik	71
3.2.15. Konferans	72
3.2.16. Hayatın Eleştirisi	72

SONUÇ.....	76
KAYNAKÇA	78
İNDEKS	81
FİHRİST	98
EKLER.....	110
ÖZ GEÇMİŞ.....	118

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRK KÜLTÜR, SANAT VE EDEBİYATINDA NECİP FAZIL'IN AĞAÇ
DERGİSİ

Haşmet BUDAK

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Servet TİKEN

2023, Sayfa: 127

Jüri: Prof. Dr. Mehmet TÖRENEK

Doç. Dr. Servet TİKEN (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Caner SOLAK

Dergiler, ortaya çıktıkları dönemin siyasî, sosyal ve kültürel hayatını hem büyük ölçüde etkilemişlerdir hem de bu etkileşimden büyük ölçüde etkilenmişlerdir. Farklı fikir ve düşüncelerin kamuoyuna duyurarak gelişmesinde ve yaygınlık kazanmasında önemli rol oynamışlardır. Basın aracılığı ile görüşlerini kamuoyuna aktaran fikir mensupları, çıkardıkları süreli/süresiz yayınlar ile Türk fikir hayatında olduğu kadar, Türk basın tarihinde de etkili olmuşlardır. Çünkü basın tarihimiz bu süreli yayınların yayımlanma sebeplerini, kamuoyu üzerindeki etkilerini ve neticelerini de ortaya koymaya çalışmaktadır. Bu süreli yayınlardan biri de *Ağaç Dergisi*'dir.

Necip Fazıl Kısakürek'in sahibi, başyazarı ve editörü olduğu bu dergide, Türk edebiyatının en önemli şahsiyetleri yer almış ve dergiye yaptıkları katkılarla Türk edebiyatında iz bırakmışlardır. Necip Fazıl, Cumhuriyet dönemi yazın dünyasının mühim ismidir. Çıkardığı *Ağaç* dergisi de bir o kadar mühimdir. Daha çok sanat ve edebiyat ağırlıklı olan *Ağaç* dergisi içerik bakımından da çok zengindir. Dönemin önemli dergileri arasında yerini almıştır. Amacımız 1936 yılında yayın hayatına başlayan *Ağaç*'in içeriğinin titizlikle incelenerek edebiyatımıza küçük bir katkı sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Necip Fazıl Kısakürek, Kültür, Sanat, Edebiyat, Dergi, Ağaç.

ABSTRACT**MASTER THESIS****NECIP FAZIL'S TREE MAGAZINE IN TURKISH CULTURE, ART AND LITERATURE****Haşmet BUDAK****Advisor: Assoc. Prof. Dr. Servet TİKEN****2023, Page: 127****Jury: Prof. Dr. Mehmet TÖRENEK****Assoc. Prof. Dr. Servet TİKEN (Advisor)****Assist. Prof. Dr. Caner SOLAK**

Journals both greatly influenced the political, social and cultural life of the period they emerged and were greatly influenced by this interaction. They played an important role in the development and prevalence of different ideas and thoughts by announcing them to the public. Members of opinion who conveyed their views to the public through the press, have been influential in the history of the Turkish press as well as in the Turkish intellectual life with their periodic/non-periodical publications. Because our press history tries to reveal the reasons for the publication of these periodicals, their effects on the public and their results. One of these periodicals is the Tree Magazine.

Necip Fazıl Kısakürek is the owner, editor and editor of this magazine and the most important figures of Turkish literature have appeared and left their mark in Turkish literature with their contributions to the magazine. Necip Fazıl is an important name in the literary world of the Republican Era. The Tree magazine he published is just as important. Tree magazine, which is mostly art and literature is also very rich in content. It took its place among the important magazines of the period. Our aim is to make a small contribution to our literature by carefully examining the content of Ağaç, which started its publication life in 1936.

Keywords: Necip Fazıl Kısakürek, Culture, Art, Literature, Magazine, Tree.

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

AGE.	: Adı geçen eser
AGM.	: Adı geçen makale
C.	: Cilt
BS.	: Baskı
BK.	: Bakınız
ÇEV.	: Çeviren
ED.	: Editör
HAZ.	: Hazırlayan
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
NFK	: Necip Fazıl Kısakürek
S.	: Sayfa
SS.	: Sayfa sayısı
S	: Sayı
ÜNV.	: Üniversite
VB.	: Ve benzeri
VD.	: Ve diğerleri
YAY.	: Yayınları
YY.	: Yüzyıl

ÖNSÖZ

Türk edebiyatında dergiler, Tanzimat döneminde batılılaşma süreciyle birlikte yayımlanarak etkin bir rol oynamışlar ve daha çok büyük şehirlerde çıkarılmışlardır. II. Meşrutiyet'ten sonra Anadolu'da da yaygınlık kazanmış ve zamanla sayılarında bir artış görülmüştür. Cumhuriyet dönemine gelindiğinde ise örgütlenmelerle siyasi, fikri, mizahi ve edebi birçok dergi yayımlanmıştır.

Türk edebiyatı tarihi çok çeşitli yüzlere sahne olmuştur. Bu çeşitli atmosferde yaşayan simalardan biri de Necip Fazıl Kısakürek'tir. (1904-1983). Cumhuriyet sonrası Türk edebiyatının önemli isimlerinden biridir. Dergiciliği ile de adından sıkça söz ettirmiştir. Hayatı boyunca birçok dergide de yazıları yayımlanmıştır. Kendisinin editörü ve başyazarı olduğu *Ağaç*, *Borazan* ve *Büyük Doğu* isimli üç dergiyi de Türk edebiyatına kazandırmıştır.

İlk olarak 14 Mart 1936 tarihinde Ankara'da yayımlanan *Ağaç* dergisi, yedi sayı yayımlandıktan sonra son sayısına kadar İstanbul'da yayın hayatını sürdürmüştür. Haftalık olarak yayın hayatına başlamıştır ve 29 Ağustos 1936 yılına kadar varlığını sürdürmüş, sonra kapanmıştır. Toplam da 17 sayı çıkmıştır.

Beni bu konuda çalışmaya teşvik eden, karşılaştığım tüm güçlüklerde kıymetli tavsiye ve yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Servet TİKEN'e ve her konuda yardımlarını, bilgi ve birikimlerini benimle paylaşan bölüm hocalarım Prof. Dr. Mehmet Törenek ile Doktor Öğretim Üyesi Caner Solak'a, hep yanımda olan ve desteklerini her daim hissettiren canım aileme sonsuz teşekkürlerimi arz ederim.

GİRİŞ

Edebiyat, toplumsal kültürün önemli öğelerinden biridir. Onun görünür olduğu unsurların başında da dergiler gelir. Dergiler, edebiyatımızda farklı fikirlerin oluşmasında ve gelişmesinde başrol oynamışlardır. Aynı zamanda toplumların hayat şekillerini, siyasî durumlarını, sosyolojik değişimlerini ve gelişim aşamalarını gösteren önemli kaynaklardır.

Avrupa’da 17. yüzyılda ortaya çıkan dergicilik faaliyetleri, Osmanlı Devleti’nde ise 19. yüzyılda, 1862’den itibaren görülmeye başlamıştır. Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında ise nicelik olarak artan dergiler, nitelik olarak da gelişim göstermiştir. Bu dergilerde siyasi, fikri, mizahi ve daha çok edebî konular işlenmiştir. (Gönenç, 2007: 64-74).

Dergiler, çıktıkları dönemin edebi ortamını zenginleştirirken bazıları yaygın bir kabul görerek zamanla popüler hale gelmiştir. Kendilerine özgü kültürel çeşitliliği nedeniyle yaygın bir etkiden de söz edilebilir. Genel olarak sanat, edebiyat, kültür, siyaset, tarih ve din konuları ağırlık basmaktadır. Ulaştığı kitleyi bilinçlendirmede ve yönlendirmede yeri önemlidir.

Hemen hemen her konuda eser vermiş olan Türk edebiyatı tarihinin önemli isimlerinden biri de Necip Fazıl Kısakürek’tir. Tanzimat ile başlayan Batılılaşmayı bir temel sapma olarak görmüş, eserlerini de genel olarak bu düzlemde oluşturmuştur. Daha önce şehirden ve insanlardan kaçan, yıldızlı gecede dağlarda şarkı söyleyip şiir yazmak isteyen şair, bir tarihten sonra toplumsal bir sorumluluk üstlenmiş olarak görünür.

Necip Fazıl Kısakürek, büyük bir hercümercin yaşandığı bir dönemde dünyaya gözlerini açmıştır. Tahtta kendisinin *Ulu Hakan* adında bir eser yazacağı Sultan II. Abdülhamid oturmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu’nun da artık son dönemleridir. Necip Fazıl, büyük bir devletin yıkılışını gözlemleyen bir çocuk; büyük ve yeni bir devletin kuruluş döneminde gençlik çağını yaşayan bir delikanlı; hayatının en ele avuca sığmaz dönemini ise yeni devletin öykündüğü dünyanın içinde, Fransa’nın Paris’inde sabahları görmeyen ve sabahları görünmeyen, karanlıklarda yaşayan delikanlı yaşta biridir.

Edebiyatımızda dergilerin yayın merkezi başlangıçta İstanbul iken zamanla onun bu tekeli kırılmış ve Ankara, İzmir, Konya, Eskişehir gibi Anadolu’nun değişik illerinde

yeni yayınevleri kurulmuştur. Türk edebiyatında yer alan dergiler, sadece yeni sanatçılar kazandıran ya da sanatçıyı okuruyla buluşturan yayınlar olmamış, kendilerine özgü gelenekler de oluşturmuşlardır. Dergilerin yayımlamış olduğu özel sayılar, verdikleri ödüller, sayfalarında yayımladıkları özel dosyalar, soruşturmalar, tartışmalar bu gelenekler arasında gösterilebilir. (Baycanlar, 2012: 291).

Osmanlı İmparatorluğu, 1923 yılında Cumhuriyet'in kurulması ile tamamen yıkılmıştır ve yeni bir devlet kurulmuştur. Yeni bir devletin kurulması, yeni bir edebiyatın da doğmasına neden olmuştur. Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı başlığının uygun görüldüğü bu edebiyat ortamı, birçok şairi ve yazarı etkilemiş, bu konularda da birçok eser vermelerine vesile olmuştur. Yeni devleti anlatmak ya da yıkılan diğer devleti anlatmak çoğu sanatçı için bir görev olarak görülmüştür. Bu yüzden edebiyat ortamı çokta rahat bir ortam da gelişme göstermemiştir. Değişim ve dönüşüm, dönem edebiyatının durumunu özetler niteliktedir.

20. yüzyıl, çok büyük değişmelerin, gelişmelerin yaşandığı ve buna paralel olarak büyük boşlukların da olduğu bir yüzyıldır. Sadece Türkiye'de değil, yüzyıl bütün dünyada etkisini göstermiştir. 1. Dünya Savaşı bitmiş, büyük devletler yıkılmış, yerlerine yenileri kurulmuş, büyük göçler olmuş, 1929'da bütün dünyada büyük bir ekonomi kriz yaşanmaya başlamış, Sanayi Devrimi ile başlamış olan sömürü, işçi sınıfının ortaya çıkması, çalışma şartları, sefalet, açlık, değişen toplumun yapısı gibi sebeplerle bütün dünya bir boşluk içine düşmüştür. Çünkü hemen hemen her şey kökten bir değişim göstermiştir. Edebiyattan tarihe, coğrafyadan fenne, sosyal, kültürel, sanat, ekonomi gibi her alanda bu değişimi görmek mümkündür. Bu yüzden her dönem kendi sanatçısını doğurmuştur. Edebiyatımız; siyaset, sosyal, sanat, kültürel, toplum ve tarih ile hiç olmadığı kadar etkileşim haline girmiştir. Bu etkileşimde önemli rol oynayan kaynaklardan biri de dergiler olmuştur. Bu sebeple birçok dergi bu ortamda yayın hayatına başlamıştır. Toplum, sanatçıları ve çıkarmış oldukları dergileri kısa sürede benimsemiştir. Bu durum sanatçılar arasında bir toplanmaya neden olmuş, tek bir yazar değil birçok yazar aynı dergide boy göstermeye başlamıştır. Düşüncelerini tek bir dergi etrafında topluma ulaştırmaya çalışmışlardır. Cumhuriyet rejiminin ilk hedeflerinden biri toplumu çağdaş bir seviyeye yükseltmek olmuştur. Çağdaşlık fikri, çoğu aydının eserlerinde yer bulmaya başlamıştır. Aydınlar, bu fikrin ve yeni oluşumun halkta karşılığını görmek için öncelikle eski ile yani gelenek ile bağların koparılması

gerektiğini savunmuşlardır. Bu durum toplumda hemen karşılık görmez. Toplum nezdinde kabul görmesi hemen olmamıştır. Bunu kabulü hızlandırmanın en önemli yollarından birini de dergiler ve diğer iletişim araçları oluşturmuştur. Gazete, dergi, radyo gibi iletişim araçlarının popülerliği bu durum karşısında yavaş yavaş artmıştır.

1930'lu yıllara girmeden hemen önce Türkiye'de çok önemli bir gelişme yaşanmıştır. 1 Kasım 1928 yılında Yeni Türk Alfabesi, TBMM tarafından kabul edilerek yasallaştırılmıştır. Bu durum, aydınlar tarafından sevinç içinde karşılanmıştır. Toplumu çağdaşlığa ulaştıracak yollardan biri aşılmıştır. Fakat bu durumun sonuçları uzun vadeli olmuştur. Harf devrimi zamanla toplumda kabul görmüş ve en önemli sonuçlarından biri olan okuma ve yazma oranı, çok hızlı bir artış göstermiştir. Kısacası, Cumhuriyet'in ilanından 1938'lere kadar geçen sürede; kültürel, toplumsal, eğitim, sağlık, sosyal ve ekonomik alanda yapılan İnkılapların, topluma yerleştirme çabalarının olduğu görülür. Bu durum karşısında Türk aydını öncelikle küçük topluluklar şeklinde dergiler yayımlamışlardır ve zamanla topluluğu genişleterek büyük kitlelere ulaşmaya çalışmışlardır. Aydınlar arası fikri bir ayrışma söz konusu olsa da temel amacın öncelikle yenilikler karşısında birleşmek olduğu yayımlanan eserlerde göze çarpar. Öyle kesin bir çizgi ile ayrışma yoktur. Bu durum en iyi şekilde dergilerde görülebilir. Çünkü fikri ayrılığı olan çoğu sanatçı aynı dergide bulunmuş ve aynı dönem de yazılar kaleme almışlardır. Bulundukları topluluklar aynıdır.

I. 1930'LU YILLARIN SANAT VE EDEBİYAT DERGİLERİ

Geçen yüzyılın başından günümüze kadar gelen süreçte önemli dergiler okuyucu ile buluşmuştur. Bu dergiler, devirlerinin canlı tanıklığını yaptıklarından dolayı bakılması gereken hazinelerdir. Değişen dünya karşısında dergilerde sürekli kendilerini yenileme fırsatı bularak okuyucunun karşısına çıkmıştır. Her birinde ayrı bir dünya görüşü vardır. Bu durum dergileri farklı özelliğe sokmaktadır. Dönemin dergileri bazen bir edebi topluluk oluşumu içinde olmuş, bazen de farklı ideolojilerin savunucusu olmuştur. Bu süreli yayınlar öncelikle ürün, şair, yazar çoğalmasını haber vererek, okuyucunun zihninde yer edinmeye çalışmışlar ve bu atmosferde ileri sürülen görüşleri tek başlarına karşılamaya gayret etmişlerdir. Nitekim 1930'lu yıllarda aşağıda ele alınacak olan dergilerle edebiyatta kimi yönelişler gerçekleşmiş, farklı sanat anlayışları seslendirilmiş, farklı görüşler temsil edilmiş ve savunulmuştur.

Dergiler; düşünce geliştiren, bilgi aktaran, araştıran, inceleyen, eleştiren yazıları bünyesinde barındırır. Sanatçılar da genel olarak bu amaçla dergide yer edinirler. Türkiye'nin ciddi ciddi bir kültür ve zihniyet değişimi yaşadığı 1930'lu yıllar, sanatçıların farklı söylemlerinin oluşmasını sağlamıştır. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti, İnkılaplar, toplum yapısının değişimi, kuşak içi itirazlar, ayrışmalar, yeni ve eski kuşak çatışmaları, farklı kimlik talepleri, farklı dünya görüşleri ve bunların belirginleştirilmek istenmesi, yenilik arama çabaları, sanatçının görünme biçimleri, eleştirileri, var olmak adına değişen söylemler, dönem ruhu ile doğrudan ilişkilidir.

Kültür, sanat ve edebiyat dergisi olarak sunulan yayınların çoğu, edebiyatın kültüre ait bir değer ve sanat türlerinden biri olduğu kabulünü taşır. Dolayısıyla bu dergiler, türler için de görev üstlenir ve işlev taşır. Aynı zamanda diğer kültürel değerleri sunma ve farklı sanat dallarına ait verimleri de değerlendirme işlevi görür. (Doğan, 2008: 9).

Bu dergilerin varlık sebepleri; edebiyatın kültürle ilişkisi ve kültürel değerlerin edebiyat aracılığıyla temsil edilip aktarılması; diğer sanat dalları ile ilişkisinin berraklaştırılması; edebi verimlerin değerlendirilmesi; edebiyata dair sorunların tartışılması; yeni eserlerin, şair ve yazarların sunulması ve gündemde tutulması gibi sebepler, dergilerin varlık sebepleri ile ilişkilendirilebilir.

Cumhuriyet'ten sonra dergilerde bir artış görünür. Bu konuda net bir rakam verilmesi mümkün değildir. Birkaç sayı çıkıp kapanmış olan veya belirli bir etkinlik düzeyi tutturulmuş dergilerin olması gibi uzun süre çıkıp yazın ortamında etkili olamamış dergiler de bulunmaktadır. (Doğan, 1997: 5). 1930'lu yıllarda yayımlanan sanat ve edebiyat dergileri şunlardır:

Resimli Ay Dergisi: Sahibi Mehmet Zekeriya Sertel'dir. İki kez yayın hayatına son verilip tekrardan basılan derginin konusunu işçiler, yoksul insanlar, köylüler, Cumhuriyet rejimi, demokrasi, tarih ve halkın menfaatleri, sanat ve magazin oluşturur. Fakat asıl amaçlarının halkın kültür seviyesini yükseltmek ve çağdaş bir seviyeye ulaştırılmak istenmesini derginin sahibi sertel şu sözleri ile açıklar: *“Bizim hedefimiz okuyucuların, okuma ihtiyaçlarını doyurmak ve memleketimizde gerçek bir halk dergisi kurmaktır, ülkemiz insanlarını aydınlatmak...”* (Sertel, 1966: 88).

Okuyucu ile ilk buluştuğu dönem, 1924-1928 yılları arasında olmuştur. İkinci dönemi ise yeni harflerin kabulünden sonra 1929-1931 yılları arasında çıkarılmıştır. Bu tarihler arasında 22 sayı yayımlanmıştır. En son olarak ise 1932'den 1938'e kadar basılmış, sonra tamamen yayın hayatına son verilmiştir.

Derginin 1928'de tekrar yayın hayatına başladığı dönemde, sanatçı kadrosuna Nazım Hikmet'te katılır. Şair dergide, "Süleyman ve İmzasız Adam" takma adları ile yazılar yayımlar. Aruz ve hece veznini bir kenara bırakılmasını gerektiğini söyleyerek, serbest nazım şekli ile şiirler yazar. Konular genelde halk üzerinedir. Ayrıca kendisi dışındaki dönemin bütün şairlerini put olarak görmüş ve putların yıkılmasını dile getirmiştir. Bunun sonucunda dergide bir kampanya başlatıldı. Derginin 4. Sayısından itibaren "Putları Yıkıyoruz" adı altında başlatılan kampanyaya derginin diğer sanatçıları da büyük destek vermişlerdir. Bu kampanyada eleştirilen ilk iki şair ise Hamit Tarhan ve M. Emin Yurdakul olmuştur. Kampanya sanatçılarına göre ne Hamit şairler sultanıdır ne de Yurdakul halktan biridir. Derginin sahibi olan Zekeriya Sertel ise "putları yıkıyoruz" başlıklı makale için şunları söylemiştir. *"Yeni bir mücadeleye başlıyoruz. Putları yıkacağız. Maksudumuz layık olmadıkları halde sırf mütemadi bir propaganda tesiri ile kendimize put yapıp taptığımız kimseler üzerindeki mukaddes örtüyü kaldırmak ve Türk gençliğini yanlış taptığı putlardan kurtarmak."* (Sertel, 1929: 32).

Yapılan bu kampanyaya ilk tepkiyi dönemin Türk Ocakları Başkanı Hamdullah Suphi Tanrıöver'den gelir. Kampanyayı yürütenleri "Bolşevik kapısının köleleri" olarak adlandırır ve şunları söyler:

"Tarhan'ın putunu yıkmak istediler. Peki niçin? Türk'e, Namık Kemal'le, Şinasi ile vatan veren bir şair olduğu için. M. Emin'e de aynısını yaptılar. Niçin? Türk'e milliyet veren bir şair olduğu için. O putların etrafında vatan ve millet mefkûresi için daha dün yüzbinlerce evladını kurban kesmiş, yaşayan bir millet var! Hâlbuki kırılmak istenen putlar, Mısır'daki Ebusendil heykelleri gibi, Sultanahmet'teki gibi, Bizans yadigârları gibi, kaybolmuş bir milletin kapanmış bir devrin metrukâtı değildir." (Baydar, 1968: 142-143).

Yayımlandığı yıllarda; yeni ülke kurulmuş, medreseler kapatılmış, halifelik kaldırılmıştır. Yani toplumda büyük değişimler olmuştur. Dergi, bu değişimi değişimleri genel hatları ile okuyucuya iletmek istemiş, ona göre yayın politikası geliştirmiştir. Önemli olan halkın, bu değişim karşısında gelişmesi ve halkın ihmal edilmemesi olmuştur.

Yazı kadrosunda Mehmet Rauf, Reşat Nuri, Hakkı Süha, Besim Akımsar, Ahmet Rasim, Cahit Uçuk, Cevdet Baykal, Behçet Kemal, Enver Behnan, Fikri Süreyya, Hakkı Süha, Hikmet Arif, Muhsin Ertuğrul, Ömer Seyfettin, Peyami Safa, Hıfzı Tevfik ve Yakup Kadri, Nazım Hikmet, Sabahattin Ali vd. gibi sanatçılar vardır. Derginin desteklediği başka bir gelişme ise Yeni Harfler'in kabulü olmuştur. Yeni harflerin dergide tamamı ile tanzim edilmesi ve dergide yenilikler yapılmasından dolayı dergi ilk kapanışından ancak 3 ay sonra yayın hayatına başlayabilmiştir.

Dergide yayımlanan başlıca türler “şiir, hikâye, roman, tiyatro” ile “aktüalite, kadın hakları, çocuk ve gençlik, eğitim ve yabancı okullar, haber, tanıtım” gibi değişik konularda yazılar yayımlanmıştır. Özellikle kadının modern yaşam içinde erkekler ile eşit seviyede yaşayabilmeleri için magazine de önem vererek kadınları ön plana çıkarmaya çalışmıştır.

Resimli Ay dergisi, kısaca Tanzimat ile başlayıp, Cumhuriyet ile birlikte hızlanan yenileşme çabalarına halk için en büyük menfaatleri sağlamak maksadıyla çıkarılır. Amacı, yetişecek olan Cumhuriyet neslinin, muasır medeniyet seviyesine ulaşması yolunda yardımcı olmak ve her daim destekleme olmuştur. Toplumda bir ayrışma gözetmeden her kesime hitap etmek istemiştir.

Milli Mecmua: 1930'lu yılların ilk yıllarına kadar varlığını sürdüren dergi, Cumhuriyet'in ilanından hemen sonra 1 Kasım 1923 tarihinde yayımlanır. Sahibi ve başyazarı Mehmet Mesih Akyiğit'tir. Dergi, 1933 tarihinde kapatılır. Yayımlanan 114 sayı ile Türk edebiyatına katkıda bulunmuştur. Yayımlanma ve basım yeri İstanbul'dur. Dergide toplumun sosyal, kültürel, edebiyat (musiki, resim, mimari, gezi, hatıra, şiir, makale) ve iktisat alanları asıl tema olarak seçilmiştir. Dergi üniversite hocalarına, akademisyenlerine ve toplumun önde gelen sanatçılarına kadrosunda yer vermesi bakımından önemlidir. Yazar kadrosundaki önemli isimlerden bazıları şunlardır: “Darülfünun Ruhیات Muallimi Mustafa Şekip (Tunç), Darülfünun Felsefe Tarihi

Muallimi Mehmet Emin (Erişirgil), Darülfünun Mantık Müderrisi Halil Nimetullah (Öztürk), Darülfünun Batı Edebiyatı Tarihi Müderrisi Yusuf Şerif (Kılıçel), Darülfünun Türk Edebiyatı Müderrisi M. Fuad (Köprülü), Türk Dinleri ve Mezhepleri Tarihi Muallimi Y. Ziya, Terbiye Müderrisi Mehmet Ali (Aynî), Darülfünun Müderrislerinden Mehmet İzzet, M. Şemsettin, Necmettin Sadık (Sadak), Amelî Hayat Mektebi Muallimi Osman, Tedris Usulü Muallimi E. Hamdi, İstanbul Lisesi Muallimi Hasan Âlî (Yücel), Darülelhan Müdürü Musa Süreyya, Kırklareli Halk Musikisi Cemiyeti Başkanı ve Muallimi Vahit, Heykeltıraş Âli Nejat, Ressam Avni Lifij.” (Özlük, 2006: 23-24).

Kadro Dergisi: Yakup Kadri Karaosmanoğlu’nun sahibi olduğu ve 1932 yılında yayımladığı *Kadro* dergisi, 36 sayı yayımlandıktan sonra 1935 yılında kapatılmıştır. Yayın yeri Ankara’dır. Yazı kadrosunda Vedat Nedim Tör, Burhan Asaf Belge, Süreyya Aydemir gibi önemli isimler bulunur. Bu yazarların ortak yönü, “ulusalcı/solcu” bir dünya görüşüne sahip olmalarıdır.

Kadrocular Türk siyasi hayatında özellikle de sol düşünce içerisinde ayrı bir yere ve öneme sahiptir. Kadrocular ülkemizde sıkça rastlanan devlet solculuğunun ilk örneklerini vermişlerdir. Ayrıca Kadrocular, Türk toplumunda sosyal milliyetçiliği kurmaya çalışmışlardır. Kadro dergisinin yayımlandığı süre boyunca resmi ideoloji ile çelişmemeye özen gösterdiği, yaşanan milli kurtuluş hareketini yorumlamayı ve ona teorik bir temel oluşturmayı amaç haline getirdiği söylenebilir. Derginin üstlendiği temel misyonlar; inkılaplara teorik, felsefi alt yapı oluşturabilmek, inkılapları anlayarak gelecek nesillere aktarabilmek ve son olarak inkılabın heyecanını canlı tutabilmek şeklinde özetlenebilir. (Sert, 2019: 56-57). Derginin çıkış amacı ilk sayısında şu şekilde açıklanmıştır:

“Hülasa; cihanın bin bir çeşit hadisata gebe olan bugünkü esrarengiz gidiş i içinde, mukadderatını kendi inkılabının mukadderatına bağlayan inkılap neslimizin muhtaç olduğu inkılap şevkini her zaman uyanık tutmak ve inkılabımızın idrakini durdurur gibi görünen coşkun ve mürekkep cereyanına daima hakim kalabilmek için, onun prensiplerini hududu muayyen kriteriyumlar şeklinde bilmeye, benimsemeye ve benimsetmeye mecburuz. Kadro, bunun için çıkıyor.” (Alpar, 1978: 1).

Manifestodan da anlaşılacağı üzere, dergi sanatçıları kendilerini, Cumhuriyet ideolojisinin tam amacına ulaşması için bunu kendilerine görev olarak arzu etmektedirler. Eğer bunu başaramazlarsa ideolojinin de çökeceğine inanmışlardır.

Döneminin en entelektüel yayınlarından biri olan dergi, bir hareketinde başlangıcı olmuştur. Ulusal bağımsızlığın ve vatanın bölünmezliğinin bekçileri olarak kendilerini Kadro Hareketi, aydın hareketi olarak tanıtmışlardır. Devrim hareketlerini desteklemiş ve Cumhuriyet ideolojisinin toplumda oturması için çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Derginin yayınlandığı dönemde büyük bir sansür ortamı egemen olduğu için, bir derginin tutunabilmesi Mustafa Kemal nezdinde ve CHP çevrelerinde kabul görmesine bağlıydı. Bu şartı sağlamak için derginin sahipliğini Mustafa Kemal'e ve CHP'ye yakın bir isim olan Yakup Kadri Karaosmanoğlu üstlenmiştir. (Sunar, 2004: 511526). Dergi kapatıldıktan sonra bazı sanatçıları devletin önemli kurumlarına atanmışlardır.

Derginin yayımlanmaya başladığı döneme kadar Türkiye'de önemli gelişmeler olmuştur. Yeni bir devlet kurulmuş, sosyal ve toplumsal hayat kökten değişim göstermiş, İnkılaplar doğrultusunda ülke, çağdaş ve uygar bir yere getirilmeye çalışılmış, Batı ile ilişkiler artırılmış ve daha birçok gelişme meydana gelmiştir. Sadece Türkiye'de değil, dünyada büyük değişiklikler olmuştur. Bunlar içinde en önemlisi ise dünyayı etkisi altına alan 1929 Ekonomik Krizi'dir. İşte Kadro Dergisi'nin ilk ve asıl amacı bu ekonomik bunalımdan kurtulmanın yollarını devlet büyüklerine iletmek ve kurtuluşun reçetesini onlar ile paylaşmak olmuştur. Ülkenin, o dönemki ekonomik modeli olan Devletçilik politikasını da desteklemişlerdir. Daha sonra yayın politikasında değişikliğe giderek ilk amaçlarının "Türk Devrim Hareketi"ni desteklemek olmuştur. Artık dergide, Cumhuriyet ideolojisi çerçevesinde eserler yayımlanmaya başlamıştır. Bu yayın politikasındaki değişikliği hükümet ve yetkilileri istememiştir, tamamen sanatçıların kendi istekleri doğrultusunda gerçekleşmiştir. Fikirleri ve üslupları ile kendilerini Türk entelektüeli olarak görmüşlerdir.

Çığır Dergisi: Hıfzı Oğuz tarafından 1933 yılında Ankara'da yayımlanan Çığır, 1948 yılında 193 sayı yayımlandıktan sonra kapatılır. Kendilerini "Gençlik Dergisi" olarak tanıtır. Böyle bir isim vermelerinin nedeni ise sahibinin henüz 22 yaşında genç bir yazar olmasıdır. Başlık kısmında "Gençlik, Fikir ve Sanat Mecmuası" yazmaktadır. İçerik olarak tarih, edebiyat, sanat, kültür, felsefe, ekonomi, sinema, müzik gibi

başlıklar bulunmaktadır. Derginin ana teması, bağımsız ve sorumluluk sahibi bir gençliğin yetişmesidir. Bu dergiyi döneminin diğer dergilerinden ayıran özelliği, bazı tanınmış kişiler adına özel sayı çıkarmasıdır. Örneğin Hamid Tarhan, Celal Sahir Erozan, Reşit Galip gibi isimler için özel sayılar hazırlanmıştır.

Çığır'ın sayfaları, inkılap neslinin gençlerine hedefler gösteren meşaleler gibidir. Çığır'ın sayfalarında devrimi anlatmak için yapılması gereken birçok teklif olmakla beraber o günlerde belki yeteri kadar konuşulmayan sinemanın da dergide kendine yer bulması ayrıca önemli olarak değerlendirilebilir. Hıfzı Oğuz, inkılap sineması istemektedir. Yapılan filmlerde inkılap gençliğinin unutulduğundan şikâyet etmektedir. Devrimin gücünün beyaz perdede somutlaşmasını istemektedir. (Coşkun, 2019: 352).

Orhun Dergisi: Hüseyin Nihal Atsız'ın çıkarmış olduğu dergidir. Atsız Mecmua'nın kapatılmasından sonra yine Atsız tarafından yayımlanan dergisidir. Derginin çıktığı dönemde Atsız, edebiyat öğretmeni olarak görev yapmaktadır. İlk sayısı 5 Kasım 1933 tarihinde yayımlanır. Derginin adının anlamını ve ne amaçla çıkarıldığını derginin ilk sayısının ilk sayfasında şu sözler ile açıklar:

“Hayatın kasırgası arasında herkes bir yol tutarak yürümeye çalışıyor. Bu kasırga arasında irili ufaklı sesler işitiyoruz. Bu seslerden kimisi geçmişe hasret çekiyor. Kimisi geleceğe ümitle bakıyor. Bize yabancı kaynaklardan haykıranlar da az değil. Kiminin manası hiç anlaşılmıyor. Kimi haykırırken bocalamakta. Kimisi rengi belli olmayan bir bayrağın altına çağırıyor. Biz, bize geçmişteki büyüklüğümüzü anlatan, ilerisi için ders veren ORHUN adını seçtik. ORHUN geleceğe bakan geçmişin timsalidir. ORHUN on iki asır öncesinin destanıdır; fakat on iki asır ilerisine kadar yol gösterir. ORHUN geçmişteki büyüklüğümüzü, gücümüzü gösteren ışıktır; ilerisini de aydınlatır. ORHUN “Dün’ün“, “Bugün’ün“, “Yarın’ın“ timsalidir. ORHUN’un yolcuları iyi insan değil, İYİ TÜRK İSTİYORLAR... Dünyada maddi, manevi ne varsa bunlar birer vasıta. Ülkülerin ülküsüne: her şeyden üstün en büyük Türkiye! Bize göre: kâinatı çevreleyen hava Türk kanını kızartmak içindir. Türk bir vazife için yaratılmıştır. Bu vazife, kâinat Türkleştiği zaman biter.” (S.1, s.1).

Bu dönem dergide işlenen konular; Türkçülük, milliyetçilik, sosyal ve kültürel hayat, diğer sanat dalları, millilik, Turancılık, Komünizm, dil, kadın gibi başlıklar söz konusudur. Derginin içeriğinde edebi yazılar olarak çok çeşitlilik arz eder. Bunlardan bazıları; şiir, deneme, inceleme, mektup, hikâye, duyuru, tavzih, çeviri, anket, özlü sözler.

Derginin çıkarılma macerası birtakım sıkıntılar yüzünden iki döneme ayrılmıştır. Bunlardan birinci dönemin ilk sayısının kapağında “Atsız mecmuasının devamı” olduğu ve “büyük Türkçülük ülküsüyle” çıktığı yazmaktadır. Bu dönem 9 1933 ile 1934 yılları arasında 9 sayı yayımlanır. Bu dönemin sanatçıları ise; Hüseyin Nihal Atsız, Nihat Sami, Fevziye Abdullah (Tansel), Orhan Şaik (Gökyay), Suut Kemal (Yetkin), Ahmet Yekta, Ahmet Özdemir, Ali İhsan (Sâbis), Atsız Yoldaş (Fethi Tevetoğlu), Tolunay (Bedriye Atsız), Zâhir Sıdkı (Güvemli), vb. bulunuyordu. Türk diline, yazım (imlâ) sorununa, edebiyata ve halk bilgisine ilişkin olan, Yuluğ Tigin, Kürşad, Moyuncur Kağan’ı tanıtan ilgi çekici yazılar, şiirler yayımlanıyordu. Edirneli Nazmi üzerine olan araştırma da önemli idi. (Sefercioğlu, 2008: 16).

Dergi 1934 yılında tekrardan kapatılır. Derginin birinci dönemi sonra erer. Bu dönem ancak 9 sayı yayımlanabilmiştir. Dergi 10 yıllık aradan sonra tekrar yayımlanmıştır ve ikinci dönem başlamıştır. Bu dönem ancak altı sayı yayımlanabilmiştir.

İkinci dönemin başlaması yani dergini tekrardan yayımlanması ancak 1943 yılında olur. Derginin basım yeri İstanbul’dur. Sahibi ve başyazarı yine Hüseyin Nihal Atsız’dır. İkinci dönemim başlıca sanatçıları şu isimlerdir: “Mustafa Hakkı Akansel, Mehmet Sâdik (Aran), Fahriye Arık, Besim Atalay, Bedriye Atsız, Nihat Sami Banarlı, Abdülkadir İnan, Yusuf Kadıgil, Mehmet Hâlit Bayrı, Orhan Şaik (Gökyay), Elmas Yıldırım ve Azmi Güleç, Bekir Berk, Muharrem Doğdu (Mercanlıgil), Külâhlıoğlu, Hamza Sâdi Özbek, Cemal Oğuz Öcal, Nejdet Sançar, Tevetoğlu, Zeki Velidî Togan, Cezmi Türk, Yılanlıoğlu İsmail Hakkı, Osman Yüksel, Zâhir Sıdkı (Güvemli).” (Sefercioğlu, 2008: 17). Bu dönemde yayınlanan yedi sayının önemi, II. Dünya Harbi sırasında artış gösteren sol faaliyetlere dikkat çekilmesinden kaynaklanır. 15’inci Mart ve 16’ncı Nisan 1944 sayılarda yayımlanan, Atsız’ın “Başvekil Saraçoğlu Şükrü’ye açık mektupları hem Orhun hem de dergi ve sahibi ile ilişkisi olanların; dolayısıyla da

Türkçülerin ve Türkçülüğün kaderinde önemli rol oynadı. O “mektuplarda son yıllarda büyük ivme gösteren komünist eylemlerden, komünistlerin devlet kurumlarında ve özellikle Millî Eğitim Bakanlığı’nda önemli yerlere getirilmesinden ve etkin roller üstlenmesinden örnekler verilerek, bunların önlenmesi isteniyordu. O dönemin Ankara gençliği tepkilerini göstermek amacı ile büyük protestolar yaptılar. Bu durum karşısında hükümet hemen harekete geçerek gösteriye katılanları gözaltına almaya hatta tutuklamaya başladılar. Olayların atmosferi yatıştırılmadan dergi 1944 yılının Nisan ayında daha açılmamak üzere mahkeme tarafından kapatılır.

Ülkü Dergisi: Adını Atatürk’ün verdiği Ülkü Dergisi, Halkevleri’nin yayın organı olarak 1933 yılında Ankara’da yayımlanır. Künyesinde, N. Kemal Köyme, Necip Ali Küçüka ve Recep Peker görünür. Aralık 1949’a kadar 270 sayı çıkan Ülkü, başlangıçta tarımcılık, halk sağlığı, sosyoloji, felsefe, spor, ekonomi, tarih, edebiyat gibi çok çeşitli konulara ve halkevlerinden haberlere yer verir.

Derginin ilk sayısında Recep Peker, “Ülkü Niçin Çıkıyor” başlıklı yazısında “Ülkü, karanlık devirleri arkada bırakarak, şerefli ve aydınlık istikbale giden yeni neslin heyecanını beslemek, cemiyetin kanındaki inkılap unsurlarını ısıtmak, ileri adımları sıkıştırmak için, bütün bu gayelere hizmet yolunda çalışan Halkevlerinin ruhundaki harareti yazı vasıtasıyla yaymak için” çıktığını söylerken ayrıca derginin yapacağı tahlillerde Cumhuriyet, Milliyet ve İnkılap fikirlerini temel alacağını belirtir ve bu doğrultuda çalışmak isteyenleri karşılık beklemeksizin dergiye çağırır. . (Doğan, 1997: 21).

Dergide C. Sıtkı Tarancı, Mustafa Nihat Özöni, Behçet Kemal Çağlar gibi sanatçılar yer alır. Derginin ana teması, milli birlik ve beraberliğin sağlanması, inkılapların halk nezdinde kabul görmesi, Cumhuriyet’in tam anlamı ile gelecek nesillere aktarılması gibi başlıklar ile özetlenebilir. Dergi içerik yönü ile çok zengindir. Sanat, edebiyat, spor, tarih, ekonomi, dil gibi çeşitli sanat dallarını ve fikir yazılarını bünyesinde barındırır. Yazarlardan, sade ve açık bir ifadeyle İnkılapçılık, Halkçılık, halk rehberliği, memleket ve millet sevgisi, neşe ve ümit, çalışma ve başarı heyecanı verme ekseninde, herkes tarafından zevkle okunacak tarzda yazılar yazmaları istenmiştir. Ülkü, memleketin hemen her meselesine sahip çıkarak, meseleler üzerine söz söyleme yetkisini kendinde gören, kapsamı ve niteliği itibarıyla hacimli bir dergidir.

Dönemin şartlarında yurdun her köşesindeki okuyucusuna ulaşabilen yegâne ulusal dergi olduğu söylenebilir. Ülkü’de zaman zaman batılılaşma ve modernleşme konularına da yer verilmiştir. Bu bağlamda hem milli kültürü bulma, onu yeniden yapılandırma ve kurma ülküsünden vazgeçilmezken hem de batılılaşma düşüncesine ters düşülmemiştir. ((<https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ulku-dergisi>). Erişim Tarihi: 13.03.2023, Saat: 16:30).

Cumhuriyet’in ilanından, 1946 yılına kadar geçen sürede Türkiye’yi, Mustafa Kemal Atatürk’ün liderliğindeki “Tek Parti” iktidarı yönetmiştir. Bu dönem aynı zamanda çağdaş bir Türk toplumu oluşturma dönemidir de. Hem çağdaş olmak hem de geleneklerden kurtulmak, parti politikasının ilk amaçları arasında yer alır. Bu yüzden tam bu dönemlerde dergi yayın hayatına başlar. Modernleşen Türkiye yolunda dergiye ve dergi sanatçılara büyük bir görev verilmiştir. Bununda Batı modernleşmesi adı altında yapılması planlanmıştır. Bu planın diğer bir parçası ise Halkevleri’dir. Kurulmasındaki ilk amaç ulus bilincinin uyandırılmasıdır. Diğer amaç ise çağdaşlaşmayı tüm alanlarda gerçekleştirmektir. Bir millet için önemli olan tarih ve edebiyat alanlarına özel ilgi gösterme gayretinde olmuştur. Halkevleri’nin görevleri arasında devrimleri desteklemek, gelenek ile olan bağları koparmak, çağdaşlaşmak, laikleşmek gibi temel özellikler sayılabilir. (Yeşilkaya, 2003: 72). İşte Ülkü Dergisi bu amaçları gerçekleştirmede bir köprü olarak görülmüş ve kurulmuştur.

Varlık Dergisi: Dönemin önemli dergilerinden bir diğeri de 1933 yılında ilk sayısı yayımlanan ve Yaşar Nabi Nayır’ın sahibi olduğu “Varlık” dergisidir. Dergiyi, diğer dergilerden ayıran en önemli özellik, derginin halen daha günümüzde de yayın hayatına devam ediyor olmasıdır. Çok uzun soluklu olması ve kuruluşundan itibaren her döneme tanıklık etmesi, dergiye ayrı bir kalite katmaktadır. Bu yüzden arşiv olarak da bakılması gereken hazinelerden de biridir. Değerine inandığı yeni imzalar kadar, yeni anlayışların da her zaman yanında yer alan derginin öyküsü yalnızca bir yayıncılık değil, aynı zamanda çağdaş edebiyatımızın da tarihidir. Kültür ve edebiyatın yeni bir döneme girişinde öncelikle dil olgunun önemine değinir. Dergi sanatçıları, dil konusunda titizlerdir ve yazıların genelde öz Türkçe ile yazılmasından yanadırlar. Kuşkusuz, bir ulusun dili gelişip ilerlemek istiyorsa bu kendi halkının dilinde yaşayan sözcüklerin yazın diline geçirilmesiyle; ozanların, yazarların bu sözcükleri kullanmaları ve yeni sözcükler türetmeleriyle gerçekleşmektedir.

Varlığın ne amaçla çıktığı konusunda kendi web sitesinde şu ifadeler yer almaktadır:

“Memlekette bir tek hakiki san'at mecmuası yok. İnkılâbın, her sahada, yokluktan varlıklar yaratmak işine girişmiş olduğu bir devirde boşluğu doldurmak, duyulan bir ihtiyaca cevap vermek gayesiyledir ki çıkıyor. VARLIK, Cumhuriyeti en büyüğümüzden emanet alan bir Türk gençliğinin, yaratıcı bir İnkılâp neslinin sanat sahasında da var olduğunu göstermek ve onun için çalışmak istiyor. Faydasız, kötü yazılar sayfalarımızda yer bulmayacaktır. VARLIĞIN bir de iddiası vardır: Türk edebiyatının bugün en olgun ve erişkin devresinde olduğunu neşredeceği eserlerle ispat edecektir.” (<https://www.varlik.com.tr/varlikNeIcinCikiyor.aspx>). (Erişim Tarihi: 13.03.2023 Saat: 22.10).

Dergi, çıkışından itibaren izlediği yayın politikalarıyla edebiyat ve kültür dünyasında önemini hissettirmeye başlamış ve geniş kitlelere ulaşabilmiştir. Kısa sürede büyük kentlerden, Anadolu'nun en küçük köy ve kasabasına kadar ulaşan bir yayıncılık anlayışıyla Cumhuriyet kuşağının kültürel ve entelektüel gelişimini besler.

Ayda Bir Dergisi: O. Seyfi Orhon ve Y. Ziya Ortaç'ın ortaklaşa yayımladıkları dergi, 1935 tarihinde okuyucu ile buluşur. İçerik olarak sanat ve magazin ağırlıklıdır. Yayın ve basın yeri İstanbul'dur. Dergi çok uzun ömürlü olmamış, 15 sayı yayımlandıktan sonra 1 Kasım 1936 yılında kapatılmıştır. Bazen renkli baskı ile okuyucu karşısına çıkan dergi ara ara içeriğini resimlerle de süslemiştir. Son derece bağımsız, hafif magazin yönü de olan, yurt ve dünya haberlerini resimlerle okura ulaştıran bir dergi niteliğindedir. Derginin amacı ve yazar kadrosu hakkında iç kapakta şu bilgiler verilmiştir:

“Ayda Bir, fikir ve sanatta memleketimizin bütün otoritelerini sahifelerinde toplayabilmek düşüncesiyle çıkıyor. Mecmuanın orijinal kıymetini göz önünde bulundurmakla beraber bizim için ehemmiyetli olan mevzularda yabancı dillerden ve diğer mütehassıslardan da istifade edeceğiz. Siyasal, ilim ve sanat kısımlarında Ayda Bir'e yardım edecek zatlardan bir kısmının isimlerini neşrediyoruz: Prof. Akil Muhtar, Ahmet Şükrü Esmer, Ali Canip, Ahmet Hamdi, Asım Süreyya, Burhan Toprak, Enis Behiç, Ertuğrul Muhsin, Fuat Köprülü, Faruk Nafiz, Falih Rıfkı, Fazıl Ahmet, Halit Ziya Uşaklıgil,

Prof. Hilmi Ziya, Hasan Âli Yücel, Halit Fahri, Prof. İbrahim Fazlı İsmail Habip, İbnülemin M. Kemal, İsmail Hakkı, Prof. M. Şekip, Mithat Cemal, Prof. Neumark, Necip Fazıl, Orhan Seyfi, Prof. Ömer Celâl, Peyami Safa, Prof. Salih Murat, Reşat Nuri, Doçent Sabri Esat, Sabahattin Ali, Yusuf Ziya, Doçent Z. Fahri". (Özlük, 2011: 177-178).

Yücel Dergisi: 23 Şubat 1935-Ağustos 1956 tarihleri arasında yayımlanarak, yirmi yıllık yayın hayatı ile edebiyat tarihinin en önemli dergilerinden biridir. Ankara’da yayımlanan dergi, fikri ve edebi yönden Türk edebiyatında izler bırakmıştır. Aylık yayımlanan sanat ve fikir dergisidir. İçerik olarak siyasi ve sosyal hayat ile ilgili yazıların fazla oluşu dikkat çeker. Dergi, Cumhuriyet ideolojisini kapana kadar savunmuştur. Hatta diğer dergilerden farklı olarak içeriğine eklediği ideoloji resimleri ile de bu durumu daha da destekler görünüme kavuşmuştur. Atatürk’ün vefatından sonra da her sayıda iki sayfa onun için ayrılmıştır.

Derginin çıkış amacını, birinci sayının birinci sayfasında şu şekilde açıklarlar: *“Bugün ilk sayısı yayımlanan Yücel; gençlik, kültür ve bilgi cöngüdür. Amacı gençlik için çalışmak ve gençliğin yücelmesinde bir varlık olmaktır. Bu amaca erişmek için bugünkü devrimi başaran Büyük Önder’in çizdiği devrim prensiplerinden ayrılmayacağız.”* (S.1, s.1). Bu açıklama da gösteriyor ki kapanıncaya kadar dergi bu fıkirden vazgeçmemiştir.

İçerik olarak; deneme, öykü, hatıra, bilmece, röportaj, bulmaca, tiyatro, roman, biyografi, tarih, anket, tenkit, tercüme, teori, şiir, dünya edebiyatındaki önemli şahsiyetler, tarih, dil ile ilgili yazılar mevcuttur.

Yücel, hümanizm kavramının sosyo-politik mahiyetinden ziyade tarihî ve felsefî içeriğine yönelik fikirler üretmiş ve Türk düşüncesine ve edebiyatına hümanist bir istikamet çizmek gayreti içinde olmuştur. (Yener, 2021: 1). Kurulduğundan beş yıl sonra 2. Dünya Savaşı başlamıştır. Bu durum dergiyi de derinden etkileyerek, maddi sıkıntıların doğmasına ve derginin yayımlanmasında zorlukların oluşmasına neden olmuştur. Her ne kadar 1956 yılında yayın hayatına son verilse de 1943-44 yılları arası maddi sıkıntılar gerekçesi ile geçici olarak yayın hayatına son verilmiştir. Bu maddi sıkıntılardan en büyüğü ise kâğıt imalatında olmuştur. Savaş nedeni ile çoğu kâğıt fabrikası ya kapatılmıştır ya da bombalanarak yerle bir edilmiştir. Bu yüzden dünyada

kâğıt sıkıntısı başlamış, bu durumdan dolayı da fiyatlarında büyük artışlar gerçekleşmiştir. Fiyatı yüksek olan kâğıdın alınmasındaki güçlükler ile de derginin yayımlanması bir hayli zorlaşmıştır. Bu yüzden yayın hayatına geçici olarak son verilmiştir. 1944'te tekrar yayın hayatına başlayan dergi 1950 yılından 1955 yılına kadar tekrardan yayın hayatına son verilmiştir. Beş yıl süre ile yayını kesilen dergi daha sonra 10 sayı yayımlanır ve tamamen kapatılır.

Dergi, çıkarıldığı ilk yıllarında Cumhuriyet ideolojisi çerçevesinde yayın politikası geliştirmiştir. Fakat ilerleyen dönemlerde bu politikayı geri plana iterek daha çok kültür, sanat ve edebiyat ağırlıklı olarak yayımlanmaya başlanmıştır.

Muhtar Fehmi Enata ve Kemalettin Birsan yönetiminde aylık olarak 153 sayı çıkan Yücel, daha çok yükseköğrenim gençliğine yönelmiştir. Genelde CHP politikasına paralel bir çizgi izlemesine karşın, zaman zaman tek parti iktidarının görüşlerine aykırı yayınları nedeniyle geçici sürelerle kapatılmıştır. 1940'lardan itibaren de sanat ve edebiyat ağırlık olarak çıkarılmıştır.

Yücel dergisi, edebiyat ve sanat alanındaki asıl atılımını 1940'larda, Vedat Günyol ve Orhan Burian'ın dergiye katılmalarıyla gerçekleştirir. Bir bakıma ikinci yayın dönemi olarak da adlandırılabilir bu dönem içerisinde hümanizm ruhu, kendi kültürel değerlerine eğilme ruhu ağır basar.

Ağustos 1956'da kapanan Yücel mecmuasında, Yaşar Nabi Nayır, Sabahattin Ali, Mithat Cemal Kuntay, Yusuf Mardin, Feridun Fazıl Tülbentçi, Mustafa Seyit Sütüven, Munis Faik Ozansoy, Cemil Meriç, Şinasi Özedenoglu, Samet Ağaoğlu, Orhan Şaik Gökyay, Cahit Sıtkı Tarancı, Ziya Osman Saba, Ahmet Muhip Dıranas, Necati Cumalı, Fazıl Hüsnü Dağlarca, İlhan Tarus, Sabahattin Kudret Aksal, Haldun Taner, Cevdet Kudret, Pertev Naili Boratav gibi isimler bulunmaktadır. (Tonga, 2004: 19).

Dergi, öncelikle sanat ve edebiyat dergisidir. Öncelikle Türkiye'de ve dünyada yaşanan toplumsal değişimleri içeriğe aktarmıştır. Türkiye, büyük bir savaştan çıkmış, yeni bir devlet kurulmuştur. Dergi tam da bu noktaya odaklanmaktadır. Bağımsız ve Cumhuriyet ideolojisine bağlı bir toplum yapısının oluşmasını desteklemek ve bunu yaparken de inkılaplardan faydalanarak halka anlatmak görevindedir. Atatürkçü düşünce ile başlayan yayın hayatı, milli bir edebiyatın oluşması, sosyal ve siyasi hayatın durumu, yeniliklere açık, gençliğe öncü, Anadolu'ya yöneliş, demokrasi ve halkçılık

ilkelerini ön plana çıkaran, batılılaşma çabaları, hümanist bir bakış açısı, başka milletlerin edebiyatı, dil devrimi gibi konulara da ağırlık vermiştir.

Kültür Haftası: Peyami Safa, haftalık yayımlamak üzere 15 Ocak 1936 tarihinde dergiyi çıkarır. Dergi; Türk kültür, edebiyat ve fikir hayatında önemli bir yere sahiptir. Derginin kadrosunda Hilmi Ziya Ülken, Ahmet Ağaoğlu, Mustafa Şekip Tunç, Ahmet Hamdi Tanpınar, Cahit Sıtkı Tarancı gibi devrin önemli şair ve yazarları yer almaktadır. Derginin toplam yayımladığı sayı 21’dir. Çok uzun soluklu bir dergi olmaması onun dönemin dergileri arasındaki yerini önemle korumasını engellemez. Devrin incelenmeye alınması gereken dergilerden biridir. İçinde çeşitli tartışmalar olmuş, birçok sanat dalına yer vermesi, birçok eleştiri içermesi, karşılaştırmalar yapması, dönemin ünlü sanatçıların yazı kadrosu içinde barındırması bakımından önem arz eder. Dergi, topluluklar arası kültüre çok önem vermiştir. Kültür farklılıkları, benzeyen yönleri, faydalı faydasız yanlarını karşılaştırmalı olarak okuyucuya aktarmıştır. Derginin önemli olmasının yanında bazı eksiklikler de mevcuttur. İlk göze çarpan eksiklik, Cumhuriyet öncesi dönemden hiç bahsetmiyor olmasıdır. Fakat Avrupa’yı anlattığı kısımlarda Avrupa’nın geçmişi hakkında birçok bilgi verdiği görülür.

Kültür kelimesinin son yıllarda kazandığı önem ve popüler bir kullanıma kavuşan bu kavramın, “hars”, “medeniyet” gibi kelimelerle ayrımı, dünyanın genel kültür algısı çerçevesinde değerlendirilir. Çıkış yılı itibari ile birçok çağdaşı gibi yeni kurulmuş cumhuriyetin resmî ideolojisine paralel yürütülen halkçı bir anlayışla yayın hayatına girmiştir. (Özkan, 2017: 1).

Derginin ismi ile ilgili olarak şöyle bir ifade yer almaktadır: *“İlk sayıda kültür kavramı açıklandıktan sonra Rönesans’tan itibaren manevi faaliyetlerin kültür etrafında toplandığı, bu sebeple derginin isminin delalet ettiği manaya sadık kalarak sanat, ilim ve edebiyatı bir kültür seciyesi, ahlakıyla birleştirmek, sağlamlaştırmak istediği...”* ifade edilmektedir. (Ayvazoğlu,1998: 19).

Derginin sanatçı kadrosu bir hayli kalabalıktır. Yahya Kemal, Or. Pr. Mustafa Şekip Tunç, Ahmet Ağaoğlu, Münir Serim, Peyami Safa, Mahmut Ragıp Köse Mihal, Sabri Ander, Mesut Cemil, Nizamettin Nazif, Elif Naci, Josephe Peyre, Thomas Mann, Suut Kemal Yetkin, Ahmet Hamdi, Sabahattin Eyüboğlu, Dr. Phil. Mümtaz Turhan, Fikret Âdil, Mes’ut Cemil, Olga Bubnova, Louis Guilloux, Saki Safder, M. Feridun,

Mithat Cemal, Er. Sadi Anadolu, Turgut Zaim, Sabri Esat Ander, Fikret Adil, Elif Naci, Dr. Phil. Mazhar Şevket, Heykeltraş Zühtü, Fethi Varol, Cliette Ofaire, Şerif Hulusi, Nurullah Ataç, Licco Amar, Bedri Rahmi, Turgut Zaim, Pear Buck, Şair Salih Zekiye, Hilmi Ziya Ülken, Hatemi Senih Sarp, Nurullah Cemal, Ali Kâmi Akyüz, Fazıl Hüsnü, Faruk Nafiz Çamlıbel, Ali Nihat, Knut Hamsun, Zahir Sıdkı, Dr. Phil. René Mugnier, Ziya Somar, Ragıp Şevki, İ. Galip Arcan, Bocaccio(çev: S. Eyüboğlu, Nurettin Şazi, Samih Nafiz Tansu, Anton Tchekhov, Tarık Artel, Prosper Merimés, Çallı İbrahim, Halit Fahri Ozansoy, Celâl Saraç, Mehmet Kara Hasan, Muzaffer Sayman, Yusuf Akçura, Otto Tumlirz, M. Raşit Öymen, Ahmet Rahmi, Fikri Çiçekoğlu, Ziyaettin Fahri, Blaise Pascal, Paul Valéry, Enver Ziya, E. Allan Poe, Ziya Somar, Yusuf Şerif, Halil Nimetullah, Âli Güneyli, Peride Celâl, Cahit Sıtkı, Cevdet Kudret, Dr. Orhan Arsal, Falih Rıfkı Atay, Samet Ağaoğlu, Mahmut Kara Hasan, Fikri Çiçekçioğlu, Nihad Sami, Operatör Kazım İsmail, Ali Nihat, Miraç, Florent Fels(Cemal Sait). (Özkan, 2017: 364-365)

Ergenekon Dergisi: Reha Oğuz Türkkkan tarafından İstanbul’da yayınlanır. İlk sayısı 10 Kasım 1938 yılında çıkarılır. Dergi çok uzun soluklu değildir. Çıkarıldıktan dört ay sonra kapatılır. Yayın tarihi Atatürk’ün vefatına denk gelir. Türk ırkı her şeyin üzerindedir manifestosu ile yayın hayatına başlar. Dergi içerik olarak diğer Türkçü dergiler gibi Komünizmi ağır dille eleştirerek yayın hayatını sürdürür. Bu tür yazıları genelde derginin sahibi yayımlamaktadır. Diğer başlıca konular ise felsefe, sosyoloji, ırkçılık, Atatürk, Turancılık, kadın, aile, dil, gençlik gibi başlıklar sayılabilir.

Felsefe, tarih, ülkeler, edebiyat, spor konularında A. Aksakoğlu, Şükrü Murat Alçın, Mahmut Esat Bozkurt, Abbas Gegin, Abdülkadir İnan, Cafer Seydahmet Kırimer, Reha Kurtuluş, İlhan Kut, Necip Ali Küçüka, Hüseyin Nâmık Orkun, Hasan Ortekin, Halit Fahri Ozansoy, Lütü Sipahi, Fethi Tevet, Muharrem Feyzi Tokay, A. Mete Turanlı, N. Atillâ Türkkkan yazıyorladı. R. O. Türkkkan’ın, her sayda başka yazıları da yayımlanıyordu. Ergenekon, 10 Şubat 1939’da çıkan 4. sayısının ardından mahkeme kararı ile kapatıldı. Kapanma gerekçesi, ilk sayıda başlanan “Faşizm tehlikedir!” ve “Türkiye’deki Naziler ve tehlike” başlıklı dizi yazıların “Almanya ile dostluğumuzu tehlikeye düşüreceği” bahanesi idi. (Sefercioğlu, 2008: 19).

Kopuz Dergisi: Dr. Fethi Tevetoğlu'nun tarafından yayımlanan Türkçü dergidir. Dergi iki dönem halinde yayımlanmıştır. Birinci dönemde Kopuz dergisi ilk olarak, her ayın 15'inde olmak üzere, 15 Nisan 1939'da yayımlanmaya başlandı ve Ocak 1940'a kadar 9 sayı çıkarıldı.

Derginin sanatçıları; “Besim Atalay, Atsız, İhsan Aydın, Mehmed Hâlid Bayrı, İhsan Boran, Behçet Kemal Çağlar, Zeki Ömer Defne, Emin Hekimgil, Abdülkadir İnan, Rıza Nur, Hüseyin Nâmık Orkun, Adnan Cahit Ötügen, Ziya Özkaynak, Nejdîet Sançar, Fethi Tevet, Cemal Tigin, Zeki Velidî Togan, Osman Turan, Alparslan Türkeş, Nimet Turgun Ulutürk, İhsan Unaner, Osman Faruk Verimer, Kerim Yund, Fethi Yücel, Halide Nusret Zorlutuna”. (Sefercioğlu, 2008: 21).

Kopuz dergisinin ikinci döneminin ilk sayısı 1943 yılında yayımlanır. Dergi hemen hemen ilk dönem dergisinin sahip olduğu içeriğe benzer bir yapıda okuyucu karşısına çıkar.

Derginin amacı ilk sayısındaki başyazının başlığı olan “Amacımız: Türk'e fayda” sözüyle özetlenen Kopuz'un, bu dönemde de oldukça kalabalık bir yazı ailesi vardı. Mustafa Hakkı Akansel, Behçet Akın, Feridun Ankara, Naci Arkın, Oğuz Kâzım Atok, Atsız, Tolunay Atsız, Nihat Sami Banarlı, Mehmed Halid Bayrı, Ferit Dikmen, Divitçioğlu Necmeddin, Fevziye Abdullah Erinç (Tansel), Esatoğlu Selâhattin, Fındıkoğlu (Ziyaeddin Fahri), Basri Gocul, Ömer Gürer, Abdülkadir İnan, Hüseyin Nâmık Orkun, H. Cahit Öztelli, Peyami Safa, Vahit Lütfi Salcı, Nejdîet Sançar, İzettin Şadan, Şakiroğlu Canip Sıtkı, Tevetoğlu Fethi, Uluğ Turanlıoğlu, İsmet Rasin Tümürk, İhsan Unaner, Elmas Yıldırım, Yılanlıoğlu İsmail Hakkı, Hâlîde Nusret Zorlutuna vb. yazı ve şiirleri ile katkıda bulunmuşlardır. (Sefercioğlu, 2008: 22). Derginin ikinci döneminde yayımlanan ikinci cilt birinci sayısından sonra dergi açılmamak üzere kapatılmıştır.

Ses Dergisi: Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Yusuf Ahıskalı olan ve Haziran 1939'da neşredilmeye başlayan Ses dergisi, dönemin toplumcu-gerçekçi yazar ve şairlerine sayfalarını açan ve bu doğrultuda yayın hayatına devam eden bir dergidir. Çeşitli aralıklarla İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığınca kapatılan dergi, Kasım 1939'da Yeni Ses adını alarak yayın hayatına devam etmiştir.

9 Ekim 1945 tarihinde yeniden Ses adıyla yayın hayatına başlayan dergide, Sadri Ertem, Nâzım Hikmet, Halikarnas Balıkcısı, Suat Derviş, Abidin Dino, Fahri Celâlettin Göktulga, Asaf Halet Çelebi, Bedri Rahmi Eyüboğlu, İlhan Berk, Mehmet Şeyda, Rıfat Ilgaz, Aziz Nesin, Attilâ İlhan sık yazan kalemler olarak dikkat çeker. (Tonga, 2004: 22).

Hareket Dergisi: Sahibi ve başyazarı Nurettin Topçu'dur. 1939 yılının Şubat ayında dergiyi İzmir'de çıkarır. İlk 5 sayısı İzmir'de yayımlanan dergi, 6. sayıdan sonra İstanbul'a taşınmıştır. Nurettin Topçu'nun hayatta olduğu süre zarfında 158 sayı çıkarılan dergi, onun vefatından sonra 186 sayı çıkmış ve sonra kapanmıştır. Derginin öne çıkardığı temalar; din, ahlak, hakikat, vicdan vatan sevgisi, inkılap ve sosyal hayat olmuştur.

Dergi adını, Topçu'nun doktora hocası Fransız filozofu Maurice Blondel'in hareket (action) felsefesinden alır. İlk sayıdaki "Hareket Felsefesi" başlıklı uzun makalede bu felsefeyi özetleyen Nurettin Topçu âlemin varlık, düşünce ve hareketin bütünü, dolayısıyla var olmanın da düşünmek ve hareket etmek demek olduğunu söyler. Ona göre insanın her hareketinde ilâhî iradenin rolü vardır. Bu sebeple her hareket ilâhî bir karakter taşır. Nurettin Topçu bu felsefenin metodunu ve kavramlarını İslâm tasavvufu için değerlendirmeye çalışmış ve Anadolu insanının felsefesini yapmak amacıyla kullanmıştır. Hareket'teki hemen her yazısında Türk milletinin bütün sosyal kurumlarıyla nasıl bir devlet ve toplum yapısına sahip olması gerektiği hususunda metafizik ve pratik yolları göstermiştir.

Anadoluculuk fikri ile İslâm ve milliyetçiğin sentezini yapmaya çalışan dergi, döneminde bu bakış açısıyla diğer mecmualardan farklılık arz eder ve oldukça geniş bir okur kitlesine sahip olur. Hareket'in bu fikri yapısında yetişen nesil, bir nev'i Hareket dergisinin devamı olarak kabul edebileceğimiz Dergâh dergisini (1990-) çıkarmaya devam etmektedir.

Derginin sanatçı kadrosu da kalabalıktır. Bu kişiler; Nurettin Topçu, Mehmet Kaplan, Miraç Katırcıoğlu, Lutfü Bornovalı, Ali Münif İslâmoğlu, Ahmet Kabaklı, Hasan Basri Çantay, Hilmi Ziya Ülken, Ali Nihat Tarlan, Ayhan Yücel, Hüseyin Hatemi, Hüsrev Hatemi, Orhan Okay, Emel Esin, Yaşar Nuri Öztürk, Mustafa Kara, Cemil Meriç, Abdullah Uçman, Beşir Ayvazoğlu; hikâyeci olarak Jale Baysal, Tarık

Buğra, Mustafa Kutlu, Şevket Bulut, Duralı Yılmaz; şiirleriyle Zeki Ömer Defne, Halil Soyuer, Gökhan Evliyaoğlu, Ali Rıza Özer, Muhsin İlyas Subaşı, İhsan Sezal, Sadettin Kaplan, Bahattin Karakoç, Mehmet Atilla Maraş gibi devrin önde gelen yazar ve şairleri bulunur. (Okay, 1997: 124).

Bu başlığın sonucu olarak; bu dergiler, toplumun bir nevi aynası olmuşlardır. Dönemin ihtiyacına karşılık verecek şekilde her dergi kendi kadrosunu oluşturmuştur. Okuyucu kitlesini diri tutmaya ve onları yönlendirmeye gayret etmişlerdir. Bu süre içinde dergiler önemini korumakla beraber çok uzun soluklu olmamışlardır. Bunun iki nedeni vardır. Birincisi, yeni kurulan devletin ilk önceliği kalkınmaya yönelik olması, diğer neden ise kabul edilen yeni Türk alfabesidir. Bu şartlar altında sanatçılar kısa süren bir maceraya atılmış olarak görülürler. İşte bu ortamda yayın hayatına başlayan ve kısa süren dergilerden biride Ağaç dergisidir.

Necip Fazıl, dergiyi haftalık çıkarmak üzere 1936 yılında okuyucuya hazırlar. Fakat çok uzun ömürlü olmamış ve 6 ay gibi kısa bir sürede kapanmıştır. Dergide; edebiyattan aktüaliteye, resimden müziğe, siyasetten tarihe kadar çok değişik konuların neşrini sağlanmıştır. Necip Fazıl, dergiciliği kendi ifadesiyle bir konuşma, bir hitabet kürsüsü kabul etmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

NECİP FAZIL KISAKÜREK'İN HAYATI

1.1. ÇOCUKLUĞU, AİLESİ VE ÇEVRESİ

Hayatıyla ilgili bilgilerin en açık şekilde gözler önüne serildiği eser, kendinin bizzat kaleme aldığı *O* ve *Ben* isimli hatırat türü eserdir. Tam anlamı ile biyografik eser olmamakla birlikte, yine açık bilgiler vermesi bakımından önemlidir.

Tam ismi ile Ahmet Necip Fazıl Kısakürek, 26 Mayıs 1905'te İstanbul'da dedesinin büyük konağında dünyaya gözlerini açmıştır. Necip Fazıl, doğduğu bu konak için şöyle demiştir: *“Bu konak, içinde, yakıcı hâtıraların kaynaştığı tütsü çanağıdır. Renk renk, şekil şekil, fısıltı fısıltı hatıralar bazen çığlık çığlık...”* (Kısakürek, 1965: 7).

Babasının adı Abdülbaki Fazıl Bey, annesinin adı ise Mediha Hanım'dır. N. Fazıl, aslen Maraşlı bir aileye mensup olduklarını şu ifadelerle açıklar: *“Ben İstanbul'da doğdum; babam da İstanbul'da doğdu. Fakat ben aile kaynağı olarak Maraşlıyım. Maraş'ta Kısakürek oğulları ağacının bir dalıyım ve açık söyleyeyim, bu bakımdan hatırı sayılır bir gurur sahibiyim.”* (Kısakürek, 2016: 52).

Dedesi Mehmet Hilmi Efendi sayesinde ilk eğitimine başlar ve okuma yazmayı küçük yaşlarda ondan öğrenir. Eserinde çocukluğu için şöyle der: *“Ya ben? Evin veliahdı, baş gözdesi, erkek oğlun erkek oğlu...”* (Kısakürek, 1974: 8).

Canından çok sevdiği kardeşi küçük Selma'nın ani ölümü ile konak halkı derinden etkilenir. Bu acı ile annesi amansız bir hastalığa yakalanır. Bu dönemler şair için en acı dönemlerden biridir. Bu acılar ilerleyen dönemlerde eserlerine de yansımaktır.

1941 yılında Neslihan Hanım ile evlenir. Bu evlilikten beş çocukları olmuştur. (Kısakürek, 2004: 510). 25 Mayıs 1983 tarihinde vefat eder ve Eyüp sırtlarında toprağa verilmiştir.

1.2. EĞİTİM HAYATI

Necip Fazıl Kısakürek'in çok da düzenli olmayan bir eğitim ve öğretim hayatı vardır. İlk yazıldığı okul Fransız Mektebi'dir. Sonraki durağı Amerikan Mektebi olmuştur. Heybeliada Numune Mektebi'nden 1916 yılında mezun olmuştur. Daha sonra Heybeliada Bahriye Mektebi'ne kaydolmuş ama mezun olamadan ayrılmıştır. (Çandır, 2011: 175).

1921'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'ne kayıt yaptırır. İstanbul Üniversitesi'ne ise 1921 yılında yani 17 yaşında kayıt yaptırmıştır. Fakülteyi bitireceği yıl Milli Eğitim Bakanlığı'nın açtığı sınavla Paris'e felsefe eğitimi alması için gönderilir. Cumhuriyet'in ilanından sonra yurt dışına gönderilen ilk öğrenciler arasında yer alır. (Kısakürek, 1974: 60).

Necip Fazıl, Paris'te de düzenli bir öğrenci olamaz ve kendini felsefe öğrenimi yerine eğlenceye ve bohem hayatına vermiştir. Yaklaşık sekiz ay kaldıktan sonra İstanbul'a geri dönmüştür. (Okay,1992: 513-514).

Metin Acıpayam'a göre: “*Paris yılları genç Necip için ıstırapı ve sancıları en derinden yaşadığı yıllar olur.*” (Acıpayam, 2015: 131). Orhan Okay'a göre ise: “*Paris yıllarındaki alışkanlıklarını 1934'e kadar sürdürmüştür.*” (Okay, 1992: 485).

Yıllar 1939'u gösterdiğinde dönemin önemli basın faaliyetlerinden olan *Son Telgraf* ve *Haber* gazetelerinde zaman zaman yazılar yayımlamıştır. Bu yazılarını Büyük Doğu dergisinin yayın hayatına başlamasına kadar sürdürmüştür. 1938 yılında ileride dergisine de ismini verdiği *Büyük Doğu Marşı*'ni kaleme almıştır. *Çile* adlı şiiri 1939 yılında yayımlanır. (Ak, 2009: 251).

1939 yılında *Bir Adam Yaratmak* adlı tiyatro eserini yayımlar ve yoğun bir ilgi ile karşılaşır. Ünlü tiyatrocu Muhsin Ertuğrul tarafından da sahnelenir. Sonraki yıllarda diğer tiyatro eserleri olan *Künye*, *Sabır Taşı* ve *Para* adlı oyunları yayımlar. Bu yıllarda, çalıştığı İş Bankası'ndan ayrılmıştır. Ankara ve İstanbul'da farklı zamanlarda üniversitelerde hocalık yapmıştır.

Büyük Doğu Dergisi'ni 17 Eylül 1943'te çıkarmaya başlar. Otuz sayı çıktıktan sonra bir yazı nedeniyle dergi kapatılır. 1945 yılında tekrar dergi yayın hayatına başlar. Elli sekizinci sayısında derginin kapak resmi İnönü'ye hakaret ediyor gerekçesi ile

tekrardan kapatılır. Dergi, genel itibariyle politika ağırlıklıdır. Dönemin atmosferi göz önüne alındığında, dergi birçok kez kapatılmış ve birçok kez tekrardan yayın hayatına başlamıştır. Büyük Doğu'nun kapatıldığı tarihlerde üç yıl boyunca *Borazan* adlı mizahi dergiyi de çıkarmıştır.

1948 yılında biyografi türünde olan eseri *Halkadan Pırıltılar*'ı ve 1949 yılında *Sakarya Destanı* adlı şiirini yayımlar.

Siyasi bir dernek olan *Büyük Doğu Derneği*'ni 1950 yılında kurar. Derneğin başkanı olarak ülkenin çeşitli yerlerinde konferanslar düzenleyerek *Büyük Doğu* fikrini yaymaya başlar. Bu yüzden birçok kez mahkemeler tarafından mahkûmiyet kararları verilmiş, bazı eserleri sansür edilmiş, bazı hakları yasaklanmıştır.

1955 yılında hatıra türündeki eseri *Cinnet Mustatili* ile *Sonsuzluk Kervanı* adlı şiir kitabını yayımlar.

1959 yılında önceleri *Büyük Doğu*'da azar azar kaleme aldığı *İdeolocya Örgüsü* adlı yazıları Hilal Yayıncılık tarafından toplanarak kitap halinde yayımlanır.

27 Mayıs 1960 yılında Türkiye'de darbe olur. Askerler tarafından evinde arama yapılır, rejime aykırı eserlerin bulunması nedeniyle tekrardan tutuklanır. Hapisteyken *O ve Ben* isimli hatıra eseri ile piyes türünde *Ahşap Konak* eserini kaleme alır.

1961 yılında ise dini-tasavvufi eseri *O Ki O Yüzden Varız* ile uzun soluklu şiiri *Zindandan Mehmet'e Mektup* yayımlanır.

1962 yılında yayımladığı eski şiirleri ile yeni kaleme aldığı şiirlerin toplandığı *Çile* isimli şiir kitabını yayımlar.

1963 yılının başlarından itibaren ülkenin birçok yerinde konferanslar vermeye başlar. Sonraları yurt dışına kadar açılır.

1964 yılında bir kapanıp bir açılan dergi on birinci kez yeniden yayımlanmaya başlar. Bu arada *Çerçeve* isimli bir yazı dizisi de kaleme alır.

1965 yılında ise *Büyük Doğu Fikir Kulübü*'nü kurar. Bazı illerde şubeleri açılır. Bu arada *Ulu Hakan Abdülhamid Han ve Ruh Burkuntularından Hikâyeler* adlı eserleri yayımlanır.

1971 yılında *Milli Türk Talebe Birliği* tarafından düzenlenen konferans ve mitinglerde konuşmalar yapar.

Necip Fazıl Kısakürek, 1972'lerde Necmettin Erbakan'ın partisi MSP (Milliyetçi Selamet Partisi) tarafından yayımlanan *Milli Gazete*'de yazılar yayımlamaya devam etmiştir.

1980'lerde ise Alparslan Türkeş'in partisi olan MHP (Milliyetçi Hareket Partisi) ile yakın bağ kurar ve bu partinin yayımladığı *Orta Doğu* gazetesinde köşe yazarlığı yapar. Bu yıllarda Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde konferanslar verir.

1973 yılında *Büyük Doğu Yayınevi*'ni kurar.

1975 yılında hatıra kitabı olan *Babıali* yayımlanır.

1976 yılında bütün konferanslarını *Kürsüden Seslenişler* adı ile tefrika ettirir.

5 Haziran 1978 yılında 1943'ten beri aralıklarla çıkardığı *Büyük Doğu Dergisi*'ni kapatır. Dergi toplamda 512 sayı yayımlanmıştır.

1979 yılında ilk romanı olan *Aynadaki Yalan*'ı gazetede tefrika etmeye başlar.

1982 yılında hayatının ikinci romanı olan *Kafa Kâğıdı* romanını kaleme almaya başlar. Ama bu romanı tamamlamadan vefat eder.

1.3. ESERLERİ

Necip Fazıl Kısakürek, şairliği ile ön plana çıksa da çok çeşitli türlerde eserler vermiştir. Edebi türlerin genelinde eser sahibidir. Şiirden tiyatroya, dini eserlerden dergilere, konferanslara kadar bazen sert bazen yumuşak üslubu ile düşüncelerini belirtmiş ve eserler vermiştir. Altmış yıllık sanat hayatında yüzden fazla eser kaleme almıştır.

Her eserini türlerine göre ayırarak sınıflandırılması daha uygun olacaktır. Eksiksiz bir sınıflandırma halen daha mümkün olmadığı için -örneğin takma isimle birçok yazısı vardır- çeşitli kaynakları inceleyerek tasnife tabii tutulmuştur.

1.3.1. Çeviri

- Mektubat (1956).
- El Mevahibül-Ledüniyye (1967).
- Reşahat Ayn el-Hayat (1971).
- Rabıta-i Şerife (1974).
- Tasavvuf Bahçeleri (1983).

1.3.2. Deneme, Fıkra, Siyaset ve Tarih

- Çerçeve I-VI (1939-1982).
- Hadiselerin Muhasebesi I-III (1943-1978).
- Vesikalar Konuşuyor (1943).
- Baş Makalelerim I-III (1950-1960).
- Ulu Hakan II. Abdülhamid Han (1965).
- Tarih Boyunca Büyük Mazlumlar I-II (1966).
- İdeolocya Örgüsü (1968).
- Sosyalizm, Komünizm ve İnsanlık (1968).
- Vatan Dostu Sultan Vahidüddin (1968).
- Yeniçeri (1970).
- Türkiye'nin Manzarası (1973).
- Moskof (1973).
- İhtilal (1976).
- Doğru Yolun Sapık Kolları (1978).
- Rapor I-XIII (1976-1980).
- Batı Tefekkürü ve İslam Tasavvufu (1982).
- Hücum ve Polemik (1992).
- Edebiyat Mahkemeleri (1997).

1.3.3. Dergi

- Ağaç (1936).
- Büyük Doğu (1943-1978).
- Borazan (1947).

1.3.4. Dini ve Tasavvufi

- Halkadan Pırıltılar (1948).
- Altun Halka (1959).
- O ki O Yüzden Varız (1961).
- İlim Beldesinin Kapısı Hz. Ali (1964).
- Hulefa-i Raşidin Menkıbelerinede Pırıltı- Binbir Işık (1965).
- Büyük Kapı (1966).
- Peygamber Halkası (1968).
- Tanrı Kulundan Dinlediklerim (1968).
- Çöle İnen Nur (1969).
- Nur Harmanı (1970).
- 101 Hadis (1972).
- Başbuğ Velilerden 33 (1974).
- Veliler Ordusundan 333 (1976).
- Doğru Yolun Sapık Kolları (1978).
- İman ve İslam Atlası (1981).
- Batı Tefekkürü ve İslam Tasavvufu (1982).

1.3.5. Düşünce ve İnceleme

- Çerçeve (1940).
- Ata Senfoni (1958).
- İdeolocya Örgüsü (1959).
- Tarih Boyunca Büyük Mazlumlar I-II (1966).
- Türkiye'nin Manzarası (1968).
- 1001 Çerçeve I-V (1968-69).
- Çepeçevre Anadolu ve Gençlik (1969).
- Çepeçevre Sosyalizm, Komünizm ve İnsanlık (1969).
- Son Devrin Din Mazlumları (1969).
- Yeniçeri (1970).
- Tarihimizde Moskof (1973).
- Cumhuriyetin 50. Yılında Türkiye'nin Manzarası (1973).

- İhtilal (1976).
- Rapor 1-2 (1976).
- Rapor 3 (1977).
- Rapor 4-5 (1979).
- Rapor 6-13 (1980).

1.3.6. Hatıra

- Cinnet Müstatili (1955).
- Büyük Kapı (1965).
- Yılanlı Kuyudan (1970).
- Hac, Büyük Doğu Yay. (1973).
- Renkler, Sesler ve Nur Mahyaları (1973).
- O ve Ben (1974).
- Babıali (1975).

1.3.7. Hikâye ve Roman

- Meşum Yakut (1928).
- Birkaç Hikâye Birkaç Tahlil (1933).
- Ruh Burkuntularından Hikâyeler (1965).
- Hikâyelerim (1970).
- Aynadaki Yalan (1980).
- Kafa Kâğıdı (1984). (Çebi, 1981: 24).

1.3.8. Hitabet ve Konferans

- Abdülhak Hamid ve Dolayısıyla (1937).
- Bayrak (1937).
- İman ve Aksiyon (1962).
- Her Cephesiyle Komünizm (1962).
- Türkiye’de Komünizm ve Köy Enstitüleri (1962).
- İki Hitabe (1966).
- Hitabeler (1975).

- Sahte Kahramanlar (1976).
- Yolumuz, Halimiz, Çaremiz (1977).
- Hesaplaşma (1985).
- Dünya Bir İnkılap Bekliyor (1985).

1.3.9. Savunma

- Müdafaa (1946).
- Maskenizi Yırtıyorum (1953).
- Müdafaalarım (1969).

1.3.10. Senaryo

Necip Fazıl'ın ikisi yayımlanmış toplam üç senaryosu bulunmaktadır:

- Vatan Şairi Namık Kemal (1944).
- Senaryo Romanlar (1972).
- Yangın Var (yayımlanmamış). (Miyasoğlu,1999: 39).

1.3.11. Şiir

- Örümcek Ağı (1925).
- Kaldırımlar (1928).
- Ben ve Ötesi (1932).
- Sonsuzluk Kervanı (1955).
- Çile (1962).
- Şiirlerim (1969).
- Esselam (1973).
- Çile (Toplu Şiirler -1974).

1.3.12. Tekyazı (Monografi)

- Ulu Hakan Abdülhamid Han (1965).
- Vatan Haini Değil Büyük Vatan Dostu Vahidüddin (1968).
- Benim Gözümde Menderes (1970).

1.3.13. Tiyatro

Biri vefatından sonra yayımlanmış, bir eseri de tamamlanmamış olup toplam on yedi tiyatro eseri mevcuttur:

- Tohum (1935).
- Bir Adam Yaratmak (1938).
- Künye (1938).
- Sabır Taşı (1940).
- Para (1942).
- Vatan Şairi Namık Kemal (1944).
- Namı Diğer Parmaksız Salih (1948).
- Ahşap Konak (1964).
- Reis Bey (1964).
- Siyah Pelerinli Adam (1964).
- Piyeslerim (1969).
- Kanlı Sarık (1970).
- Senaryo Romanları (1972).
- Mukaddes Emanet (1976).
- İbrahim Ethem (1978).
- Püf Noktası (vefatında sonra).
- Sır ve Kumandan (Tamamlanamamıştır). (Miyasoğlu,1999: 39).

1.4. HAYATININ DÖNÜM NOKTASI: “ABDÜLHAKİM ARVASI İLE TANIŞMASI”

Bohem bir yaşam benimseyen Necip Fazıl, 1934 yılında “Mürşidim, kurtarıcım” dediği Abdülhakim Arvasi ile tanışır. Arvasi ile tanıştıktan sonra yepyeni bir düşünce ufkuna doğru yönelir. *O ve Ben* adlı hatırat türü eserinde Abdülhakim Arvasi’nin yaşam tarzıyla kendisini çok etkilediğini dile getirir. Bu tanışmadan sonra dünyaya bakış açısı kökten değişim göstermiştir. Bu tanışmayı şu dizelerle özetler:

*“Tam otuz yıl, saatim işlemiş, ben durmuşum
Gökyüzünden habersiz, uçurtma uçurmuşum.”*

veya

*“Bana, yakan gözlerle, bir kerecik baktınız,
Ruhuma, büyük temel çivisini çaktınız!”* (Kısakürek, 2011: 30).

Abdülhakim Arvasi’yi tanıdıktan altı yıl sonra şu dizeleri yazmıştır:

*“Allah dostunu gördüm, bundan altı yıl evvel,
Bir akşamdı ki, zaman, donacak kadar güzel”*

Şair, tanışmadan sonra evrene, dünyaya artık farklı pencereden bakmaya başlar ve şu dizeleri söyler:

*“Fikret, nasıl kurulmuş, iç içe bu iklimler?
Nasıl kaynaştırılmış, sesler, renkler, hacimler?”*

veya

*“Atomlarda cümbüş, donanma şenlik;
Ve çevre çevre nur, çevre çevre nur.
İç içe mimari, iç içe benlik;
Bildim Seni ey Rab, bilinmez meşhur.”*

Sanat anlayışı, tanışmanın ardından tamamen değişen Necip Fazıl, *Sanat* isimli şiirinde bu değişimi şu şekilde açıklar:

*“Anladım işi, sanat Allah’ı aramakmış;
Marifet bu, gerisi yalnız çelik-çomakmış”*

Hayatındaki en büyük değişimi yaşayan Necip Fazıl, şair yönünün yanında fikir yönünü de yavaş yavaş ortaya çıkarmaya başlayacaktır.

Ağaç dergisinde, bu değişimi gösteren iki önemli yazı bulunmaktadır. Bunlardan ilki Necip Fazıl’ın *Allah’sız Dünya* yazısıdır. Bu yazı aynı zamanda derginin bir manifestosudur. Yazar, köklerinden koparak değişen dünyayı sert bir üslup ile eleştirir. Perişan ruhları düzene sokacak olan temel etkenin “İman” olduğunu, ölmez ve sönmez davanın da yine iman ile olacağını ifade eder.

Necip Fazıl’ın dergideki ikinci yazısı ise Tevfik Fikret üzerine yapmış olduğu tespitlerdir. Bu yazıda da hocasını tanıdıktan sonra yönelmiş olduğu iman karşısındaki tutumunu, Tevfik Fikret üzerinden okuyucuya sunar. Tevfik Fikret’in iyi bir dini eğitim

aldığını fakat buna rağmen Allah'ı inkâr ettiğini, İslam'a karşı göstermiş olduğu reaksiyonları söyler. Necip Fazıl'a göre Tefvik Fikret, her ne kadar bu tutumda olsa da, ahlâkan iyi biri olduğunu da yazısının son cümlelerinde okuyucuya aktarır. Bu ahlâkının temelinde İslam olduğunu vurgular.

1.5. YAYIN VE BASIN HAYATI

Necip Fazıl Kısakürek, daha çocuk yaşlarda basın hayatı ile tanışır. Kardeşi Selma'nın vefatı, annesinin verem hastalığına yakalanması, ardından dedesinin de vefat etmesi gibi sebeplerle, ruhen ölüm düşüncesi kafasını meşgul etmeye başlamıştır.

Okul yıllarında edebiyata çok ilgi duymaya başlamış, bu durum çevresindekilerin de dikkatini çekmiştir. Bu dikkat ile ailesi ve hocaları onu edebiyata yönlendirmişlerdir. Bu durum yavaş yavaş meyvesini vermeye başlamış ve çevresinde şair olarak anılır duruma gelmiştir. Şiirleri dışında Nihal isimli tek nüshalık bir dergi de çıkarmaya başlamıştır. Bu dönemlerde artık şair olacağı yavaş yavaş çevresi tarafından dile getirilmiştir. (Kısakürek, 2008: 39).

Darülfünun'da okuduğu yıllarda dönemin önemli yayın organı olan *Vakit* gazetesinde yazılar yayımlamıştır. Bu gazetede başlamasının nedeni ise Paris'e gitmek için bazı şartların tamamlanması içindir. Sonraki dönemlerde *Anadolu* isimli derginin yazarları arasında yer almıştır. (Kısakürek, 2008: 41).

İlk şiirlerini 1923 yılında *Mihrap* dergisinde yayımlar. (Ak, 2012: 17).

CHP'nin açmış olduğu bir yarışmayı kazanır ve Paris yolculuğuna çıkar. Paris yaşantısı onu kötü etkiler. Paris yaşantısının tam verimli olmayacağını anladığında ise geri döner. Yeni Mecmua çizgisinde yayımlanan *Millî Mecmua*'da şiirleri çıkmaya devam ederken *Örümcek Ağı* adlı ilk şiir kitabını 1925 yılında yayımlar. (Kahraman, 2003: 75-76).

Yıllar 1928'i gösterirken sanat çevresinin dikkatini çekecek olan *Kaldırımlar* adlı şiir kitabını yayımlar. Yirmi dört yaşında genç ve artık yavaş yavaş üne kavuşan bir şairdir.

Paris hayatı sona erer ve İstanbul' geri döner. Vapurda kendisi için önemli olan bir olay cereyan eder:

“(…) Derken geminin lüks kamaralar salonunda ‘Feridun Paşa’ adlı, Mısır Kral ailesi yakınlarından bir insan. Genç Şair, çok geçmeden öğrendi ki, adam, meşhur Mısırlı Prens Seyfeddindir; deli olmadığıının ispatı için İstanbul’a götürülmektedir. O zaman, dünyayı birbirine katan hadise. Times gazetesi, Prensi bulacak, yerini haber verecek ve röportaj yapacak ilk gazeteciye bin İngiliz lirası vereceğini ilân etmiş. Genç Şair bu son ikramiye vaadinden habersiz; fakat işin gazetecilik kıymetini biliyor ve İstanbul’a varır varmaz, Darülfünun talebeliği boyunca kadrosunda çalıştığı Vakıf gazetesine bu mevzuda parlak bir röportaj hazırlamayı düşünüyor...” (Kısakürek, 2008: 40).

Röportajı Vakıf gazetesinde yayımlanır ve gazetecilik konusunda iyi bir başlangıç yaptığını ifade eder.

Dönemin önemli gazetelerinden *Cumhuriyet*’te bir süre Nazım Hikmet ve Peyami Safa ile birlikte bulunmuştur.

1930’larda *Hâkimiyeti Milliye* gazetesinde birkaç yazısı yayımlanır. (Kocahanoğlu, 2013: 211). Bu yıllarda artık devrinin en önemli şairi olarak anılmaya başlanmıştır.

1932’de *Ben ve Ötesi* adlı şiir kitabını yayımlar.

1933’te *Bir Kaç Hikâye Bir Kaç Tahlil* kitabı ile edebiyat dünyasında görünür. Bu eserinde, Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan sekiz eser ve diğer gazetelerden derlediği on dokuz eser yer alır.

Bu sıralarda banka çıkışı bindiği vapurda hiç tanımadığı biri ile sohbet eder ve hayatını değiştirecek olan Arvasi ismini o tanımadığı yolcudan öğrendiğini dile getirir. (Kısakürek, 1992: 76-81). Ona yepyeni bir dünyanın kapısını açacak olan Arvasi sayesinde, hayatına dini düşünce hakim olmaya başlar. Bu tanışma ve eserlerinde ki konuların artık dini nitelikli olması, birkaç kişi hariç diğer insanların ona karşı yüz çevirmesine neden olmuştur. Onun için “sanatına kıyan geri adam” diye bahsedilmeye başlanmıştır. (Kısakürek, 1992: 109).

1935'te *Tohum* adlı ilk tiyatro eseri yayımlanır. Fakat eser beklediği ilgiyi görmez. (Kısakürek, 1992: 201).

1930'lardan sonra tiyatro ve dergiciliğe biraz daha önem vermeye başlar. İlk dergi deneyimi olan *Ağaç*'ı 1936 yılında çıkarır.

Yazılarının yayımlandığı gazeteler genel olarak şunlardır: "Hâkimiyet-i Milliye, Vakit, Haber, Cumhuriyet, Son Telgraf, Milli Gazete, Orta Doğu."

Yazılarının yayımlandığı dergiler de bir hayli fazladır. Bunlar: "Karaelmas, Türk Tiyatrosu, Serdengeçti, Gündüz, Oluş, Varlık, Türk Edebiyatı, Ayda Bir, Yedigün, Türk Yurdu, Çınaraltı, Muhit, Akıncı Güç, Ses, Garba Doğru."

1.6. ALDIĞI ÖDÜLLER

Necip Fazıl, birçok alanda ödüller kazanmıştır. *Sabır Taşı* adlı tiyatro oyunu ile 1940'larda dereceler kazanmıştır. Milli Türk Talebe Birliği tarafından 1975 yılında *Sanat Hayatının 50'inci Yılı Jübilesi* yapılmış; doğumunun 75. yıldönümü nedeniyle 1980 yılında *Kültür Bakanlığı Büyük Ödülü* verilmiş; 1975 yılında Türk Edebiyatı Vakfı'nın düzenlemiş olduğu edebiyat ödülleri *Sultan-üş Şuara* unvanı verilmiştir. (Kabaklı, 1995: 10).

1981 yılında İman ve İslam Atlası kitabı ile *Milli Kültür Vakfı Armağanı* almıştır. 1982'de *Yılın Fikir ve Sanat Adamı* seçilmiştir. Star Gazetesi yayın grubu *Necip Fazıl Kısakürek Ödülleri* adı altında 2014'ten itibaren Kültür ve Turizm Bakanlığı destekleriyle anısına ödül vermektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

AĞAÇ DERGİSİ'NİN GENEL YAPISI

2.1. DERGİNİN ÇIKIŞ SERÜVENİ VE ADI

Necip Fazıl Kısakürek'in, dönemin farklı düşünce ve edebiyat akımı içinde yer alan isimlerini bir araya getirdiği ilk dergi *Ağaç* olur. Kısakürek, *Ağaç* 'ı çıkarmaya karar verdiğinde İş Bankası'nın Ankara şubesinde çalışmaktadır. İş Bankası Genel Müdür olan Celal Bayar'a gider ve edebiyat alanında bir dergi çıkarma oluşumu içinde olduğunu, yapılacak yardım ile bunu gerçekleştirebileceğini söyler. Celal Bayar tarafından gereken yardım yapılır ve dergiyi çıkarır. (Kısakürek, 2013: 35).

14 Mart 1936 tarihinde yayın hayatına başlayan *Ağaç* dergisi, aynı yıl Ağustos'unun 29'unda kapatılır. Altı sayısı önce Ankara'da çıkar, sonra daha çok okuyucuya ulaşılması için İstanbul'a taşınır ve geri kalan sayılar burada çıkarılır. Dergide İstanbul yazısı da yazmaya başlar. Derginin altıncı sayısında ve son sayfanın en alt kısmında, büyük hafiler ile "AĞAÇ" başlığı altında şu ifadeye yer verilir: "*AĞAÇ İstanbul'a gidiyor. Materyal, personel ve idare bakımlarından, daha mükemmel unsurlar, daha geniş bir organizasyon ve daha hâkim şartlar özleyen AĞAÇ, bu sayısından sonra hemen tirene atlayıp İstanbul'a gidecek ve bir iki haftalık bir vakfeden sonra daha büyük bir hızla hedefine atılacaktır.*" (Ağaç, 1936: S.6).

Ağaç dergisinin Ankara'dan ayrılışını anlatan Orhan Okay, bu konuda Şevket Rado'nun hatıralarından faydalanmıştır:

"Derginin çıkması sırasında Necip Fazıl, Şevket Rado ile beraber Sıhhiye'de bir apartman dairesinde beraber kalmaktadırlar. Ev, bütün edebiyatçıların uğrak yeri olmuştur. Çoğu, Ağaç'ın yazarlarıdır. Bir kış akşamı, derginin bütün klişelerini sobaya atıp, onların renkli alevlerle yanışını seyrettiklerini yazar. Bir gün, Sıhhiye'deki daireyi dolduran ağırbaşlı koltuklar ve sair eşya haraç mezat satılır ve Ağaç dergisi İstanbul'un yolunu tutar." (Okay, 1994: 4).

Ağaç dergisinin yazar kadrosunda Türk edebiyatının önemli simaları bulunur. İlerleyen sayılarda ve aşağıda ele alacağımız şekli ile kadro bir hayli çoğalır. Fakat derginin her ne kadar geniş bir sanatçı kadrosu olsa da, bazı sanatçılar dergiyi benimsemede güçlük çekmiştir. Hepsi aynı dünya görüşüne sahip kişiler değildir. Öne çıkanların çoğu 1920-1930'ların yazar ve şairleridir. Yeni bir kök arayışı içinde ve karamsarlardır. Öyle ki, Kısakürek'in söylemleri zaman içinde sertleşmeye başlayınca ve İslam vurgusu eserlerine hâkim olunca, ilerleyen dönemlerde kopuşlarda olur ve Kısakürek ile yollarını ayırırlar.

Necip Fazıl Kısakürek, iki dönem halinde yayımladığı derginin çıkış amacını ilk başyazıda şu cümlelerle dile getirmiştir:

“Adımızı Ağaç koyuyoruz. Düşünüyoruz ki, güzel ve sonsuz tabiatta, büyüklüğü, olgunluğu, erginliği, bir kelimeyle perfeksiyonu ondan daha iyi gösterecek bir örnek bulunamaz. Ağaç, madde ve ruh gibi, her şeyin bir dış ve bir iç yüzünü toprak üstünde ve toprak altındaki gür ve dolaşık varlığıyla çizgi ve biçime sokmuş bir semboldür. Ağaç bize, dünyaya geldiğimiz günden bugüne kadar içimizi dolduran anlama ve arama sıkıntısının dehşetli anatomisi halinde görünüyor. Gözlerimiz ona daldığı zaman, garip bir röntgen ışığı altında ruhumuzun bir bir kollu iskeletini görmüş gibi ürküyoruz. Sanki bi fevkalâde şahsiyetin hendesesindeki nizamla, içinde Allah'ın sırları yatan ruhumuzun hasret çektiği nizam arasında gizli bir yol meydana çıkıyor.” (Kısakürek, Ağaç, S.1).

2.2. DERGİNİN AMACI VE İLKESİ

Ağaç dergisinin amaç ve ilkelerini en açık biçimde dergide neşredilen inançsızlık konulu *Allahsız Dünya* isimli yazıda görmek mümkündür.

2.2.1. İnançsızlık

Necip Fazıl'ın *Allahsız Dünya* başlıklı yazısı bu başlık altında değerlendirmeye alınacaktır. Ona göre, hangi din kaynaklı olursa olsun inancını, duygularını kaybeden dünya toplumlarında ruhun en büyük ihmale uğradığını söyledikten sonra düşüncesini şu cümlelerle açıklar:

“Artık anlıyoruz. Allah dünyamızdan çekilmiştir. Bu Allah ilmihal kitaplarındaki Allah değildir. Bu Allah basit ve tabînin üstünde bir âlem sezen bir (fevkalâde), bir (merveilleux) telâkkisidir. Hızını büyük imanlardan alan müspet bilgilerimiz, lokomotif bozulmuş vagonlar gibi ilk hızla yürüyor ve hep inişlerden istifade ediyor. Yokuş göründü. Vagonlardan çığlıklar geliyor. Nasıl tırmanacağız? Allah dünyamızdan çekildi. Perişan ruhumuzu düzene sokacak iman! Davamız seninle!” (Kısakürek, Ağaç, S.2).

Bu makalesinde modern çağın yaşadığı ruhsal kriz ve depresyondan söz etmiştir. Ona göre yaşanan dönemin en acı tarafı ahlaktan yoksun olmasıdır. Artık modern bir çağ başlamıştır ve maddiyat ön plandadır. Maddiyat ön plandaysa ilahi ruh arka plana itilmiştir. Ve hiçbir şeyin tadı tuzu kalmamıştır. Ona göre Allah dünyamızdan çekilmiştir ve çekilmesini insanoğlu istemiştir. İnsanoğlu, yaratanın olmadığı bir çağın daha haz vereceğini dile getirir.

Eski unutulmamıştı, bir şeyler inşa edilecekse onun üzerine inşa edilirdi. Eskiye daha iyileştirmek, o ihtişamlı günleri yakalamak peşindeydi. Tanzimat sonrası eski, omuzlarda bir yük olarak görüldü. Eski bir yandan yok edildi, yerine de bir şey konulmadı. Ahlak geri planda kaldığı için ahlaksız bir neslin yetişmesi de kaçınılmaz oldu. Dedikodu, kıskançlık ve tahammülsüzlük gibi ne tür ahlaksızlıkların olduğunu da kendi dile getirir:

“Beri tarafta, şarka doğru, bitmez ormanlar ve sonsuz stepler memleketinde başka kardeşleri, yıldızların bile duyduğu bir çığlık kopardılar. Yeni cami merdivenlerinde, asker ter hisliler ine leke sabunu satan işportacıların kolay belâgatile dünyayı, asırları, medeniyetleri, milletleri ve sınıfları markaladılar. Bütün derdi bir demet soğan, bir şişe yağ ve iki saat istirahatı ibaret bir sınıfın ıstırapı, insandaki büyük ve mücerret idrak ıstırapının yerini almak istedi. O günden beri, kâinatı dört köşe gören bir madde telâkkisi, hadiselerin ebedî düğümünü ariyan bir ruh kavrayışına, sefil bir yokluk mantığı, mantığın üstündeki varlık murakabesine, Eskimolara bile vadeden insaniyetçi dolandırıcılık, millet

aşkına, sokak afişçiliği, saf ve halis sanat adi vuzuh ulvi muğdile düşmandır.” (Kısakürek, Ağaç, S.2).

Dergide edebiyat dışında fikir yazıları da ağırlıklı olarak yer bulmuştur. Daha ziyade dönemin kültür hayatındaki buhranları ve problemleri anlatan eleştiri ve tahliller geniş yer kaplar. Ayrıca, *Aktüel* başlığı altında dünyada ve Türkiye’de yaşanan siyasi, politik ve sosyal güncel olaylar sunulmuştur.

2.3. DERGİNİN FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ

Derginin ilk altı sayısının birinci sayfasında sadece küçük bir ağaç resmine yer verilmiştir. Yedinci sayıdan itibaren İstanbul’a taşınan derginin kapağı da değişmiştir. Yedinci sayıda yine derginin adı, logosu, tarih ve sayısı verilmiş ancak “içindekiler” kısmı kaldırılmış, kapakta ağaç resmi yerine yerli ve yabancı sanatkarların resimlerine yer verilmiştir. 16 sayfalık derginin ikinci sayfasında küçük bir ağaç resmi, bu resmin altında *Ağaç* dergisinin künye bilgileri (sahibi, adres, telefon, fiyatı) ve dergideki bütün sayılar boyunca yazılarını neşretmiş yazar ve şairlerin isimleri alfabetik sırayla verilmiştir. En altta ise dergideki resimleri çizen ressamın adları verilmiştir. Her sayının son sayfasında ‘‘Her Cumartesi Çıkar’’ notu da düşürülmüştür.

Sahibi ve başyazarı Necip Fazıl’dır. H. Vefat Fıratlı ise editör olarak atanmıştır. Ankara’da çıktığı zamanda Ulus Basımevi’nde basılan dergi, adres olarak sadece “Posta Kutusu: 197 Ankara” bilgisini vermiştir. Yedinci sayıdan itibaren İstanbul’da “Reşit Efendi Hanı, Ankara Caddesi” adresinde yayını sürdüreren *Ağaç*, burada “Türkiye Basımevi” tarafından basılmıştır. İlk 6 sayının kapağında yayın yeri olarak Ankara gösterilirken, sonraki sayılarda İstanbul logonun yanına yazılmıştır. Yine ilk altı sayıda kapak kompozisyonu aynı kalmış, derginin ismi, sloganı aynı şekilde sunulmuştur. İstanbul’a taşındıktan sonraki ilk sayının (7. sayı) kapağını ünlü ressam Turgut Zaim’in ‘‘şimşir üstüne hâk’’ tablosu süslemiştir. Sonraki sayıların kapağını ise sırasıyla Christian Rohlf’s’in ‘‘Azap’’, Ceorg Schrimpf’in ‘‘Anne ve çocuğu’’, Arif Dino’nun ‘‘Yerli güller’’, George Schrimp’in ‘‘Penceredeki kız’’, Arif Dino’nun ‘‘Boş bir resim sergisi’’, George Schrimp’in ‘‘Ressam’’, Arif Dino’nun ‘‘Keman başı’’, Boston Sanat Müzesi’nde yer alan ‘‘Omirös’’, Croisy’nim/Yuva’ ve Carla Maratti’nin ‘‘Uyku’’ isimli resimleri süslemiştir.

Dergi, öncelikle sanat ağırlıklıdır. Çünkü her sanat dalından bir şeyler bulundurulur içinde. Resimden karikatüre, müziğe, sinemaya hikâyeden romana, şiirden eleştiriye, makaleye, tiyatro gibi. Yapılan inceleme neticesinde yayımı yapılan yazılar iki yüz yirmi dokuz tanedir. Resimler dışında karikatürler de büyük önem taşır. 1936 yılının edebiyat atmosferini bazen esprili bir dil ile bazen eleştiri ile bazen övgü ile okuyucuyla buluşturmuşlardır.

Ağaç içerikle birlikte dış görünüşe de önem vererek estetik bir dergi sunmuştur. *Ağaç* dergisindeki şair ve yazarların önemli bir kısmı devrin en önde gelen sanatkarlarıdır, bir kısmı da sonradan meşhur olmuşlardır. Bu bakımdan dergi okuyucularının karşısına güçlü bir kadroyla çıkmıştır. (Demir, 2007: 35).

2.4. DERGİNİN KAPANIŞI

Sanat dünyasında ilgiyle karşılanan ve devrin en ünlü kalemelerini bir araya getiren *Ağaç* dergisinin ömrü kısa olmuştur. Dergi, beklenen ilgi ve alakayı yakalayamamıştır. İstanbul bile bu ilgi ve alakayı artıramamıştır. (Kısakürek, 2008: 211). Sonunda maddi sıkıntılar baş göstermeye başlar ve dergi kapanır.

Derginin son sayısında kapanma nedeni için şöyle bir açıklama yapılır: “*Her şeyden önce biz, bizizdir. Şuyuz, buyuz gibi bir iddiamızda yoktur. Biz neyse oyuzdur. Dergiyi çıkarsak da kapatsak da aynı biz olmaya devam edeceğiz.*” (Ağaç, 1936, S:17).

N. Fazıl, önce *Ağaç* kurulurken yapacağı hayallerini anlatır. Planını ve yapacaklarını sıralar. Ancak susuz ve topraksız ağaçlar kurur, yeşermez. Ve son hükmünü verir: “*Önemli şeyler karşısında Türk okuyucusunun sayısı Türk yazıcısından azdır.*” (Kısakürek, Ağaç, S:17). Dergi kapandıktan sonra Necip Fazıl çeşitli bankalarda memur olarak çalışmış ve yine eserler vermeye devam etmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DERGİDE YER ALAN ŞİİR VE YAZILARIN İNCELENMESİ

3.1. ŞİİRLERDE ÖNE ÇIKAN TEMALAR

Şiirlerini incelediğimiz *Ağaç* dergisinin şairleri, her dönemde rastladığımız şiirin en önemli teması olan aşkın yanında “yalnızlık, korku, ölüm, özlem, kaçış, keder, şikâyet” gibi duyguları da şiirlerinde işlemişlerdir. Temanın yanında kelimelerin çağrışım özelliklerinden de faydalanmışlardır. “Nuh Tufanı, Yemen, Münkir Nekir, Cin, Hakan, Köle, Allah’ın Körebesi, Cinlerin Padişahı, Nedim, Lale, Şeytan, Şarap, Derviş, Yeşil Kaplı Mushaf, Hesap, Tavus Tüyü, Acem, Çin, Meryem, Bakire, Ehram, Aslı, Kerem, Vahdet, Mürit, Tanrı, Yusuf, Mezamir, Meryem.”

Söz konusu şiirlerden bazılarında simgelere de rastlamaktayız. Aynı şairler şiirde anlam zenginliği oluşturma amacıyla çağrışım değeri olan kelimelere yer vermişlerdir. *Ağaç* şairleri, iç âlemde yaşanan huzursuzluk durumundan ya da başka nedenlerden yeni ve güzel başka bir âleme kavuşma isteği, kısacası kaçış; aşk, tabiat, geçmişe özlem ve ölüm temalarını sıklıkla şiirlerinde işlemişlerdir. (Demir, 2007: 128).

3.1.1. Necip Fazıl Kısakürek’in Şiirlerinde Öne Çıkan Temalar

Derginin kurucusu ve başyazarı olması ve derginin genel yükü de sırtında olduğu için şiirleri bir hayli çoktur. Üslup herkesin anlayacağı şekildedir. Ağdalı ve sanatlı değil, anlaşılacak üzere kaleme alınmıştır.

Ölümler

Derginin 3. sayısında yayımlamıştır. Ölümü ve sonrasını ürperten dizelerle anlattığı bu şiiri, o güne kadar dile getirilmemiş imge zenginliğine sahiptir. Mezarlarında düşünen ve dünyayı gören ölümlerin diliyle hayata ciddi bir sorgulama getiren şair, insana yepyeni bir düşünce ufkunun kapılarını da açıyor. İlk eserlerinden itibaren ölüm temasını sürekli işlemiştir. Şiirde ölümler canlıymış gibi dile gelmiştir, onları bir nevi konuşturmuştur.

Ölüler bağıyor mezarlarından;
 Yolcular, oturun taşlarımızda!
 Onları deviren biziz toprağa,
 Biz attık onları böyle ayağa;
 Sakın atlamayın kenarlarından!
 Ölüler bağıyor mezarlarından...

Yolcular, uzanın yere upuzun
 Dayayın taşlara başlarınızı.
 Tüy yastıklar gibi rahat taşımız
 Birleşsin bir lahza orda başımız
 Ağlasak, üstünde omuzunuzun
 Yolcular, uzanın yere upuzun.

Zaman

Zaman, şairin ruhunu her daim bıçak gibi kesmiş, derin izler bırakmıştır. Çünkü her geçen an, şairi Allah'a kavuşturmaktadır. Burada zamanın anlamını arayamaya çalışır ve ne anlam ifade edeceği konusunda biraz da kafa yorar. Bu şiirini derginin 2. sayısında yayımlamıştır. Derginin de yazarları arasında yer alan Burhan Toprak'a ithaf ettiği '‘zaman’’ şiirinden bir bölüm:

‘‘Nedir zaman, nedir?
 Bir su mu bir kuş mu?
 Nedir zaman, nedir?
 İniş mi, yokuş mu?
 Bir sese benziyor,
 Çukurdur önünüz.
 Bir sese benziyor,
 Kül oldu dününüz.’’

Bu Yağmur

Kısakürek, *Ağaç Mecmuası*'nda sanat, edebiyat ve düşünce yazılarının yanı sıra ilk dönem şiirlerine de yer vermiştir. ‘‘Bu Yağmur’’ şiiri de 30 Mayıs 1936'da yayımlanan 9. sayıda çıkmıştır. Ahengi ve yeni mecazlarıyla bir şiir olan *Bu Yağmur*,

yayımlandığı dönemde edebiyat çevrelerinin büyük ilgisini çekmiştir. Yağmur imgesini zaman imgesi ile ilişkilendirir. Yağmurun ruh üzerinde bıraktığı o ince ayrıntıdan söz eder. Yağmur, şairin iç dünyasında bir sıkıntı olarak görülür. Yağmurdan sonra şairin değişen yüzü aynalar üzerinden aktarılır. Yani zaman her şeyi değiştirir.

“Bu yağmur, bu yağmur, bu kıldan ince,
Nefesten yumuşak yağan bu yağmur.
Bu yağmur, bu yağmur bir gün dinince
Aynalar yüzümü tanımaz olur.
Bu yağmur, kanımı boğan bir iplik,
Tenimde acısız yatan bir bıçak.
Bu yağmur yerde taş ve bende kemik
Dayandıkça ağır ağır yağacak.”

Ne İleri Ne Geri

Ağaç’ın 6 Haziran 1936’da yayımlanan 10. sayısında çıkan “Ne İleri Ne Geri” şiiri de güçlü imgeleri ve didaktik yanıyla dikkat çekmiştir. Tema olarak manevi bir yolculuk ele alınır. Başlık ile anlatılmak istenilen ise değişimin olmaması, aynı kalması, yerinde durması vb. Bir yanda sonsuzluk diğer yanda ise tam tersi bir yerde durma, takılıp kalma. Yani bir odada oturup sonsuzu düşünmek gibi.

“Ne ileri, ne geri,
Kimlerin var haberi
Benim sonsuz dünyamdan?
Belki sabahtan beri,
Ve belki de akşamdan
Bakıyorum bir camdan,
Bir ışıklı ehramdan.
Ne geri, ne ileri.
(...)
Üstünde saatlerce.
Kaderime eğilsem.
Ortasında odanın
Karanlıkla çevrilsem,

Yavaşça ölebilsen,
Yeni baştan dirilsem,
Görsem, duysam ve bilsem.
Ne ileri, ne geri
Ne geri, ne ileri.”

Ben

Derginin 12. sayısında yayımlanır. Şair, bir nevi kendisini tanıtır. Yalnızlık teması hakimdir.

“Ben, meçhul gezicisi, meçhuller caddesinin,
Ben, korkusundan dize gelen, kendi sesinin.
Ben sırtında taşıyan, işlenmedik günahı,
Allah’ın körebesi, Cinlerin Padişahı.
(...)”

3.1.2. Diğer Şairlerin Şiirlerinde Öne Çıkan Temalar

Ahmet Kutsi Tecer’in derginin 1. sayısında yayımlamış olduğu şiiri hüznün barındırır. Hüzün ile ümitsizlik bir arada işlenmiştir. Şairlerimizin iç dünyasında her dönemde hüznün, sıklıkla tema olarak işlenmiştir:

Yağmur Duası

“Kat kat oldu gökyüzünde yokuşlar,
Bahar oldu ötmez dağlarda kuşlar,
Harman yerinde nazlı uçuşlar,
Bebeklerin niçin gülmez yüzünüz?
Yağmurlarım neden küsülüsünüz?
(...)”

Kuraktan sararmış tarlalarımız,
Gelmez oldu bahçelerden arımız,
Yarımız göç etti, kaldır yarımız,
Gelinlerim niçin gülmez yüzünüz?
Irmaklarım neden küsülüsünüz?”

Dergide tema incelemesine konu olan diğ er şiir ise Ahmet Hamdi Tanpınar'ın ‘‘şiir’’ başlıklı şiiridir. Derginin 2. sayısında yayımlamıştır.  zg n bir tema ve kendine özel değişik sözcük kullanımları ile seslenir. şiirde, asıl üzerinde durduğu nokta ise şiirin insan üzerindeki etkileri ve önemidir. şiir, insanların duygularını yansıtan önemli bir araçtır. İnsan duyguları ile doğar, duyguları ile büyür, duyguları ile de ölür. şiir de tıpkı insan gibi doğar, büyür ve gelişir. En sonunda bir ekin gibi yetişir. şiir, bütün duyguların ilham kaynağıdır.

şiir

Sarışın buğdayı r yalarımızın,
Seni bağrımızda eker bi eriz;
Acılar kardeşin, teselli kızın,
Zengin parıltınla dolar gecemiz.

S k tun meyvesi, tılsım, pınar
Ve yıldız cümlesi karanlıkların;
 klimler dışında ezel  Bahar,
Mevsimler içinde tükenmez yarın.

  imizde sonsuz  alkanan deniz,
Gülümseyen yüzü kaderin bize.
Yıldızların altın bah esindeyiz,
Ebediyetinle geldik diz dize!

Aşkın, hüznün ve doğanın şairi olarak anılan Ahmet Muhip Dıranas, şiirini derginin 2. sayısında yayımlamıştır. Tema olarak hüznü merkeze yerleştirmiştir. Geçmişe duyulan pişmanlık ve yüreğinin bir köşesinde bekleyen umut ile şiirini sunmuştur.

Neden Sonra

Neden sora,
Gelin bana yeniden gelin
Har vurup savurduğum anlar.
Doğrulun mezarlarınızdan

Elimle kurduğum saatler.

Neden sonra,

Enginleri fethe çıkın, ey

Koyda uyuklayan gemiler.

Feridun Fazıl Tülbentçi'ye ait olan bu şiir, derginin 3. sayısında yayımlanır. Tema olarak hayatındaki önemli kişilere duyulan özlemi dile getirmektedir.

Onlar Hayata Böyle Doğmuşlardı

Yolları yataklarına aldı sel,

Kızıl örtülere büründü dağlar.

Güneşle beraber ufuklardan gel,

Senin rüyalarını kim bilecek.

Kalbimin ışıklar verdiği diyar,

Bütün günahları bizden silecek.

Ziya Osman Saba, şiirini derginin 5. sayısında yayımlar. Şaire göre her şey Allah içindir. Her şey onun izni ve inayeti ile meydana gelir. İçinde biraz da tepki barındırır.

İnsanın da tıpkı böcekler gibi dünyaya hapsediğini söyler. Şiirin geneline bakıldığında ümitsizlik hakimdir. Fakat melankolik bir düzeyde değildir.

Minareler

Tanrım, bu sabah da ben, Tanrım, ben hala sağım!

Hala ölmedim, Tanrım, bu umulmaz kaderden.

Minareler semaya açılmış kuyulardır.

Mademki tasımızda su yerine kum vardır

Bir an avunmak için her yalana kanalım.

Her deliğe başvuran mahpus böcekler gibi,

Yarın başka bir güne erişecekler gibi

Uzun minarelere bu gece tırmanalım.

İsmail Safa Esgin, şiirini derginin 15. sayısında yayımlamıştır. Batı şiiri tarzında kaleme almıştır.

Sonne

Beni çağların ılık ülkesinde dolaştır,
Ölmek istemiyorum ver tutayım elinden;
Geç kalan vakitlerin avdetini bekleyen
Gözlerim yuvasından fırlamış birer taşır.

(...)

Ses olup enginlere hızla akacak mıyım?
Kimsecikler geçmemiş yolların en sonundan
Özlediğim diyara bir an bakacak mıyım?

3.2. NESİRLERİN GENEL ÖZELLİKLERİ

3.2.1. Gezi Türü

Dergide yayımlanan gezi yazısı dört adettir. Bir adet yazısı bulunan Fikret Adil'in gezi yazısı "Yunanistan: Tenakuzlar ve Tezatlar Memleketi" adını taşımaktadır.

Abdülhak Şinasi Hisar'ın Balkanlar'ı ziyaret ettikten sonra kaleme aldığı üç adet gezi yazısı bulunur. İlk yazısı "Benzeyişlerimiz" adını taşır. Balkan halkları hakkında kısa kısa bilgi vermektedir. Hem aralarındaki farklardan hem de aralarındaki benzerlikleri dikkat çekici bir üslup ile ele alır:

"Dünyada biraz dolaşınca gözlere çarpan şey muhtelif iklimlerde yaşayan insanların aralarındaki farklardan ziyade benzeyişlerin çokluğu oluyor. Bu farkları mesafelerin uzayışı artırır, iklim ve tarih ise komşuları birbirlerine benzetiyor. Zaten bütün milletler, en bariz tabiatlarında, hep birbirlerine benziyorlar... Bakın, bizim için neler, ne güzel şeyler söylüyor! Derler. Bütün milletler kendilerinin metholunduklarını işitmekle çocuk gibi sevinir ve "bu gün de metholunduk! diye öğünürler..." (Hisar, Ağaç: S.1). Kahvede, otelde, barda gördüğü bazı şahısları, İstanbul'dan tanıdığı bazı şairlere ve dostlarına benzetir.

Hisar, ikinci yazısını “Gene Benzeyişlerimiz” adı ile yayımlar. Bu yazıda Bükreş hakkında bilgiler sunar. İstanbul’a çok benzediğini söyler. Doğu ile Batı arasında bir köprü olduğunu da açıklar:

“Balkan pâyitahtları içinde umumî görünüşü en ziyade garplı bir şehir tesirini verirken Bükreş’te de, hepsinde olduğu gibi, resmî büyük binalar; güzel, süslü evler, oteller, dükkânlar; ağaçlı, geniş caddeler; temiz ve bakımlı yerler... Burada da zengin ve fakir mahalleler birbirlerinden henüz büsbütün ayrılmamış, biri ötekini koruyarak, beriki ötekinin yanında türeyerek, birbirlerine sürünür ve bazen iç içe girer bir haldedir. Şehrin bir intizamlı ve garplı manzarası yanında ve içinde aynı zamanda lâubali ve şarklı bir hâli ve bir fakirliği de var.” (Hisar, Ağaç: S.3).

Şinasi Hisar’ın yayımlanan son yazısı ise “Birleşmeyen Çalgılar” adını taşır. Bükreş’i betimlemeye devam eder: *“(…) Nihayet bizde yolumuzdan geriye, Bükreş’e dönünce, manzara büsbütün değişti. En nazlı bir toz penbesini gûya kızartarak ateş gibi bir kırmızıya çeviriyor, ziyalı kanlarını döküyor, yangınına seriyordu. Akşam her şeyi büyültüyor, bir azamet hissi ile kaplıyor, her şeye geniş manalar giydiriyor ve söyletiyor...”* (Hisar, Ağaç: S.4).

Fikret Âdil’in “Yunanistan, Tenakuzlar ve Tezadlar Memleketi” adını taşıyan yazısı, bahsedilen son gezi yazısıdır. Önce ülkeyi gerçekçi bir bakış açısı ile tasvir eder. Sonra çelişkilerden söz eder:

“Yunanistan’da gece yarısı akşam ve akşam öğlendir, çünkü saat 12 ile 17 arası hayat durur. Asfalt yol, deniz kenarını takip ediyor uzakta Pire ve Faliron’un ışıkları, gökte ay, denizde sükûnet vardı. Duvarın üstünde dev harflerle bir içki ve sigara reklâmı, sonra bir kır meyhanesi, karşılaştığımız bir sütçü arabası, biraz daha sonra yazlık bir bar. Otomobil barın önünden hızla geçtiğinden cazbandın sesi duyulmuyor, yalnız çaldığı görülüyor, insan onların garip hareketlerine, seslerini duyurmak için çektikleri zahmetlere bakarak bir meraret duyuyor.” (Adil, Ağaç: S.9).

3.2.2. Hikâye Türü

Ağaç'ta yayımlanan hikâyeler genel olarak yerlidir. Hikâye yazarları şunlardır: “Sait Faik Adalı (Sait Faik Abasıyanık'ın müstear adı), Fikret Âdil, Ahmet Hamdi Tanpınar, Samet Ağaoğlu, Bedri Rahmi Eyüboğlu ve Sabahattin Ali.”

Hikâyelerin yazıldığı dönem erken Cumhuriyet yıllarıdır. Osmanlı İmparatorluğu yıkılmış ve yeni bir devlet kurulmuştur. Toplumsal hayat derinden bir değişim geçirdiği için, hikâyelerin temaları genelde bu noktalarda yoğunlaşmıştır. Her edebi eser, döneminin aynasıdır. Yazarlar da toplumsal değişimleri, sıkıntıları, sefaletleri vb. bazen alaylı bir dil ile bazen gerçekçi bir bakış açısı ile anlatmakta yükümlüdürler.

Hikâyenin tamamında insanlar, toplumda her zaman görebileceğimiz sıradan insanlardır. İnsanlara bağlı olarak olaylar ve konular da toplumda her zaman karşılaşılabileceğimiz türdendir.

Hikâyelerde çoğunlukla aşklarıyla, sıkıntı ve problemleriyle Anadolu insanı anlatılmıştır. Özellikle de Türk köylüsünün yaşantısı, sıkıntısı ve zavallılığı dikkat çekmektedir. O zamanlar yeni kurulan devletin Anadolu köylüsü kısmında ciddi problemler vardır. Hikâyelerde vakaların bir kısmı İstanbul'da, bir kısmı Ankara'da bir kısmı da Anadolu'da geçmektedir. Hikâyeleri “dil ve anlatım” bakımından incelediğimizde bunların İstanbul Türkçesiyle yazıldığını görürüz. Sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.

İlk ele alınan hikâye yazarı Fikret Adil'dir. Dergide dört hikâye yayımlamıştır. İlk hikâyesi “Aradığım Şey” adını taşımaktadır. Kendi yaşantısından da örnekler vererek, insanların ihtiyaçları karşısındaki tutumlarından bahsetmiştir. Ona göre kapitalizmanın esası, malın sürümü için ihtiyaç doğurmaktır:

“Arkadaşlarımdan bir ressam tezhipçilerin ve Japon ressamlarının nasıl olup da o kadar ince çizgilerle resim yapabildiklerine şaşmış, bu çizgilerin hiç bir kalemden çıkamayacağına nazaran fevkalâde ince bir fırça ile yapıldığına karar vererek bu fırçanın sırrını aramaya başlamıştı... Zannedildiğine göre, bu mektuplar, Amerikan usulü bir reklâmdır. Demek kırtasiyecî mağazasında aradığım şeyi bulmuştum...” (Adil, Ağaç, S.6).

Dergide yayımlanan bir başka hikâye, ‘‘Bir Deli’’ adını taşır. Fikret Adil’in yayımladığı ikinci hikâyedir. Gazete köşelerinde gözüne iliştiği ilginç olaylara da yer veren yazar, evlenme meselesi üzerinde de durmuştur. İlk evlilik ne zaman oldu, kim tarafından yapıldı gibi sorular kafasını yormaktadır ve onlara cevap arar. Tımarhanede bir deli ile karşılaşır ve delinin hayatındaki enteresan olayları konu edinir:

‘‘Tımarhanenin birini merak edip gitmiştim. İçeride gezerken bir deli kendi kendine şöyle konuşuyordu: ‘‘Acaba ilk defa evlenmeyi kim icat etmiş ve niçin dualar, merasimler gibi bir takım usuller konmuş? Tımarhaneyi gezerken doktorun bana dinlettiği bu delinin sözleri, bende büyük bir tesir bırakmıştı. Bu adam acaba sahiden deli miydi? Deli, bizi müstehzi bakışlarla teşyi ediyordu. Hücreden çıkınca, doktor, birisi tarafından işidilmekten çekinir gibi bir halle:

— Azizim, diye fısıldadı, sen ne dersin de, bana, mektepte iken, kulaklarımdan kinaye, arkadaşlar «eşek» lâkabını takmışlardı...’’ (Adil, Ağaç, S.10).

Fikret Adil’in üçüncü hikâyesi ‘‘Deliler Deli Değildir’’ adını taşır. Yine ana tema delidir. Gazetecilik serüveni peşinde koşan birinin kendini deli olarak tımarhaneye kapattırması ve başından geçen olayları kaleme alarak ilginç bilgiler sunması hikâyenin temel temasıdır:

‘‘Bütün çalışmalarına, çabalamalarının rağmen, yeni girdiğim gazetede kendimi göstermek için, mühim, parlak bir anket mevzuu bulamıyordum. Sonra iyi bir fikir geldi aklıma. İspat edecektim ki, deliler deli değildir. Evet, ben delilerin deli olmadıklarını isbat edecektim ve bunu daha iyi yapabilmek için kendimi deli gibi göstererek tımarhaneye attıracak, anketimi yapacak, sonra deli olmadığımı meydana vurarak gazeteme yazacaktım... On beş senedir tımarhanedeyim. Notlarımı almakla devam ediyorum. Gayet sakınım. Elbet bir gün buradan çıkacağım ve muhakkak delilerin deli olmadıklarını ispat edeceğim.’’ (Adil, Ağaç, S.11).

Fikret Adil’in son hikâyesi ‘‘Bir Genç Kız’’ adını taşır. Halen daha dönemimizin de büyük sorunu olan menfaatler üzerine kurulu bir ilişkiyi gözler önüne seriyor. Bir bayanın karşısındakinin duygusal yönünü kullanarak elde ettiği menfaatleri işlemiştir:

“Ben, şeklen, alelade ve basit insanların bütün meziyet ve kusurlarına sahip bir faniyim. Her gün, sokakta, bana benzer yüzlerce kişi görülür. Görünüşümde ne bir fevkalâdelik, ne de bir garabet vardır. Bunu bilmeme ve aksinin imkânsızlığına, şuur ve mantığının bütün kuvvetile inanmış olmama rağmen, bir gün, bir kadın, hem de çok güzel bir kadın, az kalsın...” (Adil, Ağaç, S.14).

Derginin başka hikâye yazarı ise Sait Faik Abasıyanık’tır. Ağaç’ta iki hikâye yayımlamıştır. Bunlardan ilki ‘‘Loğsa’’ adını taşımaktadır. Yine döneminin önemli toplumsal sorunlarından olan aile tipini, adet, gelenek ve kültür farklılıklarını, çatışmaları, geçimsizlikleri işler. Yaşlı bir babanın oğlu ile kavgası, kendisinden çok çok yaş küçük dördüncü hanımından çocuğunun olması ve ona karşı yaptığı şiddeti gözler önüne serer:

“Kum köyü, Sakarya kenarında, kırk beş hanelik bir köydü. Kasabanın kenar mahallelerinden sonra bir mezarlık başlardı. Daha köprüye varmadan sağ kolda küçük bir öküz arabası yolu, küçük bir tepeye doğru tırmanır; tam tepedeki kocaman çınarın dibine varılınca birbirinden birer ikişer dönümlük tarlalarla ayrılmış köyün evleri, ottan damları ile meydana çıkıverirdi.” (Abasıyanık, Ağaç, S.7-8).

Sait Faik’in son hikâyesi ‘‘Kalorifer ve Bahar’’ adını taşır. Derginin 2,3 ve 4. sayılarında yayımlamıştır. Yine dönemin toplumsal yapısını tema olarak işlemiştir. Bir yanda zenginlik, bir yanda fakirlik. İki farklı dünyanın aralarındaki farkları gözler önüne serer: *“(...) Kadınlar bu mahallede doğarlar fakat bir başka sefil kulübede ölürlerdi. Erkeklerse, bu mahallede doğarlardı ama katiyen bu mahallede ölmezlerdi. Kimi hapishanede, kimi bir duvar dibinde...”* (Abasıyanık, Ağaç, S.2,3,4).

Ahmet Hamdi Tanpınar, dergide bir hikâye yayımlamıştır. ‘‘Geçmiş Zaman Elbiseleri’’ adını taşıyan hikâye, derginin son dönemlerinde yani 15-17. sayılarında okuyucu ile buluşur. Olaylar Ankara’da geçer. Yaşlı çiftin bir gece evlerine yaralı genç birini almaları, hikâyenin konusunu oluşturur. Dergi kapandığı için hikâye de yarım kalmıştır.

“Burada arkadaşşımdan bahsetmeyeceğim. O, sadece bu geceyi idare ettiren tesadüflerin emirinde idi. Yekpare, rutubetli duvarlar yavaş yavaş aydınlandılar, gerilediler, etrafımdaki kalabalık sesin ve ışığın sıcak

çağlıyanında karışık şekillerini kaybettiler ve sert maskeler yumuşayarak, eşyanın her zamanki alışkın yüzünü aldılar. Sonra birdenbire musiki sustu ve ben ifadesi çok güç bir ruh haleli içinde uyandım.” (Tanpınar, Ağaç, S.15-17).

Sabahattin Ali’nin hikâyesi ise “Kafa Kâğıdı” adını taşımaktadır. Sabahattin Ali, dergide tek hikâye yayımlamıştır. Hikâyenin konusu ise Anadolu coğrafyasında yaşayan, sefil ve yaşlı bir adamın başından geçen ama hep haksızlıklarla karşılaşılan ve hapse atıldıktan sonra başlayan olaylar zinciridir. Hikâyesine başlamadan önce Türk hikâyesi hakkında da öz eleştiri yapar, sonra hikâyeye başlar: “*Bugün, Türk hikâyesi diye bir şey var mıdır? Bu sorgu edebe aykırı görünmesin, var mıdır? Yerli bir yazıcının yazdığı, yerli bir sanat kıymetini, yerli bir realite görüşünü, yerli bir ruh halelini arz eden bir hikâye var mıdır? Bu hikâyeyi okuyunuz. Bakalım onda Anadolu’ya ait nasıl bir ruh haleti ve nasıl bir perspektif göreceksiniz.*” (Ali, Ağaç, S.1).

Samet Ağaoğlu, Ağaç dergisine “Rüya” adlı hikâye ile katılmıştır. Dergide yayımlanan tek eseridir. Hikâyenin kahramanı hastalanır ve 10 günlük bir tedavi süreci başlar. Bu sürede bir rüya görür ve hikâyenin temasını da rüya oluşturur:

“Ağır bir hastalık esnasında vücudum alev alev yanarken bir rüya gördüm. Bu rüya tam on gün devam etti. Bütün, her şeyimle en sıhhatli senelerimdenkinden daha canlı, daha çok gürbüz ve daha çok ahenkli bir insan olarak bu rüyada yaşadım. Uyandığım vakit içinden geldiğim âleme o kadar alışmıştım ki, asıl hasta halimi bir rüya zannettim. Fakat hakikat başkaydı. Hayalim ömrümde ilk defa olarak beni neticesi yaman bir inkisar olan bir seraba götürmüştü...” (Ağaoğlu, Ağaç, S.5).

3.2.3. Derginin Fikir Dünyası

İlk fikir yazısı, derginin ilk sayısının en son sayfasında yer alan imzasız bir şekilde yayımlanan “Okuyucuya Mahrem Bir Kaç Söz” başlıklı yazıdır. Yazıda derginin öncelikle kendileri için çıkardıklarını, sonra okuyucunun hizmetine sunduklarını belirtirler:

“Her çıkan mecmuanın ilk garazı seni kazanmaktır. Sonra okuyucuya, yani sana dönerler ve mecmuanın her şeyden evvel senin mecmuan olduğunu,

senin isteğine, senin keyfine, senin gayene hizmet edeceğini bildirirler. Bu mecmua, senin isteğine senin keyfine, senin gayene hizmet için çıkmıyor. İsteği, keyfi ve gayesi yüzü kadar meçhul ve sayısı kadar değişik olan sende evvel bizim bir isteğimiz, bizim bir keyfimiz, bizim bir gayemiz olacak.” (Ağaç, 1936, S.1, (kapak içi)).

Derginin ilk sayısının ilk sayfasında Necip Fazıl’ın kaleme aldığı “Adımız” başlıklı ön sözde yazar, ağaç kelimesinin anlamı açıkladıktan sonra, neden derginin isminin bu şekilde koyulduğunu anlatır:

“Adımızı Ağaç koyuyoruz. Düşünüyoruz ki güzel ve sonsuz tabiatla, büyüklüğü, olgunluğu, erginliği, bir kelimeyle perfeksiyonu ondan daha iyi gösterecek bir örnek bulunamaz. Yapraklarının kıldan ince damarları daha kalın bir sapta birleştiren, sonra bütün bu sapları birer dala bağlayan, bütün bu dalları derece derece daha iri dallara ilâştiren, daha sonra bütün bu daha iri dalları tek ve ana bir gövdede düğümliyen ağaç, en sonra toprağın içine dalıp karanlık ve esrarlı bir kök âleminde tekrar kollara ayrılan, halattan ipe, iplen sicime, sicimden ipliğe, her kolu gittikçe daha ince başka kollara bölünen, her başka kolu gözün seçemeyeceği ve hesabın tutamayacağı inceliklere ulaşan, muhite doğru namütenahi dağınık ve çok, merkeze doğru namütenahi toplu ve tek bir şahsiyet muvazenesinin ne eşsiz örgüsüdür...” (Kısakürek, Ağaç: S.1)

Dergide yayımlanan başka fikir yazısı ise Necip Fazıl imzalı “Kendimize Dair” başlıklı yazıdır. Necip Fazıl bu yazısında derginin genel durumundan bahsetmiştir. Yazıda karamsar bir hava hakimdir. Biraz da sitemkârdır:

“Bu zamana kadar, ana meselelerimizi ortaya koymaya çalıştığımız bu sütunlarda, bugün, doğrudan doğruya kendimizden bahsedeceğiz. Açık bir sıra takip etmese de, gene bir hesap altında birbirine zincirleme giden, bir hedef kolluyor gibi duran ve bazan iddialı tavırlar takınmış olmaktan mahcup görünmiyen umumi bir söz revşini, birdenbire değiştirip nefsimize irca etmemiz, okuyucumuza sevimsiz gelmemelidir. Bunu unutmamak şartı...” (Kısakürek, Ağaç, S.17).

Yazar, imkânların diğerleri gibi çok olmadığını ve bu yüzden kaliteli bir dergi çıkmadığını hissettirir okuyucuya. Kısakürek, sırtını devlete dayanan ya da zengin kimselerden aldıklarıyla yayın hayatını sürdüren diğer dergileri eleştirirken, kendi okuyucu kitlesine de serzenişte bulunur. Derginin kapanacağını söylenmediği yazıda ilerisi için umut vermeyen bir hava görmek mümkündür. (Demir, 2007: 197).

Dergiye fikirleri ile katkıda bulunan başka sanatçılar ise Salih Zeki Aktay ve Şerif Hulusi Sayman'dır. İncelenen ilk sanatçı, 8 sayı boyunca yazı yayımlayan Salih Zeki Aktay ve "Klasizma ve Klasikler" başlıklı yazısıdır.

Yazarın yayımlanan ilk sayısı "Klasizma ve Klasikler I" adını taşır. Bu iki kelimenin anlamlarından söz eder:

"Klâsizma kelimesi Garp'te iki mana ile kullanılır. Biri «Helene» ananeden gelen sanat eserlerine denir ki, bütün Avrupa dünyası orta devrin cehil ve cehenneminden kurtulduğu zaman kadim Yunan fikriyatına dönmüş ve bu şafağın ışığından gündüze çıkmıştır. İkincisi Rönesans'dan sonra doğan ve gene yukarıdaki vasıfları taşıyan eserlerdir ki bunlar da bütün Garp kültürünün esaslarını ve bütün Garp sanatının esas örneklerini teşkil ettiği için bunlara da klâsik eserler denir." (Aktay, Ağaç: S.10).

Dergide yer alan başka bir yazısını "Klasizma ve Klasikler-II" başlığı ile yayımlar. Bu sefer Yunan kökenli şair olan Orphee'nin kim olduğundan bahseder. Hatta şairin Trakya'da doğduğunu ve birçok efsaneye de konu olduğunu iddia eder:

"Orphee, gûya Trakyalı «Eagros ile Kalyopi»nin oğludur ve adı bir mezhep olmuştur. Şahsı açıkça malûm olmadığı için bu efsanelere karışan adı her büyük şahsiyet gibi birçok yerler benimser. Nerelidir? Hangi milletten, hangi memleketten, hangi aileden, hangi ana ve babadan geldiği pek malûm olmamakla beraber en çok Trakya onun vatani olarak gösterilir." (Aktay, Ağaç: S.11).

Aktay devamı yazısında ise, Orphee'nin kaleme aldığı ilahilerinden örnekler vermiştir: "Mamafigh (Orphee) ve (Euridice) efsanesi birçok şairler tarafından yazılmış ve son zamanlarda muasır İtalyan şairlerinden Angelo Ambrogi tarafından üç perdelik gayet güzel bir opera halinde yazılmıştır. O zaman ve sırası geldikçe (Hymnes)lerinden

de bazı parçalar alacağız. “Orphee” Arap edebiyatında (Arif) diye anılır.” (Aktay, Ağaç: S.12).

Yazarın dördüncü yazısında ise, lirik ve epik şiirin tanımı yapılmıştır:

“Bence lirik şiir, bir ruhun ummana seki veren sesidir. Lirik şiir, şiirin ilk şeklidir. Epik şiirin yani destanın ana kaidelerinden burada bir ikisini de zikretmeyi sanat bakımından ve nevilerin tebellürü noktasından lüzumlu görüyorum. Destanda başlıca aranacak hususiyetlerden biri (masal)dır ki bu efsanede mevzuu ulvileştiren, ruhlara, insanlara, insanlığa, hayata ait âli ve İlâhi duygular döken bulunması lâzımdır.” (Aktay, Ağaç: S.13).

Arkan, bir sonraki yazı dizisinde ise Homeros’tan ayrıntılı bir şekilde bahseder: “Onun Mısır’da doğduğunu, babası Damasgoras, annesi Eclareis olduğunu, onun Orusun kızı ve Iris’in rahibelerinden olan bir rahibeden emdiğini iddia edenler, ilâhlardan doğduğunu, Apollon onun cediti olduğunu söyleyenler var.” (Aktay, Ağaç: S.14).

Sanatçı bu bölümde dünya destanları arasında gösterilen “İlyada ve Odisse” destanlarının özelliklerini ve içeriklerini açıklar:

“İlyada on yıl süren Trova çengini anlatır -Trova şimdiki Çanakkale havzası olduğu malûm- çengin sebebi Trova hükümdarı Priyamin oğlu Paris tarafından Atina hükümdarının kardeşi Menelasın güzel zevcesi Eleninin kaçırılmasıdır ama bu, çekinilmesi imkânsız mukadder bir akıbetin neticesidir ki bundan evvel cereyan eden ve başı ilâhların hüküm ve dileklerine dayanan (fesat elması) efsanesinin bize anlattığı vakadan doğmuştur.” (Aktay, Ağaç: S.15).

Yazar, yazılarının sekizinci bölümünde ise, destanların içeriklerinden örnekler verir: “Büyük ve yüksek ruh büyük ve yüksek ruhun geniş, ulvî sesi, büyük ve yüksek ifadesi bundan doğar. İşte İlya’da bu ulviyettedir. Yunan ordularının kumandanı bütün bütün betbalıtlıkları ihtirasından gelen Agamemnün genç ve kahraman Aşilin bir zaferde ganimet olarak getirdiği (Brezeis) adlı güzel bir kızı elinden almış, oda bu yüzden cenk meydanından sahildeki gemisine çekilmiştir.” (Aktay, Ağaç: S.16).

Yazarın yayımladığı son yazısı ise, destanının içeriğinden verdiği örneğin devamını anlatmıştır: “*Siyah küller semavi gömleğinin eteklerine döküldü, sonra boylu boyunca yere uzanarak bütün vücudunu ve kendi ellerile yolduğu saçlarını topraklara buladı. Kalk artık, çadırından çık. Patroklü İliyonun köpeklerine oyuncak etme, aziz arkadaşının ölüsü zelil olursa senin için zillettir, dedi.*” (Aktay, Ağaç: S.17).

Şerif Hulusi Sayman üç yazı yayımlanmıştır. Yazar, “Edebi Tenkitte Yeni Kıymetler” adı ile ilk yazısını on ikicinsin sayıda yayımlar. Bu yazısında ünlü Fransız devlet adamı, sanat tarihçisi ve romancı Andre Malraux’un bir yazısını eleştirir: “*Andre Malraux, bir makalede, Garp kültürünü temsil eden Garbı Avrupa’da açlık, fuhs, her nevi beşerî zaafılar ve ıstıraplar arasında halis bir kıymete sahip sevgi ve fedakârlık hislerini aramaktadır... Bu manada, Garbı Avrupa’da olduğu gibi, insanın mesele olarak ortaya konması ile onda psikolojik ve bilhassa gözyaşlarımıza hitap eden tarafları ariyan eski Rus edebiyatından tamamilen ayrılmaktadır...*” (Sayman, Ağaç: S.12).

Yazarın yayımladığı başka yazısı ise “Reformanın 400’üncü Yıl Dönümü ve Jean Calvin” adını taşımaktadır. Burada ise Fransız devrimci ve din reformcusu olan ünlü Jean Calvin hakkında bilgiler verir: “*10 Temmuz 1509’da Noyonda doğan, evvelâ Orleans’a, sonra da Bourges’a hukuk tahsilini takip etmek üzere gittiği halde bundan sarfinazar etti. Fransız edebiyatında yapmış olduğu yenilik, bunun sonucunda Rabelais’in ehemmiyetle üzerimde ısrar ettiği lisanı hazırlama telâkkisiyle uzlaşır.*” (Sayman, Ağaç: S.12).

Sanatçının yayımlanan son yazısı ise “Avrupa Tefekkürü” adını taşır. Bazı düşünürlerin düşüncelerine yer verir ve sağ-sol ayrımından söz eder: “*Avrupa tefekkürünün istikbali hakkında 1933’te sağ muharrirlerin yaptıkları toplantı ve elde ettikleri neticenin hiçliği ile buna mukabil bir tezi müdafaa etmek üzere komünist muharrirlerin kültür meselesi üzerinde yaptığı anlaşmalar malûmdur.*” (Sayman, Ağaç: S.15).

Bu tür altında incelenen bir başka eser ise Fransız şair, müzikolog, deneme yazarı ve tarihçi olan Andre Suares’nin “Don Juan” adlı yazısıdır. Çeviriye Burhan Toprak yapar. Toprak öncelikle kendi duygu ve düşüncelerini anlattığı “Don Juan” adlı bir yazı yayımladıktan sonra diğer yazının çevirisini yapar. Don Juan’ın hayatından kesitler

sunar. Don Juan'ı, Türk edebiyatında da dönem dönem çok kullanılan “Züppe” tiplmesine benzetir.

Suares'ten çevirdiği yazıda ise Don Juan'ın kişiliğinden bahseder ve Don Juan'ın ihtirası için “Don Juan'ın ihtirası elde etme değil, yalnız fethetmektir. Mevzua aldırılmaz. Onu fetheder etmez, atar. Henüz ulaşmadığına kıymet verir.” diyen Suares, her ne kadar olumsuz da olsa onun ruhunun başkallığına dikkat çekmiş ve şair olması gerektiğini belirtmiştir. (Demir, 2007: 235).

Özellikle Don Juan'ın mizacı üzerinde durmuş, mizaç ve ruh büyüklüğü konusundaki düşüncelerini aktarmıştır. Her ne kadar olumsuz da olsa onun ruhunun başkallığına dikkat çekmiş ve şair olması gerektiğini belirtmiştir.

Dergide bu başlık altında incelenen başka sanatçı ise Şerif Hulusi Sayman'dır. “Milli Edebiyat ve Milliyetçi Edebiyat” adı ile yazısını yayımlar: “*Harp şiirleri yazdırmak ve milli heyecanı körüklemek maksadı ile şairlerini, cephelelere bir tabur halinde, olup bilenleri göstermek için gönderecek kadar yakından ve resmen tanıyan bir memlekette meselâ Milli Edebiyat ve Milliyetçi Edebiyat meselesinin zaman zaman parlayıp sönmesinin sebebi bütün vuzuhu ile meydandadır.*” (Sayman, Ağaç: S.13).

Bu başlık altında incelenen diğer bir yazı ise Mustafa Şekip Tunç'a aittir. “Aksiyon” adı ile yayımladığı yazısında, aksiyon kelimesinin anlamlarını açıklar. “*Fransızca'da ‘bir kudretin belirmesi, uğraşma, hareket, tesir, eda, ateşli sözle birlikte yapılan hareketler, bir şiirin mevzuu, bir tiyatro piyesinin gidişi, hisse senedi’ gibi manalara gelen bu zengin ve kuvvetli kelimenin canlanan Türkçe'ye girmek istediği görülüyor.*” (Tunç, Ağaç: S.3).

Derginin sekizinci sayısından itibaren dergi yazarlarından Miraç Katırcıoğlu tarafından “Vatan Fikri Üstünde” adlı yazı dizisi yayımlanır. Beş sayı boyunca devam eder. İlk sayının başlığı “Vatan Fikri Üstünde I”'dir. Öncelikle vatan kelimesinin anlamını açıklar. Ona göre vatan tabiatın bir neticesidir. Maddi unsurların birincisinin vatan olduğunu söyledikten sonra, bunun her şeyden evvel bir yurt olduğunu dile getirir. Zaruri bir şeydir. Toprak vatanın gövdesini temsil eder: “*Vatan kelimesine her dilde her zaman ve her yerde tesadüf edilir. Bu kelimenin tarihi beşeriyet kadar eskidir. İnsanın esas ve güzel insiyaklarından biri de bir toprağa bağlanarak onu benimsemek, icap ederse onun için ölmektir.*” (Katırcıoğlu, Ağaç, S.8,9,10,11,12).

Fikir yazıları ile katkıda bulunan diğer sanatçı Abdülhak Şinasi Hisar'dır. Dergideki ilk yazısını "Faniliğimiz ve Edebiyat" adıyla beşinci sayıda yayımlar. Herkesin ve her şeyin bu dünyada gelip geçici olduğunu ve bu ortamı da en iyi tahlil edenlerin de şairlerin dile getirdiğini anlatır: "*Bazılarımızın yeryüzünde en çok duyduğumuz his, faniliğimizi bilmemizden gelen bir melaldir. Filhakika ruhumuzun geniş emelleri ve hulyalarile, hakikatin yani hakiki kuvvetlerimizin ve talimizin arasındaki nispetsizdik bizi bedbaht etmeye kâfi gelir.*" (Hisar, Ağaç: S.5). İnsan hayatının faniliğiyle söze başlayan Hisar, insanın fani oluşunun idrakinde olmasının zamanla elem, acı, hüznün ve ızdıraba dönüştüğünü, bu duyguları da en iyi şair ve ediplerin dile getirdiğini ifade etmiştir. (Demir, 2007: 222).

Hisar'ın başka bir yazısı ise "Gene Faniliğimiz ve Edebiyat" adını taşır. Yukarıdaki yazının devamı niteliğindedir: "*Her mesele karşısında o kadar müstehzi kalan, her itikadı yıkmaktan zevk alan ve bunun için bu zehirli istihzalarile bize dokunan Anatole France bile bu faniliğimizi bilmenin bize verdiği yeisi o kadar iyi uymuştur ki bu husustaki sahifesi bana en çok tesir etmiş olanı fanilerin hüznüne dair yazdığım yazı, bütün yazılarım içinde, başka bir muharririn doğrudan doğruya tesiri altında kalmış olanıdır.*" (Hisar, Ağaç: S.6).

A. Şinasi Hisar, "Edebiyata Dair Küçük Notlar", Edebiyata Dair Fıkralar ve Düşünceler, Edebiyata Dair Tavsiyeler ve Nasihatler adı ile diğer yazılarını yayımlar. Hepsinde farklı farklı konulara değinir tavsiyeler verir, fıkralar anlatır. (Hisar, Ağaç: S.7).

Dergide yer alan diğer sanatçı Cahit Sıtkı Tarancı'dır. Yayımlanan yazısının adı ise "Edebiyatın Mukadderatı" başlığını taşır: "*Heriyo ile Valeriy'nin arasında edebiyatın mukadderatına dair münakaşasız bir konuşma olmuştur. Valery, şifahi edebiyatın, belki günün birinde teknik icapları kökünden değiştirecek bir inkişafa varacağı kanaatindedir.*" (Tarancı, Ağaç: S.17).

3.2.4. Edebi Meseleler

Ağaç dergisinde edebi meseleler başlığı ile ele alınan iki yazı yayımlanmıştır. Dergide, yine dönem toplumunu yakından ilgilendiren konulara değinilmiştir. Ana tema trajedidir ve trajedinin nasıl diğer kişiler tarafından suiistimal edilişi anlatılmıştır.

Ağaç dergisi sayfalarında, insanımızın yaşadığı trajedinin yanında bu trajediyi istismar edip kendilerine kazanç sağlayan insanları konu edinen bir yazıya yer vermiştir. Derginin bu seçimini bilinçli yaptığı kanaatindeyiz. Savaş yıllarında karşılaşılan zıtlık ve haksızlıkları yansıtan bu yazı hem bir dönemde yaşanan gerçekliğe ayna tutulması hem de ders alınması istenmiştir. (Demir, 2007: 159).

Dönem yine savaş yıllarıdır ve yine haksızlıklar en derin şekilde işlenmiştir. C. Kudret Solok’a ait ve on bir bölüm yayımlanan ‘‘Yaşayan Ölüler’’ adlı yerli piyes, derginin kapanmasından dolayı tamamlanamamıştır. Diğer piyes ise S. Zeki Aktay tarafından çevirisi yapılan Grilparzer’in ‘‘Medee’nin Terk Edilişi’’ adlı tercüme piyesidir.

3.2.5. Tenkit

Necip Fazıl, dergide tenkite sıkça başvurmuştur. İlk incelenen yazısı, ‘‘Gençlere!’’ başlığını taşır. Gençler arasında bir tartışma vardır. Tartışmanın temel soruları ise ‘‘Hececiler bizden sonra kimse gelmedi diyorlar. Siz ne dersiniz?’’ sorusudur. Bu tartışma sonunda bir anket aktarılır. Kısakürek, önce bu anketi sonra gençleri hem tenkit eder hem de açıklamalarda bulunur:

‘‘Hececiler bizden sonra kimse gelmedi diyorlar. Siz ne dersiniz? Bu suale verdiğiniz cevaplar bizce, sükûtunuzu altınlaştıracak kadar kötü ve karşı taraftan ziyade kendi hacminiz üstünde şüpheye düşüren, bir çoklarının tek bîr cevap içinde tüketiveren, fikir kıymeti noktasından (siz yoksunuz, biz varız) ileriye geçmiyen ve henüz ne bir nefis, ne bir muhit, ne bir sanat, ne bir miyar teşhisine varılmamış olduğunu gösteren bir plândadır.’’ (Kısakürek, Ağaç, S.4).

Necip Fazıl, ‘‘İlk ve Son Hitap’’ başlığıyla neşrettiği yazısında kendilerini ‘‘Hececi-Milli Edebiyatçı’’ olarak takdim eden neslin iddialarına cevap verir. Gene bir anket kahramanlığı münasebetiyle eleştirilerini sıralar: ‘‘Nâzım Hikmet! Nafîle çabalıyorsun. Sana kızmıyorum. Kızmayacağım. Görüyorum ki, her hareketim, seninle hiç de alâkadar olmadığı halde, ciğerine neşter gibi saplanıyor, seni delilerin parmaklığı gibi bir azap çerçevesine hapsediyor ve başının üstünde ip varmış gibi kudurtuyor.’’ (Kısakürek, Ağaç, S.5).

Kısakürek'in yayımladığı bir başka tenkit yazısı ise "İşte Tenkit" başlığını taşır. Necip Fazıl, Nurullah Ataç'ı eleştirdiği yazısında üslup bir hayli serttir. Tenkitin sebebi ise Ataç'ın bir gazetede yayımlamış olduğu "Vezin" başlıklı yazısıdır: "Nurullah Ataç'ı Akşam gazetesinde 'Sohbet' başlığını taşıyan bir sunumda 'Vezin davası' isimli bir yazısını okuduk. Kısa kısa cümleler, hafif, kolay, düz bir ifade... İnsan onu sıkılmadan, üzülmeyen okuyor, bitirdiği zaman da bitirdiğinin bile farkında olmadan gazetede başka şeyler arıyor ve dudağında o yazıdan acı veya tatlı, iyi veya kötü tek bir fikir lezzeti bulamıyor." (Kısakürek, Ağaç: S.11).

Necip Fazıl Kısakürek'in yayımladığı başka bir tenkit yazısı ise "Sağ Sol" adını taşır. "Bu iki kelimenin olduğu dünya parçaları bugünkü arzımızı üstünden bölmüş bir tasnif delaletine maliktir... Meydan bugün bu iki cephenindir. Sağ ve sol." (Kısakürek, Ağaç: S.15). Dünyanın zıt iki kutbu gibidir. Her şey bu iki kutbun kontrolündedir. Bütün sanatkârlar ve kendini entelektüeller bu kutuplardan birine dahil olmak ister. Hepsi bu iki kutbun tesiri altındadır. Kaçsalar da kurtulamazlar. Solun yıktığı yerleri sağ inşa eder. Solun komünistliği karşısında sağ her zaman kapitaldir.

"Hırsız-Polis ve Kominizim" yazısında ise: "Polis meydandadır. Hırsız gizlidir. Polis cemiyetin kötüye karşı nefret ve şiddetini temsil ettiği için apaçık iş görür. Komünistin doktrinlerde şu anda işimiz yok. Yalnız onu büyük ve bilgisiz kalabalığa sempatik göstermekte doktrinlerinden çok fazla iş gören bir makyaj oyununa işaret etmek istiyoruz." (Kısakürek, Ağaç: S.1). Komünizmi zayıf fikirli olan zararlı akım olarak tanımlamıştır. İnsanlar komünizm karşısında çok dikkatli olmalıdırlar, onu teftiş etmeli, ona dikkatlice yaklaşmaları gerektiğini dile getirir.

Necip Fazıl Kısakürek'in yayımladığı diğer bir tenkit yazısı ise "Mecmua Yağmuru" isimli yazısıdır. Dergilerin fazlaca artış göstermesini eleştiren yazar, bunun sebebini dönemin edebiyat ortamına bağlar. N.F.K kısaltması ile yazıyı yayımlamıştır: "Mecmua yağıyor. Yüz bin tanesi çıkıyor ve yüz bin tanesinin de çıkacağı bu günlerde haber veriliyor. Ne Alman markı, ne Rus Manatı enflasyon günlerinde kaliteyi bu kadar namütenahiye ve kaliteyi bu kadar hiçe götürmedi." (Kısakürek, Ağaç: S.1)

Necip Fazıl'ın sert bir üslup ile eleştirisine uğrayan bir diğer yazısı ise "Fransızca Antoloji" adını taşır. Antolojide bulunan yanlışlıklara dikkat çeker. N.F.K kısaltma ismi ile yayımlar: "Matbuat müdürlüğü, Fransızca bir antoloji neşretti. 1908

senesinden sonraki Türk edebiyatı antolojisi. Fransızca antoloji ne demektir? Matbuat müdürlüğü yeni Türk edebiyatını Avrupaya tanıtmak istiyor. Propaganda eseri. Bu eserin gördüğü mukabele, umumî yerde iffete tecavüz eden bir kimsenin başına gelecek şeydir.’’ (Kısakürek, Ağaç: S.1).

Kısakürek’in tenkit yazılarından bir başkası “Fildişi Kule” adını taşır. Yine dönemin şair ve yazarlarını eleştirir:

“Sanatkârı fildişi kuleye çeken benlik ve şahsiyet humması, büyük çaptaki insanı, maskarasından ayıran en esaslı çizgidir ama hiç bir mesele fil dişi kulede hapsedilemez. Sanatkâr, âlim, peygamber, filozof bir üstün yaratılış gösterilemez ki kendi iç âleminin zindanına kapanmadan mevcut hayatı kabul etmiş ve sonra da o zindanda sonuna kadar kalmış olsun. Fildişi kule ulvî hastalıkların tedavi gördüğü hastahanedir. Kendisini bu illetten muaf gören sıhhatli sokak yaygaracısının ismi AHMAK ve büyük hayatı bu hastahanenin içinde kabul edenin ismi de CÜCE’dir.” (Kısakürek, Ağaç: S.3).

Necip Fazıl’ın tenkit yazılarından sonuncusu ise “Döğüş Horozu ve Babıâli Tipi” adını taşır. Yine sanatçıları tenkit eder ve daha iyi, daha halka yakın, taklitten ayrılan ve öz benliğine dönen sanatçıların olmasını diler. Bunu da bir döğüş horozu ortamında gördüklerine benzeterek açıklar: “Birgin, Ankara’da bir dostum, beni kolumdan tutarak zorla bir horoz döğüşüne götürdü. Bu horoz döğüşü de o vakte kadar içimde misaline kavuşamadan yatan bir sezişin birden bire elime anahtarını verdi.... Bir nevi yağlı derinin, bir nevi böceği doğurmak ve beslemekteki natürü gibi.” (Kısakürek, Ağaç: S.11).

3.2.6. Roman

Burhan Toprak’ın ilk sayıda yayımladığı ve kendi görüşlerinin olduğu, romanımızın içinde bulunduğu durumu anlattığı “Romanımızın Hâli” adlı yazısı: “Büyük edip François Mauriac’in, romanın bütün mukadderini anlatan güzel etüdünü okurken ve bizim için pek aziz davalara dokunduğundan, , bir an Türk romanının hali gözümün önünden gitmedi. Türk romanı ne haldedir? Bu hatırlayış, hemen söyleyelim

ki, bize derin bir hüznü vermekle beraber, şeytanî bir inkâra varmak için değildir.” (Toprak, Ağaç: S.1).

Mauriac’tan çevirisini yaptığı ilk yazısında önce romancıyı tanıtır: “Her devirde büyük romancılar münzevî idiler. Bununla beraber eğer roman ölmedi ise bile, bir roman buhranı olduğunu görmemek için kör olmak lâzımdır.” (Mauriac, (çev. Toprak), Ağaç: S.1). Her şeyin değersizleştiği bir dünyada romancının da istenilen düzeyde eser veremeyeceğini anlatır.

Çevirinin devamı yazısında ise; insanda bulunan temel duygular olan aşk, sevgi vb. gibi duyguların azalmasından dolayı romanın içinde bulunduğu durumdan nasıl kurtulacağını reçetesini anlatır: “Geçmişte aşk denilen şey, bugünün birçok gencine, Versailles bahçelerinin tabiata olan uzaklığından fazla realiteden uzak görünüyor. Genç kadınlar, kaideleri büyüdü olan bu eski oyuna güvenmemek lâzım geldiğini pekiyi biliyorlar. Aldatma artık aldatma değildir. Sadakat, manasız bir kelimeye dönüşüyor.” (Mauriac, (çev. Toprak), Ağaç: S.2). Roman cadde üzerinde dolaştırılan bir aynadır sözüne atıfta bulunarak, romanın hayatın bütün gerçekliğini yansıttığı kanısı üzerinde durur.

Dergideki bir başka yazısında ise Rousseau’ya atıflarda bulunur. Eğer roman hayatı bütün gerçekliği ile sunacaksa bunu her yönü ile yapmalıdır. Rousseau da bunu savunmuştur: “Hissesine insan yaratmak ve yüreklerin sırlarını araştırmak vergisi düşmüş olan bir adam için, bu satırlardan daha bulandırıcı bir şey bilmiyorum. J. Maritain’den bir noktada ayrılıyorum: ‘Böyle bir yükü, bir adamın üzerine yüklemek kadar haksız bir şey olamaz.’” (Mauriac, (çev. Toprak), Ağaç: S.3).

Dergide yayımladığı diğer yazısında ise romancının en temel görevinin insanı iyi tanıması ve gözlemlemesi olduğunu söyler: “İdealist romancıları kusturan iğrenç uygunsuzlukların ne ehemmiyeti var. Asil mevzu yoktur, yalnız hayat ve onun icapları vardır. Bu nefis mürakabelerinin özü, şu birkaç satırdadır.” (Mauriac, (çev. Toprak), Ağaç: S.4).

Beşinci sayıda ise yazar, romanın nasıl eski değerini kazanacağını, diğer kültürler ile iç içe olarak bunu başarabileceği üzerinde durur:

“Bunu kendisi ve okuyucuları için değil sanatı için tehlikesiz başarabilir mi? İnsanın tabii şevkini, en karanlık kaynaşmalarını, kuyusunda elde etmek

ihtirası, geçmişteki ustaların titreyerek Allah'ın bakışlarına bıraktığı ve Maritain'in en ferdî hassasiyet dediği bu şeyi pervasızca ışığa tutmak böyle cüret, cezasını ânında eserimizde göstermez mi? Evet, Proust'un emsalsiz eseri, bu noktadan, bize bir ihtar ve misal olabilir.” (Mauriac, (çev. Toprak), Ağaç: S:5).

Serinin son yazısında ise Mauriac, Dostoyevski ile Proust'un bir karşılaştırmasını yapar:

“Marcel Proust, eserinin yalnız bir yerinde, romancı Bergotte'un ölümünü anlatırken, bu dünyadan tamamilen başka, iyilik ve fedakârlık üzerine kurulmuş bir âlemin varlığına, imanını belli eder...Bir dindar nedir? Evvelâ fert olarak mevcut olan ve kendini anlayan bir adamdır. Şark, asırlardan beri İsbâyı itiyor ve istemiyorsa, bunun sebebi, şarklının ferdî varlığını inkâr etmesi, şahsiyetinin erimesine iştîyakı ve külli olanda kaybolmayı dilemesidir.” (Mauriac, (çev. Toprak), Ağaç: S.6.).

3.2.7.Şiir

Bu başlık hakkında yazısı yayımlanan ilk sanatçı, Mustafa Şekip Tunç'tur. Yazısı “Şiir ve Fikir” adını taşır. Şiiri nelerin tarif edip nelerin tarif etmediğini değerlendirir. *“İlk bakışta şiirde üç şey görünür: Madde, şekil, mevzu. Şiirin maddesini manalı sesler olan kelimeler teşkil eder. Şiirin şekline ‘nazım’ denir ve bundan kelimelerin ahenkli ve vahdetli bir düzene konulması yani ‘vezin’ anlaşılır.”* (Tunç, Ağaç: S.4). Şiirde ilk bakışta madde, şekil ve mevzu gibi üç unsurun gözüktüğünü, ancak bunların hiçbirinin şiiri tarife yetmediğini belirten Tunç, *“Şiir hislere sinmiş bir dünya ve hayat görüşünün, realiteler üzerine attığı ağla müşahhas hayallerde toplandığı bir cihandır.”* tanımını geliştirmiştir. (Demir, 2007: 225).

Tunç, kaleme aldığı başka bir yazısını “Şiirin Macerası” adı ile yayımlar. Bu sefer şiirin geçmişi hakkında bilgiler sunar: *“Edebiyat ikliminde romantik rüzgârların esmeye başladığı günden beri şiir ile diğer edebiyat nevileri arasındaki fark, geçmiş devirlerde emsaline tesadüf edilemeyen bir kuvvetle, duyulmaya başlandıktan sonra, şiirin bütün mazisini önüne alarak kendini muhasebe ve teemmülden geçirmemesi kabil değildi.”* (Tunç, Ağaç: S.7).

Şiiri türü başlığı altında incelenen diğer yazı ise Cahit Sıtkı Tarancı'nın "1886 Mucizesi: Sembolizma" adlı yazısıdır. Sembolist akımının fayda ve kusurlarından söz eder: *"Sembolizma, bence, bir şiir mektebi olarak değil, on dokuzuncu asır sonunda ruhların bir kalkınma hareketi olarak mütalâa edilmesi gereken bir hâdisedir."* (Tarancı, Ağaç: S.14).

3.2.8. Tiyatro

Derginin yazarlarından İsmail Galip Arcan'ın yazıları tamamen tiyatro ile ilgilidir. Yazı dizisi halinde yayımlamıştır.

İlk yayımladığı yazısı "Tiyatro Kültürü" adını taşır. Tiyatro kültürünün henüz oturmadığını ve şehir tiyatrolarının varlığının daha da artırılması gerektiğini anlatır. Sebebinin ise eğitimin bu tür hakkında tam olarak verilmediğine bağlar: *"Bana tiyatro dediler mi, neden bilmem, içim yanar. Bilmediğimiz bir şey var: O da bu sanatı ve onun istikbalini korumak. Şehrin ihtiyacına yetmek için dört muhtelif nevide beş eserle yedi gün içinde on temsil vererek kendi yağ ile ancak kavrulan Şehir Tiyatrosu teşekkülü koca Türkiye Cumhuriyeti'nin tiyatro ihtiyacını karşılayabilir mi?"* (Arcan, Ağaç: S.3).

Yazar bir sonraki yazısında ise Batı tiyatro kültürünün bizimkinden daha iyi olduğunu ve bunun nedeninin bu türün daha çocuk yaşlarda insanlara aşılandığını anlatır: *"Bütün vasıflar ile tam bir medeniyet müessesesi olan tiyatro, bu gün artık cemiyet için bir ihtiyaç haline gelmiştir. O kadar ki bu asırda yaşayan her ferdin umumî kültürü arasında tiyatro zevki ve bilgisi medenî seviyesinin mutlak bir miyadıdır."* (Arcan, Ağaç: S:6).

İsmail Galip Arcan'ın bir başka yazısında, tiyatro için okulların kurulmasını ve buna göre eğitim verilmesini söyler: *"Gerçi tiyatro sanatı için de öteki sanat şubelerinde olduğu gibi doğuştan hususî bir istidat lâzımdır. Bu muhakkak! Fakat unutmayalım ki bir ihtisas ve teknik devresinde yaşıyoruz. Bu işin okuyarak öğrenilmesi lâzım gelen taraflarını tiyatro kültürü öğretir."* (Arcan, Ağaç: S.7).

Yazarın sekizinci sayıda yayımladığı yazısının ismi ise "Aktör-Komedyen" başlığını taşır. Aktör ve komedyenin kelime anlamlarından bahseder, benzerliklerini ve farklarını anlatır: *"Öteden beri bizde sahne sanatkârlarına aktör tabir edilir. Avrupa'da da tiyatroyu meslek edinmiş ve sahnede temsil yapan kadın ve erkeklere aktris ve aktör"*

derler. *Komedyen ise her rolü oynayabilir. Aktörde bir şahsiyet yaşar...*” (Arcan, Ağaç: S.8).

Yazarın yayımladığı başka bir yazısı “Eski Milletlerde Tiyatro” adını taşır. Başlıktan da anlaşılacağı üzere eski milletlerdeki tiyatrodan bahsetmiştir. Roma ve Yunanlıların bu türe daha çok önem verdiğinden söz eder: “*Milattan dört buçuk asır evvel Atina’da (Sofokl= SOPHOCLE) ve (ESCHYLE Eşil)in trajedilerini bütün bir millet temaşa ederdi. Ve şehir, parası olmayan halka (zaten altı QBOLE tutan) küçük duhuliyesini verirdi. (Perikles = Perikles) bu işler için, bugün medenî milletlerin «güzel sanatlar bütçesi» namı altında ayırdıkları külliyetli tahsisatı ilk defa ihdas edenlerden biridir.*” (Arcan, Ağaç: S.9).

İ. Galip Arcan, derginin on birinci sayısında ise “Tiyatro Nasıl Doğdu?” adı ile yazısını yayımlar. Daha da eskiye giderek tiyatronun menşesine iner: “*Bence tiyatro, hakikî rüşeymini ilk insanda ilk sanat duygusu titrediği zaman bulmuştur. İnsan kendisinde -bir tabiat işaretiyle- gizli bir kuvvet duyuyor, maddi olmıyan ve vücudu emrine tabi kılan bir kuvvet... Gelecek yazımızda tiyatronun doğuşuna başka bir köşeden bir göz daha atacağız.*” (Arcan, Ağaç: S.11).

Yazarın son yayımlanan yazısı ise “Tiyatro ve Aktör Nasıl Doğdu?” başlığını taşır. Tekrardan aktörün tanımını yapar: “*Tiyatro sanatının ilk insanlarda hangi ruh hâdiseleri altında ve ne şekil tezahürler içinde doğmuş olduğuna dair bir ikinci HYPOTHESE daha vardır ki aktörün de nasıl vücut bulduğunu göstermek itibarile ötekinden daha kandırıcıdır.*” (Arcan, Ağaç: S.14).

3.2.9. Tanıtımlar

Ağaç dergisi, bu tür yazılara fazla önem vermiştir. Birçok yazı yayımlanmıştır.

İlk yazı, A. Halet Çelebi’ye ait olan “Mevlana’nın Rubaileri” başlıklı yazısıdır. Çelebi, 8 sayı boyunca tanıtım yapmıştır. İlk yazısında “Rubai” kelimesini açıkladıktan sonra, Mevlana’nın hayatı hakkında kısa bilgiler verir ve bu türün edebiyata etkilerinden bahseder:

“Rubai kelimesi takriben yarım asırdan beri bütün garp lisanlarına geçmiş bulunuyor. Sathi görüşlü bir garplı için « Rubai » denilince derhal hatıra Hayyam gelir. Celalettini Rumî, milâdın on üçüncü asrı başlangıcında

(1207) dünyaya gelmişti. Babası, sultan Kutbettin Harzemşah tarafından, nüfuzundan korkulduğu için Belh'i terke mecbur edilmişti. Mevlâna, Lala Şerefeddini Semerkandi isminde bir âlimin kızı Gevher Hatun ile evlendi. Birkaç sene sonra da (1228) Konyada yerleştiler. Mevlâna (1273 senesi 23 Teşrinsani) de bu fena alemine gözlerini yumdu.' (Çelebi, Ağaç: S.10).

Asaf Halet, ikinci yazısında Mevlana'nın Şemsi Tebrizî'den ayrılmasından kaynaklı içine düştüğü ruh halinin ona feyz verdiğinden bahseder: *"Fakat bütün bu araştırmalar beyhude idi. İşte Mevlânayı bu kadar müteessir eden bu ani kayboluş, ona en acıklı, en ince gazel ve rubailerini ilham etti. Bunun içindir ki daha sonraları, Şemse gösterdiği bu fevkalâde derin muhabbetin tesirde, gazel maktalarında kendi ismi yerine daima onu zikretmesi dolayısıyla, divanı Divanı Şemsi Tebriz ismini almıştır."* (Çelebi, Ağaç: S.11). Çelebi, geri kalan 6 sayıda tür hakkında örnek şiirlere yer vermiştir.

Dergide yayımlanan tanıtım yazılarından bir diğeri ise Fransız romancı Proust'un ayrıntılı bir şekilde ele alındığı görülür. Yazıların tamamını Georges Cattauni, 'Proust Dostluğu' başlığı altında kaleme almıştır. Tercümeyle çeviren yazarımız ise Tefik Siber'dir. Dergide 8 sayı boyunca yayımlanmış uzun bir yazı dizisidir.

İlk yazı, 'Proust Dostluğu I' adını taşır. Selim Tefik Siber, öncelikle neden böyle bir yazı dizisinin tercüme edildiğini anlatır: *"Bu tercümeyle seçmekten maksat, Proust; yazan, okuyan, düşünen ve hülâsa biraz olsun iç hayali yaşayan her insanı alâkadar eder. Cattani'nin bu eseri Proust'un yeni bir cephesini aydınlatıyor ve bu cepheyi, dostluk gibiengin ve humain bir mevzuun karşısında ve aydınlığında gösteriyor. Bu eseri (AĞAÇ) okuyucularına tanıtmayı borç bildik."* (Cattauni, (çev. Siber), Ağaç, S.8).

Sonra tercümeyle geçer. Paul Morand, Proust Sevenler Cemiyeti'nin reisidir. Ve bu yazı hakkında bir mukaddime yayımlar. Ve Proust ile olan dostluklarından bahseder: *"Proust'un bol (exegcse)'ine istenildiği kadar ilâve edilsin, gene de bu bolluk, şöhretten ziyade ihtiraslı şerhler ve içten alâkalı tavzih ve mülâhazalara susamış olan Marcel Proust'un arzusu kadar kesir olamaz. Sağlığı esnasında eserine «commentaire» olarak topu topu bir hayli dedikodu ve (iki ilâ üç istisna ile) birkaç kötü makale görmüş olan Proust'un ruhu bu gün müsterih olabilir."* (Cattauni, (çev. Siber), Ağaç, S.8).

Cattauni, bu bölümde romancıyı okuyucuya tanıtır ve eserlerinin tesirinden söz eder: “Evet, şurası her halde muhakkak ki bu sanatkârların bizim indimizde mahrum bulundukları fitrî vergi ve istidatlar asıl bizde yoktur ve onlardan mahrum bulunan asıl biziz ve gene muhakkaktır ki var olan fakat buna rağmen göze görünmeyen hâzineleri fark ve temyiz etmekten alıkoyan sırf kendi kifayetsizliğinizdir, zira bu hâzinelerin ulviyeti ancak ve münhasıran ‘initieslere’ görünebilir.” (Cattauni, (çev. Siber), Ağaç: S.9).

Yazar, yayımladığı bir başka yazısında, iki usta isim olan Proust ile Bergson’un ortak yönlerinden söz eder: “Proust da Bergson da, filozof da romancı da, kendi haline bırakılmış zekâ ile bir »intuition« yani müellif ile mevzuu beynindeki bir «concidence»dan doğmuş olan tek ve orijinal bir heyecanın ateşile kavrulan bir zekâ arasında mevcut olan farkı, beraberce müşahade ediyorlar. ” (Cattauni, (çev. Siber), Ağaç: S.10).

Geri kalan bütün bölümlerde ise yazar, Proust’un sanata ve sanatçıya, topluma ve hayata karşı düşüncelerini söyler:

“Proust, bir muharrir has olan bazı görüşlere, hasseten felsefî olmayıp da hiçbir sisteme merbut olmıyan; mahza mantiki bir fikir yürütme silsilesi bakımından yanlış görünebilir. Bununla beraber, tıpkı bir balıkçının, suyun kendine mahsus bir renginden derinliğini sezebilmesi gibi bir fikrin kendisine has bir renginden de onun derinliğini ölçmeye muktedir olan kimselerin dikkatine çarpan görüşlere çok büyük bir ehemmiyet veriyordu.” (Cattauni, (çev. Siber), Ağaç: S.11).

Dergide imzasız olarak yayımlanan tanıtım yazılarından diğeri ise “Bernard Shaw Sanatkâra Çatıyor” başlıklı yazıdır. Roman yazarı Bernard Shaw hakkında bilgiler verilmesinin yanında, bir romanında ele aldığı sanata ve sanatçıya karşı düşünceleri aktarılmıştır:

“Çok alkışlanan bir tiyatro muharriri olmadan evvel Shaw muvaffakiyetsiz bir romancıydı. 23 yaş ile 26 yaş arasında yazdığı boş roman, elli tabi tarafından reddedilmişti. Bu gençlik romanlarından en eğlenceli ve en taşgın fikirleri taşıyan (Cemiyete uymayan sosyalist socialiste insociable) adındaki romanı şimdi ilk defa olarak Fransızca bir tabi halinde ortaya

çıktı. Romanın bir çok kısmındaki sanat fikirlerinin tamamı ile tersini düşünmemize ve onların (Paradoxal) karakterini görmemize rağmen sanatkârın cemiyet karşısındaki vazifesi ve hakları gibi bu günün meselelerine, bundan elli sene evvel yazılmış bir eserle dokunulmuş olmasını meraka değer buluyoruz.” (İmzasız, Ağaç: S.2).

Dergide yayımlanan tanıtım yazılarından bir diğeri ise, Burhan Toprak’a ait olan “Goethe’den Ayrılırken” başlıklı yazıdır. Goethe hakkında kısa bilgiler verir. Edebi dünyası ile hayatı ve Allah’a karşı düşüncelerine değinilmiştir: “Goethe için, böyle bir ümit ve böyle bir endişe kadar gülünç bir şey yoktur. Böylelikle hislerinin taşkınlığı sanata dönüyor ve artist dünyasını yaratınca, adam artık ıstırap çekmiyordu. O, dini, cılızlar, hastalar için bir değnek sanıyordu.” (Toprak, Ağaç: S.2).

Suut Kemal Yetkin’in kaleme aldığı tanıtım yazılarından diğeri ise “Pascal ve Yaratıcı Endişe” adlı yazısıdır. Büyük filozoflardan sayılan Pascal hakkındaki düşüncelerini ve Pascal’ın kişisel özelliklerini anlatmıştır: “Pascal, Montaigne’in bahsettiği bu sonuncu kafalardandı. Bir saniye olsun, huzur nedir tanımadı. Fırtınanın yaklaştığını elektrikli, sıkıcı bir hava nasıl bildirirse, bir çok gayri tabiiiliklerde korkunç dehayı öylece bildiriyordu. (Pascal) kadar hiç kimse ölüm ve nihayetsizlik karşısında aczi ve ümidi terennüm edememiştir.” (Yetkin, Ağaç: S.10).

Dergide yayımlanan ve Şerif Hulûsi Sayman’ın kaleme aldığı tanıtım eseri “Maksim Gorky Öldü” adını taşımaktadır: “1868 senesinde Rusya’nın bugün kendi adını taşıyan Nijniy Novgorod şehrinde doğan Maksim Gorky, çok fakir bir ailenin çocuğu idi ve doğduğu zaman kendisiyle beraber kendini buluncaya kadar en büyük dost olarak tanıyacağı ıstırapı getirdi. Dertlerini onunla paylaştı, sevinçleri de daima onda gördü.” (Sayman, Ağaç, S.12). Eserlerini gerçekçi bir bakış açısı ile almasının nedenini, Gorky’nin hayatının hep zor şartlar altında geçtiğine bağlar.

Yazarım yayımlanan bir başka yazısında ise “Kierkegaard” hakkında bilgiler sunar: “Kierkegaard, Danimarkalı Filozoftur. Günahkârın ümitsizliğini asıl büründüğü şekillerinde göstermekle uğraşmış ve şayanı dikkat bir kudretle bu halin külliliğini ortaya koymuşsa da onun asıl üzerinde durmak istediği şey, ümitsizliğin bir günah, öldürücü bir hastalık olduğu ve bunun fazilet ile değil, ancak iman ile kabili tedavi olduğudur.” (Sayman, Ağaç: S.13).

Dergide yer alan başka bir tanıtım yazısı ise Zahir Sıtkı Güvemli'nin yayımladığı “Şeyhi Divanını Tetkik” isimli eseridir. Bu eser Ali Nihat Tarlan'a ait olduğunu belirttikten sonra eser hakkındaki düşüncelerini ve eserin çok değerli olduğunu anlatır: *“Bizi, asırlarca kendine mahsus güzellikleri olan divan bahçelerine gezdirecek rehber kim? Dr. Ali Nihad'ın Şeyhi divanını tetkik, icap ettiği korkunç mesai karşısında bizi hayrete sürükleyen, bir imparatorluk boyunca hüküm süren saltanatı; bütün parlaklığı, ihtişamı ile önümüze serecek olan hamlenin ilkidir diyebiliriz.”* (Güvemli, Ağaç, S.16).

Yayımlanan tanıtım yazılarından diğeri ise Mustafa Nihat'a aittir. “Türkçe’de Roman” başlığını taşıyan yazısı ile okuyucuya tavsiyelerde bulunur:

“Çok değerli edebiyat tarihçimiz Mustafa Nihat ‘Türkçe’de roman hakkında bir deneme isimli, üstünde çok uğraşıldığı belli, gayet kıymetli ve edebiyatımız ve bilhassa roman alemimiz için son derece enteresan bir kitap neşretti. Muharririnin örnek tutulması gereken güzel gayreti ile inütenaip bir tahlil dikkati istiyen ve gelecek sayılarımızda uzun uzadiye baha edeceğimiz ‘Türkçe’de Roman’ edebiyatla yakın ve sıcak bir alâkası olan bütün sanat severlere ehemmiyetle tavsiye ederiz.” (Nihat, Ağaç: S.17).

Salih Zeki Atay'ın tercümesini yaptığı ve yazarının Andre Babellon olduğu tanıtım yazı dizisinin ilki Alman edebiyatçı Hoelderlin'in “Empedocle’ün Ölümü” adlı trajedisidir. Bu ilk yazıda Hoelderlin okuyucuya tanıtılmıştır. Yazı 7 sayı boyunca devam etmiştir: *“Son senelerde Almanya’da ve bütün medenî dünyada yeniden doğan Hoelderlin’nin eserleii tekrar, tekrar tabı ve tercüme ediliyor. Hoelderlin güç ve muhal şiiri değil, imkansızlığın şiirini yaratmak için uğraşan, yüksek felsefe ve irfanını ateşli ruh ve dehasını bu yüzden genç yaşında kaybeden ve uzun seneler deli fakat gene şair kalan bir dâhidir.”* (Babellon, (çev. Aktay), Ağaç: S.8).

Andre Babellon ikinci sayıda ise Yunan edebiyatındaki trajediler ile Hoelderli'nin trajedisini karşılaştırır: *“O zamana kadar kullanılan «Iyamp» şekli yerine «Dactyle» kullanmakla mükalemeye daha ziyade bir canlılık ve ihtiraslara daha ziyade bir şiddet vermektedir. Dactyle tarzının esere girmesi ve mısralar arasındaki uzunluk ve kısalık tıpkı Yunani trajedilerdeki «choeur»lere benzeyen bir «rhtme» husule getiriyor. Empedocle’ün son söylediği monologla ‘Antifon’daki «choeur»’ün meşhur sözleri arasındaki benzeiş açıktır.”* (Babellon, (çev. Aktay), Ağaç: S.9).

Yazının üçüncü sayısında ise, Hoelderlin'in şairlik ruhunun ve usta sanatçılığının esere yansımaları kaleme almıştır: “*Empedocle’ün şahsiyetindeki şiirin cevherini bütün inceliğe kavramak ve gösterebilmek için sarfedilen gayret bilhassa üçüncü kısımda görünür. Bunun ismi (Etna üstünde Empedocle)dur.*” (Babellon, (çev. Aktay), Ağaç: S.10).

Yedi sayı boyunca devam eden tanıtım yazısında, Hoelderlin'in sanat anlayışını, edebi kişiliğini, eserinin zenginliğini, diğer eserler ile karşılaştırmalarını, nüshalarını bizlere tanıtmıştır.

Tanıtım yazılarından sonuncusu ise imzasız olarak yayımlanan Mauriac'ın “Siyah Melekler” adlı eseridir. Mauriac, koyu bir Katolik'tir ve bunun romanına nasıl yansıdığı anlatılır: “*Siyah Melekler isminde yeni bir roman neşretti. Tabii (Grasset)dir. (Mauriac) Fransızların katolik damarlı muharrirlerindendir. Tiplerini Hristiyanı hassasiyet unsurlarıyla yoğurur. Roman, sükutun, karanlığın, azabın, cehennem romanıdır. Münakkidin son sözü: (Mauriac)ın romanlarına roman dememeli, onlar ruhî hayatın ebedi safiyetini ve büyüklüğü besteleme Mezamire benzer.*” (İmzasız, Ağaç: S.3).

3.2.10. Dil Konulu

Dergide yer alan dil ile ilgili yazı, Falih Rıfkı Atay'ın yayımladığı “Dil İşleri Üzerinde” isimli eseridir. Her dönem tartışılan ve Türkçe'nin bozulmasının önüne geçip daha sade olmasını savunan yazısında, Batıdan alınacak ilmi kelimelerin Türkçemize alınmasında sakıncanın olmadığını da vurgulamıştır: “*Ömer Seyfettin, öz Türkçeyle her şey yazılabileceğini ispat etmek için galiba 1909'da Tevfik Fikret'in bir şiirini tercüme etti. Ne olduğunu tahmin edersiniz. Kof eser Osmanlıcayla aruzdan soyulunca, davayı Tevfik Fikret yerine, Türkçe kaybetti.*” (Atay, Ağaç: S.5).

3.2.11. Sinema

Derginin ilk sayısında yazarlarımızdan Fikret Adil Kamertan, “Şarlo ve Son Filmi” başlığı ile bir yazı yayımlamıştır. İlk olarak sinemanın icat edilmesinden sonra hayatımıza nasıl etki ettiğinden söz eder. Daha sonra Şarlo hakkında kısa bilgi verdikten sonra bizzat kendinin yönetmen koltuğunda oturduğu “Makine Devrimi” isimli filmi hakkında okuyuculara bilgiler sunar. Sonra filmin bir kısım özetini anlatır. Filmin bir

komedi filmi olduğunu ve Amerika’da bazı kişiler ile alay etmekle suçlandığı için filmin neredeyse yasaklanacağını da söyler:

“Sinema bizde icat edilir edilmez hoşumuza gittiği için yaşadı. Şarlonun bu filminin ismi “Yeni Zaman-Modern Times”dır. Şarlo, makine devrinde Amerika’da doğmuş olan (slandardisalion) ile çok kuvvetle alay etmekte, onu acı bir şekilde tenkit etmektedir. Şarlonun bu filmi, ötekiler gibi, seslidir, sözlü değildir. Onun filmlerinin her sahnesi kayıtsız ve şartsız bir düşünce mahsulü, hatla bir darbı meseldir.” (Kamertan, Ağaç, S.1).

3.2.12. Bilmece

Dergi yazarlarından Bedri Rahmi Eyüboğlu, “Bilmecelerin Cennetinde” başlığı altında ve derginin ikinci sayısından itibaren bilmecelerin sihirli aleminden söz eder. Bazı kişileri de bilmeceler konusunda tenkit eder. Şiir ile bilmece arasındaki benzerliklerinden ve farklarından bahseder. Bilmecelerin, yeryüzünün cenneti olduğunu iddia eder:

“Halktan çok halkiyatı, bilmecelerden çok bilmece ihtisasını seven ecnebi ve Türk Folklor mütehassıslarını bu cennete girmiş saymıyorum. Çünkü onlar bilmecelerin şiirle olan akrabalığını değil, Azerî, Çağatay, Macar ve Tatar bilmecelerde olan münasebetlerini, manzum veya mensur, uzun veya kısa, eski veya yeni, Ankaralı veya Konyalı olduklarını görmüşler ve bir böcek mütehasssının sabrile topladıkları bilmeceleri kıymetli birer “vesika” diye alıp rafa koymuşlardır.” (Eyüboğlu, Ağaç, S.2).

Yazar derginin üçüncü sayısında “Bilmecelerin Cennetinde II” başlıklı yazısında bilmecelerden örnek vererek onları açıklar: “Bizzat gelinin bilmecesi, bakın ne zengin ve ne taze tedailerle dolu:

*“Üç gemi yolladım Mısır hurmasına
Altın direk diktim burmasına
Ana var gelir, gelmezse yalvar gelir
Koklanmamış gül, açılmamış nar gelir.”*

Ruhun başıboş bir tabiatta nasıl hazlar arayacağı sualine her ikisi de aynı cevabı vermektedirler: “Yeryüzünü bir cennet ve yaşamağı bir düğün olarak görelim.” (Eyüboğlu, Ağaç, S.3).

3.2.13. Resim

Bu başlık altında değerlendirilebilecek iki yazı vardır. İkisi de Nurullah Cemal Berk’e aittir. “Resim Nedir?” başlığı ile yazılarını yayımlamıştır.

Yazar, öncelikle resim sanatının hususiyetleri hakkında bilgi verir. Tabiata en çok benzeyen sanatın resim olduğunu ve maddeye sirayet ettiğini söyler. Ve ressam ile tabiatı karşılaştırır. Büyük romantik olarak nitelendirdiği Eugene Delacroix ile ressam Paul Gauguin’in resim hakkındaki sözlerini de yazısında açıklar. “*Resim, her sanattan ziyade ve objeye istinat eder. Hızını bunlardan alır. Resim sanatının bütün faciası, madde ve şekil ile olan bu mecburî rabitası ve onlara esir olmamak için hemen her eserde girişmeye mecbur olduğu çetin mücadeledir.*” (Berk, Ağaç, S.4).

Yazar derginin beşinci sayısında “Resim Nedir II?” başlıklı bir önceki yazının devamını yayımlar. Resmin temelinin çizgi (hat) ve renk olduğunu belirtir. Hat ve renkleri resim sanatı içinde anlamlarını açıklar. Resim bu iki unsurun terkiibinden doğar der. Yazı dizisini ünlü ressam Amedo Modigliani’nin ölüm döşeginde söylediği son sözleri ile noktalar: “*Resim sanatının iki istinatgâhı çizgi ve renktir. O sanatın bütün derinliği, bütün lirizması, bütün tesir imkânları bu iki esaslı unsurun âlimane bir muvazenesinden, bir terkipten çıkar. Çizgi ve renk birer ölü anlite olmaktan çok uzaktır.*” (Berk, Ağaç, S.5).

Suut Kemal Yetkin, derginin on üçüncü sayısında “Resim Sanatı” başlıklı yazısını yayımlamıştır. Resim sanatı hakkında ayrıntılı bir değerlendirme yapar. Resim yapan sanatkârın üzerine düşen görevleri, neler yapacağını, neye ehemmiyet vereceğini anlatmıştır: “*Resim sanatını teşkil eden unsurlar desen, form, ışık ve renktir. Bunlardan birini ifratla sevmiş ve diğerlerine tercih etmiş olan sanatkârlar vardır. Vesikalar gerek sanatkârlarının güzel konulara son derece aşık olduğunu gösteriyor. Resmi heykeltıraş göziyle gören bu sanatkârlar yaptıkları resimlerde her şeyden önce, mekânda vücudun hudutlarını tayin eden çizgileri arıyorlardı.*” (Yetkin, Ağaç, S.13).

Bu sanat altında değerdendirilecek başka bir yazı ise Ayetullah Sümer tarafından kaleme alınan ‘‘Fresk Sanatı’’ başlıklı yazıdır. Yazar öncelikle Fresk’in anlamı ve kökeni hakkında bilgiler verir. Sonra Fresk sanatında ün yapmış sanatçılardan bahseder.

‘‘Fresk, sadelikle güzelliğı mesteden, sadelik ve güzellik ifade eden bir sanattır. Bu çok eski ve soylu sanal memleketimiz için henüz pek yenidir. Üç sene evvel Güzel Sanatlar Akademisinde Fresk işlerine mahsus bir atölye kurulmuş, mütevazi bir programın mahdut imkânları dahilinde çalışmağı başlanmıştır. Fresk, inşaatın dahili ve haricî en sağlam ve en münasip dekorasyonunu teşkil ettiğı için yeni yapılarımızda dikkate alınması çok faydeli olacaktır.’’ (Sümer, Ağaç, S.12).

3.2.14. Müzik

Dergide bu başlık altında ele alınacak 3 yazı vardır. Derginin beş ve altıncı sayılarında, M. Altar imzalı ‘‘Müzikte Madde ve Problem’’ başlığı ile yayımlanan iki yazı ile derginin on beşinci sayısında Mahmut Ragıp Kösemihal tarafından yayımlanan ‘‘Orkestra Artistlerimiz’’ başlıklı yazılardır.

İlk değerdendirilen yazı Altar’ın Müzikte Madde ve Problem başlıklı yazısıdır. Yazar bu yazısında, müziğın maddi hiçbir tesiri olmadığından bahseder. Tabiat, sanatkâr ve musiki arasında bağ kurmak bile maddi problemlerinin hiçbir zaman bitmeyeceğini vurgular. Ona göre müzik sanatı ağır bir sanattır. (Altar, Ağaç, S.5).

Altar, ‘‘Müzikte Madde ve Problem II’’ başlığı ile son yazısını yayımlar. Musikinın tarihi, onu ortaya çıkaran sanatların tarihi kadar eskidir der. Musikinın tekâmülünü diğer sanatlar ile karşılaştırır. Musikiyi ‘‘forum ve stil tarihi’’ olarak açıklar. Musikinın, sanatlar içinde en çok edebiyata yaklaştığını da söyler. (Altar, Ağaç, S.6).

Bu başlık altında değerdendirilen son yazı ise Kösemihal’e aittir. Öncelikle bazı müziksever öğrencilerin hem iş hayatında hem müzik hayatında başarılı olmaları için yapılması gerekenleri tavsiye eder. Devletin desteğinin olmasını söyler:

‘‘Çalıcı musikicilerimizin devlet memuru olarak çalışanları dışındakiler İstanbul’da iki zümreye ayrılabilir; bir, hususi musiki işlerin

de çalışarak yevmiyelerini zararsız kazanıyorlar, ötekiler bir yandan lise tahsillerini yürütürken, bir yandan da musikicilik mesleğini iş edinmenin imkânlarını dört gözle bekliyorlar. Demek ki devletçe yeniden çalıcı bulmak üzere müsabakalar açılrsa talipler bulunması maddeten her zaman için mümkündür.” (Kösemihal, Ağaç, S.15).

3.2.15. Konferans

Miraç Katırcıoğlu’nun ‘‘Bir Konferans Dolayısıyla’’ adlı yazısı, derginin on dördüncü sayısında yayımlanmıştır.

Fransız Enstitü Direktörü M. Gabriel’in Ankara’da verdiği bir konferansı değerlendirmektedir. Türk arkeolojisinin tema olarak seçildiği konferansta, Amasya’dan, Konya’dan ve diğer bazı illerimizden örnekler verilmiştir. Diğer medeniyetlerin arkeolojisi ile Türk arkeolojisi arasında karşılaştırmalar da yapılmıştır. Konferansçının vermiş olduğu bazı bilgileri de tenkit etmiştir. *“Gabriel, birkaç gün önce Ankara Halkevi salonunda ‘‘Anadolu’nun arkeolojik zenginliği’’ adında birçok bakımdan pek dikkate değer bir konferans verdi. Konferansçının jestleri bütün inceliklerde Fransız düşünceleri bütün mantık vuzuhiyle latindi.”* (Katırcıoğlu, Ağaç, S.14).

3.2.16. Hayatın Eleştirisi

Dergide, hayatın eleştirisi başlığı altında incelenecek yazı türleri fazladır. Bunun nedeni, dergi yazarlarının omzundaki yükten kaynaklıdır. Bu yük; okuyucuyu etkilemek, yeni bilgiler sunmak ve dönemin edebiyat atmosferini dergide yansıtmak.

Necip Fazıl, ‘‘Manzara’’ adını taşıyan bir yazı dizisi kaleme almıştır. Tema olarak Türk edebiyatında önemli yer edinen sanatkârları işlemiştir. Osmanlı’dan başlayıp Cumhuriyet’e kadar olan süre içindeki sanatkârları bazen övmüş, bazen de eleştirmiştir.

Dördüncü sayıdan itibaren yayımladığı ilk ‘‘Manzara’’ başlıklı yazısında döneminin edebi ortamını anlatmıştır:

“Şamatanın ses, depresmenin hareket olmadığını bize bugün kadar hiç bir gün göstermedi. Gazete, dünya hadiselerini ajanslara emanet etmiş,

edebiyat anketleri açıyor. Fıkracı, günlük nükte ve tekerlemelerini bir tarafa koymuş edebiyat mevzularına dalaşılıyor. Lâf başını almış, ne uzun, ne tükenmez, ne dolaşık şey olduğunu; hırıltı dudağı yırtmış, kaç türlü, kaç perdeli, kaç nispette çıkabileceğini ilân ediyor. Klâsik çatının klâsik temeli oluncaya kadar üzerinde işlemeye mahkûm olduğumuz bu hesaplaşma borcu önünde, büyük şahsiyetin tek humması olan ÖLÜM KORKUSU ve YAŞAMA HIRSI m duymuş her Türk sanatkârı taahhüt altındadır.’’ (Kısakürek, Ağaç: S.4).

Alanında edebiyat ile ilgisi olmayan kişileri ve üstüne vazife olmayan konularla uğraşanları tenkit etmiştir. Bunun edebiyata çok zarar verdiğinden bahsetmiştir.

Yazı dizisinin ikincisi olan “Manzara 2”de ise yazar, Osmanlı devletinin kuruluşu, devlet ve edebi alanda en parlak zamanın olduğu yükseliş dönemi de dahil olmak üzere şair ve yazarları değerlendirmiştir:

“Türk orta çağ sanatkar ve entelektüeli, halis bir garplı anlayışı önünde, ruhunun ve kafasının bütün mimarîsine, sanat ve ideolojisinin bütün miyarlarına, cemiyetinin bütün nizamına ve ferdiyetinin bütün şahsiliğine ermiştir. Ne gök, toprağın iç terkinde, ne de toprak ağacın verim kalitesi üzerinde, bünye istiklâlini dağıtıcı bir rol oynayamaz. Aralarındaki mahrem münasebetler ve birbirlerine çizdikleri sınırlar içinde bile, göklerin kalitesi göklerde, toprağınki toprakta ve ağacın ki ağaçtadır. Fakat ağaç, toprak ve göğün, FERT, CEMİYET ve İDEOLOJİ halinde ahenk ve düzene girmesidir ki hayatı ve onun sonsuz deveranını kurar. ’’ (Kısakürek, Ağaç: S.5).

Kısakürek’e göre kalite ve ustalık Fuzuli’de, estetiği Baki’de, akıl Nabi’de, belagatı Nefi’de, ses Dede Efendi’de, mabet, mektep ve saray formu Sinan’da, zarafeti Nedim’de, kültür tekniği Kâtip Çelebi’de, dinî mizacı Süleyman Çelebi’de, inceliği Şeyh Galip’te işte bunlardadır der. O dönemki sanatçılar toplum ile uyum içinde yaşamışlardır. Bu dönemin sanatçıların ise batıyı gözlerini kapatarak taklip ediyorlar der. Artık eski, eskide kalmıştır. Batıdan gelenler ise vücudumuza zarar vermektedir. Geçmiş artık yok hükmündedir. O parlak neslin yerini artık doyumsuz, akılsız ve dertlerle dolu bir nesil almıştır. Bu nesil yeniden tasarlanmalıdır. Ve asıl sanatkârların

çok yakında geleceğini ama onlarında manzaraya baktıklarında kötü şeyler göreceğini söyler.

Necip Fazıl, yazı dizisinin üçüncüsü olan “Manzara 3”de ise Tanzimat Dönemi’ni eleştirerek devrin sanatçıları hakkında da değerlendirmelerde bulunmuştur: “*Artık köhnenin iflâsı ve yeninin istikameti, bir malûmdur. Bu, yepyeni bir şuurdur ve yapılacak hareketin bütün hacmi, bu şuurun derinlik nispetine bağlı kalacaktır. Artık Şark merveileler ve mucizeler memleketi değil. Sokaklarda ilahi okuyan mağmum dilenciler, goygoycular ve yıkıntılar memleketi.*” (Kısakürek, Ağaç: S.6).

Bir sonraki yazısı “Manzara 4” adını taşır. Necip Fazıl bu sefer Tanzimat Dönemi ile I. Dünya Savaşı arasındaki dönemde şair ve yazarları eleştirmiştir. Batının imrendirici taklitini eleştirir. Ama bunu bile hiçbir zaman başaramamışlardır. Aydınlarımız,

Batıya duyduğu özlemi artık Garba da duymalıdır. Benliğini biraz da bu yöne döndürmelidir. Garba yabancı Batıya hayran bir sanatkâr! Hepsini züppe diye nitelendirir: “*Dünya harbine gelinceye kadar Tanzimat sonrası Türk sanatkâr ve entelektüeli, Tanzimat ana karakterinin başka zaman ve mekânlarda ve farklı şartlar ve makyaslar altında devamından fazla bir şey getirmez. Tanzimat karakterinin ilerilere doğru büründüğü hüviyet, artık bir fark ve doz çerçevesi içinde küçülüp büyümek, daralıp genişlemektir.*” (Kısakürek, Ağaç: S.7).

Bir sonraki yazısı “Manzara 5” başlığını taşır. Türk orta çağının çağdaş özlemini dile getirmektedir. “*Sebepleri ve neticeleri üzerinde durmadan denebilir ki, büyük harp, hemen her milletin hayatında, götürdüğü ve getirmek istidadını gösterdiği kıymetler bakımından en keskin bir hareket başıdır.*” (Kısakürek, Ağaç: S.8). Kısakürek’e göre 1910’lardan sonra Türk toplumu ilk kez kayda değer bir aydın çıkarmıştır. Gökalp, Batıyı anlayıp kendi toplumuna zarar vermeyecek şekilde tasarlar.

Yazı dizisine devam eden Necip Fazıl, “Manzara 6” adlı yazısında kendi devrinin sanatçılarını ve dönem edebiyatını sert bir dille tenkit eder. “*Bugün, günlerin en acıklı ve en bahtsız, en büyük hayata namzet ve hiç bir şeye malik olmayan gün. Şiirin şekil ve nizam cazibesi kanununu bozmak ve onu sokak ağışlerinin hizmetine vermek isteyen tecrübelerin iflâsına şahit ve gene yok... Renksiz, kokusuz, tatsız, şekilsiz, benliksin ve*

şahsiyetsiz, altı kelimelik lügatçe, üç mevzulu dünya ve bir fiskelik can... Bugün işte bu gündür.” (Kısakürek, Ağaç: S.9).

Kısakürek, “Manzarayı Kapatırken” başlıklı yazısında varlık-yokluk ilişkisine değinir: “*Gayemiz (yok)u değil, (var)ı bulmaktır. (Var)ı bulduracak ilk kımıldanış da (yok)u bir baş ağrısı kadar derin, samimî ve ıstıraplı bir mikyasa sezmiş olmaktır. O ve bu sözleri, işi ne mikyasta aldığımızı göstermek için söyledik, mikyasa budur. Onun uhdesinden gelip gelemeyeceğimiz ise ikinci meseledir.*” (Kısakürek, Ağaç: S.10).

SONUÇ

Çalışmanın birinci bölümünde, Necip Fazıl'ın hayatı, edebî çalışmaları ve Türk edebiyatındaki yeri konu edilmiştir. İlk olarak şairin hayatının ele alındığı bu bölümde, sıkıntılı bir çocukluk ve ilk gençlik dönemi yaşayan Kısakürek'in maddi ve manevi zorluklarla geçen bir süreçte şiirler yazmaya başladığı görülmüştür. İlkokuldayken yazmaya başladığı şiirlerin sayısı, Mülkiye'de okuduğu zamanlarda fazlalaşmıştır. Sanatçının edebî çalışmalarının çok olduğu, üç derginin çıkarılmasına öncülük ettiği ya da eserleriyle süreli yayımlara katkı sağladığı, buna karşın çok sayıda şiir kitabı yayımlamadığı ve çıkardığı şiir kitapları arasında uzun zaman dilimleri olduğu görülmüştür.

İkinci bölümde *Ağaç* dergisine değinilmiş ve yayımlanma süreci ele alınmıştır. Daha sonra derginin özelliklerine temas edilerek kültür hayatındaki yeri saptanmaya çalışılmıştır. Buna göre derginin yayımlanma sürecinde yaşanan sıkıntılardan ve maddi zorluklarla karşılaşıldığı da tespit edilmiştir. Derginin mizanpajında da değişiklikler olduğu gözlenmiştir. Şair ve yazar kadrosu geniş olan *Ağaç*'in kimi yazarlar değişik türde eser ortaya koyarak katkı sağlamıştır. Derginin Türk edebiyatına yeni hikâye ve romanlar kazandırdığı, şairlerin ilk şiirlerini yayımladığı, pek çok sanatçı için bir okul niteliği taşıdığı, edebî tartışmaların yapıldığı, dostlukların paylaşıldığı bir yer olduğu görülmüştür. Dergi birçok sanatçının hayatında derin izler bırakmış, edebiyat ve sanat dünyasına yön veren kimi tartışmaların başlamasına da neden olmuştur.

Üçüncü bölümde ise *Ağaç* dergisinde yer alan eserler konularına göre kategorize edilmiş ve bütün türler hakkında bilgiler verilmiştir.

Dergimiz, hem nesir hem şiir bakımından oldukça zengindir. On yedi sayı çıkan dergide otuz şiir yayımlanmıştır. Necip Fazıl'ın diğer sanatçılardan daha fazla şiir yazdığı görülür. Sanatçıların kullandıkları dil çok sadedir ve herkes tarafından rahatça okunabilir. Seçkin bir tema görülmez yani sıradan, o anlık hislerle veya dönemin toplumsal yapısı ile alakalı temalar göze çarpar. Evrensel nitelikli aşk, sevgi, cömertlik, ayrılık, ölüm gibi temalar daha çok ağırlık basar.

Nesir yazılarının çeşitliği dergide çok fazladır. Sinemadan konferansa, müzikten romana, tenkitten tiyatroya kadar hemen hemen her konuda yazılar yayımlanmıştır. Yukarıda da ayrıntılı olarak ele aldığımız gibi, genelde günlük yaşantılar, zengin, fakir,

toplumsal özellikler, ikili ilişkiler, okuyucuyu bilgilendirme, diğer ülkelerin önemli şair ve yazarları, onların edebiyatları üzerine ve birçok değişik konu hakkında kaleme alınmışlardır. Derginin bütünü değerlendirildiğinde kültür, sanat ve edebiyat ağırlıklı olduğu görülür. Her ne kadar yayım hayatı çok kısa da sürse, yine edebiyatımıza büyük katkılar sağlamıştır.

Dergi, sosyal ve kültürel alanda bir dizi yeniliğin hayata geçirildiği dönemde yayın hayatına başlar. Cumhuriyet daha kendini yeni yeni inşa etmeye başlamıştır. Siyasi açıdan çalkantılı olan bir dönemin yansımaları, toplum başta olmak üzere edebiyata ve özellikle dönem sanatçılarına da sirayet etmiştir. Ruh ve maneviyatı ön plana alarak maddiyatı sert bir üslup ile eleştirir. Fakat genelde bunu, bu dergide üstü kapalı ve dolaylı bir şekilde işler. Bu sadece *Ağaç* için değil, o dönem çıkan diğer dergilerde de durum hemen hemen aynıdır. Doğrudan eleştiri olmamıştır.

Döneminin değişimine uyum sağlama yolundaki bohem hayatın içinde geçirdiği duygu değişimleri iş ve edebi hayatını etkilemiş ve iş hayatının istifalar ile sonuçlanmasına sebep olmuştur.

“Türk Kültür, Sanat ve Edebiyatında Necip Fazıl’ın Ağaç Dergisi” adlı bu çalışmada Necip Fazıl’ın kendi içerisinde yaşadığı dönüşümler ve bu dönüşüm sonucunda kaleme aldığı yazılar ile dönemin sanatçılarının eserleri anlatılmaya çalışıldı.

KAYNAKÇA

Kitap

- Acıpayam, M. (2015). *Medeniyetimizin Büyük Dehası Necip Fazıl*. Kahramanmaraş: Fikir Teknesi Yayınları.
- Ak, S. (2009). *Necip Fazıl Kısakürek ve Büyük Doğu-Sistem Karşısında Gerçek Muhalefet*. İstanbul: Rasyo Yayınları.
- Ak, S. (2012). *Necip Fazıl Bibliyografyası*. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Alpar, C. (1978). *Kadro Dergisi 1932/1*. Ankara: İTİA Yayınları.
- Ayvazoğlu, B. (1998). *Peyami: Hayatı, Sanatı, Felsefesi, Dramı*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Baydar, Mustafa. (1968). *Hamdullah Suphi Tanrıöver ve Anıları*. İstanbul: Menteş Yayınları.
- Çebi, H. (1981). *Tiyatro Eserlerinde Madde ve Manada Necip Fazıl*. İstanbul: Veli Yayınları.
- Doğan, E. (1997). *Edebiyatımızda Dergiler*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Doğan, M. C. (2008). *Türkiye’de Şiir Dergileri Şairler Mezarlığı (1909-2008)*. Ankara: Hayal Yayınları.
- Kabaklı, A. (1995). *Sultanü’ş Şuara Necip Fazıl*, İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (1974). *Büyük Kapı*. İstanbul: Neşriyat Yurdu Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (1974). *O ve Ben*. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (1992). *O ve Ben*. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2004). *Çile*, 52.bs., İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2008). *Bâbîâli*. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2011). *Babîâli*. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2016). *Çerçeve 2*. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.

Kocahanoğlu, O. S. (2013). *Menemen ve Kubilay Olayı*. İstanbul: Temel Yayınları.

Miyasoğlu, M. (1999). *Necip Fazıl Kısakürek*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Sertel, Zekeriya. (1966). *Roman Gibi*. İstanbul: Belge Yayınları.

Okay, O. (1994). *Necip Fazıl Ağaç Mecmuası*. İstanbul: Yedi İklim Yayınları.

Okay, O. (2015). *Necip Fazıl: Sıcak Yarada Kezzap*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Yeşilkaya, N.G. (2003). *Halkevleri: İdeoloji ve Mimarlık*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Makale

Çandır, M. (2011). “İslami Duyarlılığın Cumhuriyet Devri Türk Şiirine Yansımaları (1923-1950)”. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 174-175.

Coşkun, Y. (2019). “Atatürk Dönemi Fikir Hareketleri”. *Tarih ve Gelecek Dergisi*, 352.

Gönenç, A. (2007). “Türkiye’de Dergiciliğin Tarihsel Gelişimi”. *İletişim Fakültesi Dergisi*, 64-74.

Sefercioğlu, N. (2008). “Türkçü Dergiler”. Ankara: *Türk Ocakları Şubesi Boyut Tanıtım Yayınları*, 16.

Sunar, L. (2004). “Kadro Dergisi/Hareketi ve Etkileri”. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 2 (1), 511-526.

Sertel, Zekeriya. (1929). “Başmuharririmiz Diyor ki”. *Resimli Ay Dergisi*, S.4. 32.

Özlük, N. (2006). “Milli Mecmua”. *Türkiyat Araştırmaları Literatür Dergisi*, 23-24.

Özlük, N. (2011). “Her Ay Dergisinin Türk Sanat ve Düşünce Hayatına Katkısı ve Sistematik İndeksi”. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 177-178.

Özkan, Ü.B. (2017). “Kültür Haftası Dergisi ve 1930’lu Yılların Kültür Politikası”. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 4 (1).

Yener, M. (2021). “Yücel Dergisi’nde Hümanizm Bahsi”. *Düşünce ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*. 1.

Sempozyum

Baycanlar, S. (2012). *Sürelî Yayınlar ve Edebiyat Dünyası-1950’lerden Günümüze Genel Bir Değerlendirme*. Adana: Çukurova Üniversitesi.

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi

Demir, F. (2007). *Kültür Haftası ve Ağaç Dergileri Üzerine Bir İnceleme*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.

Sert, A. (2019). *Türkiye Cumhuriyeti’nde Bir Yayın Etrafında Toplanan İlk Aydın Hareketi: Kadrocular ve Kadro Dergisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi.

Ansiklopedi

Kahraman, A. (2003). “Millî Mecmua”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (75-76). Ankara: TDV Yayınları.

Okay, O. (1992). “Büyük Doğu”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (513-514). Ankara: TDV Yayınları.

Okay, O. (1997). “Hareket”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (124). Ankara: TDV Yayınları.

İnternet Sitesi:

Karcı, B. (2019). *Ülkü Dergisi*. <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ulku-dergisi/>

İNDEKS

SAYI:1, 14 MART 1936

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Eser Türü	Sayfa No
İmzasız	Okuyucuya Birkaç Mahrem Söz	Nesir	Kapak İçi
N. Fazıl Kısakürek	Adımız	Sunuş Yazısı	1-2
Ahmet Kutsi	Yağmur Duası	Şiir	2
Mustafa Şekip Tunç	Sanat Dünyası	Makale	4
Necip Fazıl Kısakürek	Yolculuk	Şiir	4
Abdülhak Şinasi Hisar	Yolculuk Notları	Makale	4-6
Burhan Toprak	Romanımızın Hali	Makale	6-8
François Mauriac	Roman-I (terc. Burhan Toprak)	Makale	8-10
Fikret Adil Kamertan	Şarlo ve Son Filmi	Makale	9-11
Necip Fazıl Kısakürek	Hırsız, Polis, Komünist	Fıkra	11
N.F.K	Antoloji ve Doğurduğu Mesele Mecmua Yağmuru	Kitabiyat	12
Sabahattin Ali	Kafa Kâğıdı	Hikâye	12-14
*	“Bizde ve Dışarıda: Rusya”	Makale	14-16

SAYI:2, 21 MART 1936

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Eser Türü	Sayfa No
N. Fazıl Kısakürek	Allah'sız Dünya	Makale	1-2
Burhan Toprak	Goethe'den Ayrılırken	Makale	3-6
Necip Fazıl Kısakürek	Zaman	Şiir	7
Suut Kemal Yetkin	Ağaç Altında	Mensure	7
François Mauriac	Roman II - Terc. Burhan Toprak	Makale	8-9
B.Rahmi Eyiboğlu	Bilmecelerin Cennetinde I	Makale	10-11
A. Hamdi Tanpınar	Şiir	Şiir	11
*	Bernard Shaw Sanatkara Çatıyor	Kitabiyat	12
Sait Faik Adalı	Kalorifer ve Bahar I	Hikâye	13-14
Ahmet Muhip Dranas	Neden Sonra	Şiir	14
N.F.K	Aktüalite: Fotoğraf Sergisi	-	15
B.T.	Aktüalite: Qua Vadis?	-	16
S.A.	Aktüalite: Thomas Mann ve Almanya	-	16
N.C.B.	Aktüalite: Sovyet Rusya'da Türk Resmi	-	16

SAYI: 3, 28 MART 1936

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Eser Türü	Sayfa No
Necip Fazıl Kısakürek	Fil Dişi Kule	Makale	1-2
Mustafa Şekip Tunç	Aksiyon	Makale	2-3
Necip Fazıl Kısakürek	Ölümler	Şiir	3
B. Rahmi Eyiboğlu	Bilmecelerin Cennetinde II	Makale	4
Abdülhak Şinasi Hisar	Seyahat Notları: Gene Benzeyişlerimiz	Makale	5-6
İ. Galip Arcan	Tiyatro Kültürü I	Makale	7
François Mauriac	Roman III (Terc. Burhan Toprak)	Makale	8-9
Nurullah Cemal Berk	İşe Başlarken	Makale	10-11
Nurettin Artam	Delinin Dedikleri	Mensure	11
N.F.K.	Kitap Mecmua Gazete: Aksiyon ve Entelektüel	Makale	12
*	Kitap Mecmua Gazete: Siyah Melekler	Makale	12
Sait Faik Adalı	Kalorifer ve bahar II	Hikâye	13-14
F. Fazıl Tülbentçi	Onlar Hayata Böyle Doğmuşlardı	Şiir	14
A.H.İ.	Aktüalite: Komünist Akademisi	Makale	15
S.	Aktüalite: Pierre De Nolhac	Makale	15
İmzasız	Aktüalite: Pouchkine – Colette Akademi Azası	Makale	15-16

SAYI:4, 04 NİSAN 1936

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Eser Türü	Sayfa No
Necip Fazıl Kısakürek	Manzara I	Makale	1-2
Mustafa Şekip Tunç	Şiir ve Fikir	Makale	23
Suut Kemal Yetkin	Kendine Yeten Sanat	Makale	3-4
Abdülhak Şinasi Hisar	Seyahat Notları: Birleşmeyen Çalgılar	Makale	5-6
Ahmet Kutsi Tecer	Halat	Şiir	7
François Mauriac	Roman IV- Terc. Burhan Toprak	Makale	8-9
Nurullah Cemal Berk	Resim Nedir I	Makale	10-11
Cahit Sıtkı Tarancı	İkinci Diriliş	Şiir	11
N.F.K.	Gençlere Anket	Neşriyat	12
Sait Faik Adalı	Kalorifer ve Bahar III	Hikâye	13-14
Şevket Hıfzı Rado	Gelmeyen Sır	Şiir	14
N.F.K.	Aktüalite: Aktüalitelerin Aktüalitesi – Nurullah Ataç	Makale	15-16

SAYI:5, 11 NİSAN 1936

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Eser Türü	Sayfa No
Necip Fazıl Kısakürek	Türk Orta Çağ Sanatkâr ve Entelektüeline Kısa Bir Bakış- Manzara II	Makale	1-2
Necip Fazıl Kısakürek	Gökler ve Yollar	Şiir	2
Falih Rıfkı Atay	Dil İşleri Üzerinde	Makale	3-4
Suut Kemal Yetkin	Mevut Ebediyet	Denem	4-5
Abdülhak Şinasi Hisar	Faniliğimiz ve Edebiyat	Makale	5-6
Cevat Memduh Berk	Resim Nedir II	Makale	7
François Mauriac	Roman V- Terc. Burhan Toprak	Makale	8-9
Nurullah Cemal Berk	Resim Nedir II	Makale	10-11
Ziya Osman Saba	Minareler	Şiir	11
N.F.K.	İlk ve Son Kitap	Tenkit	12
Samet Ağaoğlu	Rüya	Hikâye	13-14
Fuat Ömer Keskinoğlu	Tütsü	Şiir	14
İmzasız	Aktüalite: Sinemanın İstirapları Burhan Toprak	Makale	15-16

SAYI:6, 18 NİSAN 1936

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Eser Türü	Sayfa No
Necip Fazıl Kısakürek	Manzara III: Tazimat Sanatkâr ve Entelektüeline Kısa Bir Bakış	Makale	1-2
Abdülhak Şinasi Hisar	Gene Faniliğimiz ve Edebiyat	Makale	3-5
İ. Galip Arcan	Tiyatro Kültürü II	Makale	5-6
Ahmet Hamdi Tanpınar	Bülbül	Şiir	6
Cevat Memduh Altar	Müzikte Madde ve Problem I	Makale	7
François Mauriac	Roman: VI-Terc. Burhan Toprak	Makale	8-10
Nurullah Cemal Berk	Mücerret Sanat	Makale	10-11
Ömer Bedrettin Gökbelen	Çeşmemle Başbaşa	Şiir	11
İmzasız	Kitap Mecmua Gazete: Mistik Freud Bir İzah	Makale	12
Fikret Adil	Aradığım Şey	Hikâye	13-14
N.F.K.	Aktüalite: Curcuna Hakkındaki Bütün Fikrimiz	Makale	15-16

SAYI:7, 16 MAYIS 1936

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Eser Türü	Sayfa No
Necip Fazıl Kısakürek	Manzara IV: Dünya Harbine Gelineye Kadar Tanzimat Sonrası Türk Sanatkâr ve Entelektüeline Kısa Bir Bakış	Makale	1-2
Mustafa Şekip Tunç	Şiirin Macerası	Makale	2-3
Necip Fazıl Kısakürek	Bendedir	Şiir	3
İ. Galip Arcan	Tiyatro Kültürü- III	Makale	4
Ahmet Muhip Dranas	Bezginlik	Şiir	4
Abdülhak Şinasi Hisar	Edebiyata Dair Küçük Notlar	Makale	5-6
Burhan Toprak	Don Juan	Makale	7
Andre Suares	Don Juan-Terc. Burhan Toprak	Makale	8-10
Cevdet Kudret Solok	Yaşayan Ölüler- I	Tiyatro	11-12
Sait Faik Abasıyanık	Loğsa- I	Hikâye	13-14
İmzasız	İki Dünya Arasında – Dickens’e Ait Hatıralar	Makale	15-16

SAYI:8, 23 MAYIS 1936

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Eser Türü	Sayfa No
Necip Fazıl Kısakürek	Manzara V: Büyük Harp Sonrası Türk Sanatkâr ve Entelektüeline Kısa Bir Bakış	Makale	1-3
Mustafa Şekip Tunç	İman ve Şüphe	Makale	2-3
İsmail Galip Arcan	Aktör – Komedyen	Makale	2-3
Abdülhak Şinasi Hisar	Edebiyata Dair Fıkralar ve Düşünceler	Makale	5-6
Nurettin Şazi Köseihal	Dayak	Makale	7
Cahit Sıtkı Tarancı	Korktuğum Şey	Şiir	7
Georges Cattauni	Proust Dostluğu (Terc. Tevfik Siber)	Makale	8
Andre Babellon	Hoelderin (Terc. Salih Zeki Aktay)	Makale	9
Miraç Katırcıoğlu	Vatan Fikri Üstünde-I	Makale	10
Cevdet Kudret Solok	Yaşayan Ölümler II	Tiyatro	11-12
Sait Faik Abasıyanık	Loğsa II	Hikâye	13-14
N.F.K.	Kitap Mecmua Gazete: Memleket Mecmualarının Geçit Resmi	Makale	15
İmzasız	Collette – Mevlevi Besteleri	Makale	16
F.A.	L. Pierre Qini'in Proust Hakkında Yeni Bir Tenkit	Tenkit	16

SAYI:9, 30 MAYIS 1936

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Eser Türü	Sayfa No
Necip Fazıl Kısakürek	Manzara VI: Bugün ve Netice	Makale	1
Mustafa Şekip Tunç	Taşkınlık ve Soğukkanlılık	Makale	2-3
Necip Fazıl Kısakürek	Bu Yağmur	Şiir	3
Necip Fazıl Kısakürek	Beklenen Sanatkâr	Konferans	4-6
Ahmet Muhip Dranas	Step	Şiir	6
İsmail Galip Arcan	Eski Milletlerde Tiyatro	Makale	7
Georges Cattauni	Proust Dotluğu- II	Makale	8
Andre Babellon	Hoelderlin	Makale	9
Miraç Katırcıoğlu	Vatan Fikri Üstünde- II	Makale	10
Cevdet Kudret Solok	Yaşayan Ölüler- III	Tiyatro	11-12
Fikret Adil	Tenakuzlar ve Tezatlar Memleketi – Yunanistan	Seyahat	13-14
N.F.K.	Vicdan Azabı	-	16
İmzasız	Proust ve İngiltere	-	16
C.S.T.	Henri De Regnier Öldü	-	16

SAYI:10, 06 HAZİRAN 1936

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Eser Türü	Sayfa No
Necip Fazıl Kısakürek	Manzarayı Kapatırken	Makale	1
Suut Kemal Yetkin	Pascal ve Yaratıcı Endişe	Makale	2
N. Fazıl Kısakürek	Ne İleri Ne Geri	Şiir	3
Asaf Halet Çelebi	Mevlana'nın Rubailer- I	Makale	4-5
Salih Aktay	Klasizma ve Klasikler- I	Makale	4-5
Zühtü Müridoğlu	Hadi ve Adana Abidesi	Makale	7
Georges Cattauni	Proust Dostluğu- III	Makale	8
Andre Babellon	Hoelderlin- III	Makale	9
Miraç Katırcıoğlu	Vatan Fikri Üstünde- III	Makale	10
Cevdet Kudret Solok	Yaşayan Ölüler- V	Tiyatro	11-12
Fikret Adil	Bir Deli	Hikâye	13-14
N.F.K	Memleket Mecmualarının Geçit Resmi	Makale	15
İmzasız	Hokkabaz 2139 Senesinde Bütün İnsanlık Deli	-	16

SAYI:11, 13 HAZİRAN 1936

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Eser Türü	Sayfa No
Necip Fazıl Kısakürek	Döğüş Horozu ve Babıali Tipi	Makale	1-3
Ziyaettin Fahri Fındıkoğlu	Bergson Katolik mi oldu?	Makale	3-4
İ. Galip Arcan	Tiyatro Nasıl Doğdu?	Makale	5
S. Zeki Aktay	Klasizma ve Klasikler- II	Makale	6
Halet Çelebi	Mevlana'nın Rubaileri- II	Makale	7
Georges Cattauni	Proust Dostluğu- VI	Makale	8
Andre Babellon	Hoelderlin- IV	Makale	9
Miraç Katırcıoğlu	Vatan Fikri Üstünde- V	Makale	10
Cevdet Kudret Solok	Yaşayan Ölüler- V	Piyes	11-12
Fikret Adil	Deliler Deli Değildir	Hikâye	13-14
A. Muhip Dranas	Dağın Ardında Güneş Battı	Şiir	14
N.F.K.	İşte Tenkit	Makale	15
Ş.H.S	Alber Thibauder Öldü	Makale	16
Z.F.F.	Spengler Öldü	-	16
İmzasız	Bergson Katolik mi?	-	16

SAYI:12, 20 HAZİRAN 1936

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Eser Türü	Sayfa No
Necip Fazıl Kısakürek	Ahlâkımız	Makale	1-2
Necip Fazıl Kısakürek	Ben	Şiir	2
A.Şinasi Hisar	Edebiyata Dair Tavsiyeler ve Nasihatler	Deneme	3-4
H.Rahmi Eyiboğlu	Yakule-le ve Cezanne	Makale	5-6
F. Fazıl Tülbentçi	Beyaz Günler	Şiir	6
A.Halet Çelebi	Mevlana'nın Rubaileri	Şiir	6
Georges Cattauni	Proustun Dostluğu (Terc. Tevfik Siber)	Makale	8
Andre Babellon	Hoelderlin (Terc. Zeki Aktay)	Makale	8
S. Zeki Aktay	Klasizma ve Klasikler- III	Makale	10
A.Kudret Solok	Yaşayan Ölüler- VI	Piyes	11-12
Ayetullah Sümer	Fresk Sanatı	Makale	13-14
Miraç Katırcıoğlu	Vatan Fikri Üstünde- V	Makale	14
Ş. Hulusi Sayman	Edebi Tenkitte Yeni Kıymetler	-	15
C.T.	Ankara'da Resim Sergisi	-	16
Ş.H.S.	Reformanın 400. Yıl Dönümü ve Jan Calvin	-	16

SAYI:13, 27 HAZİRAN 1936

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Eser Türü	Sayfa No
N. Fazıl Kısakürek	Ahlakımıza Ait Birkaç Söz	Makale	1-2
A.Şinasi Hisar	Edebiyata Dair Fıkralar ve Düşünceler	Makale	3-4
S.Kemal Yetkin	Resim Sanatı	Makale	5-6
A.Muhip Dıranas	Gece	Şiir	6
A.Halet Çelebi	Mevlana'nın Rubaileri- II	Şiir	7
Georges Cattauni	Proust Dostluğu- VI (Terc. Tefvik Siber)	Makale	9
Andre Babellon	Hoelderlin- VI (terc. Zeki Aktay)	Makale (Terc.)	9
S. Zeki Aktay	Klasizma ve Klasikler- IV	Makale	10
C.Kudret Solok	Yaşayan Ölümler- VII	Tiyatro	11-12
Zühtü Müridoğlu	Zeki ve Klasizma	Makale	13
S. Nafiz Tansu	Düzensiz Avrupa	Makale	15
Ş. Hulusi Sayman	Milli Edebiyat Ve Milliyetçi Edebiyat	Makale	15
Ş.H.S.	Maksim Gorky Öldü	-	16
İmzasız	Edebiyat Tarihleri	-	16

SAYI:14, 04 TEMMUZ 1936

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Eser Türü	Sayfa No
N. Fazıl Kısakürek	Ahlakımıza Ait Son Birkaç Çizgi	Makale	1-2
A.Şinasi Hisar	Biz ve Hayat	Deneme	3-4
Z. Osman Saba	Yıkanmak İçin	Şiir	4
İ. Galip Arcan	Tiyatro ve Aktör Nasıl Doğdu?	Makale	5
Miraç Katırcıoğlu	Bir Konferans Dolayısı İle	Makale	6
A.Halet Çelebi	Mevlana'nın Rubailer- III	Şiir	7
Georges Cattauni	Proust Dostluğu VII (Terc. Tefvik Siber)	Makale	8
Andre Babellon	Hoelderlin VII (Terc. S. Zeki Aktay)	Makale	9
S. Zeki Aktay	Klasizma ve Klasikler- V	Makale	10
C.Kudret Solok	Yaşayan Ölüler- VIII	Piyes	11-12
Fikret Adil	Bir Genç Kız	Hikâye	13-14
Ş.H.S.	Rimbaud ve Verlaine	-	15
İmzasız	Edebiyat Tarihleri	-	15
C.Sıtkı Tarancı	1886 Mucizesi: Sembolizma	-	16

SAYI:15, 18 TEMMUZ 1936

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Eser Türü	Sayfa No
Necip Fazıl Kısakürek	Sağ, Sol	Makale	1-2
M. Şekip Tunç	Zekâ ve Kâinat	Makale	2-3
S. Kemal Yetkin	İki Hayat	Denem	4
C.Sıtkı Tarancı	Kendiliğinden Söylenen Şarkı	Şiir	4
M. Ragıp Kösemihal	Orkestra Artistlerimiz	Makale	5-6
A.Halet Çelebi	Mevlana'nın Rubailer-i IV	Şiir	7
Georges Cattauni	Proust Dostluğu- VIII (Terc. Tevfik Siber)	Makale	8
Grilparzer	Medee'nin Terk Edilişi- I (Terc. S.Z.Aktay)	Tiyatro	9
S. Zeki Aktay	Klasizma ve Klasikler- VI	Makale	10
C.Kudret Solok	Yaşayan Ölüler- IX	Piyes	11-12
A.Hamdi Tanpınar	Geçmiş Zaman Elbiseleri- I	Hikâye	13-14
İ. Safa Esgin	Sone	Şiir	14
Ş.H.S.	Avrupa Tefekkürü	-	15
Ş.H.S	Edmond Jaloux Akademiye Aza Oldu	-	16

SAYI:16, 25 TEMMUZ 1936

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Eser Türü	Sayfa No
N. Fazıl Kısakürek	İleri Geri	Makale	1-2
S. Kemal Yetkin	20. Asır ve Bir Kelime	Denem	3
A.Hamdi Tanpınar	Hatırlama	Şiir	3
A.Hamdi Tanpınar	Geçmiş Zaman Elbiseleri- II	Hikâye	4-6
A.Halet Çelebi	Mevlana'nın Rubailer- V	Şiir	7
Grilparzer	Medee'nin Terk Edilişi- II (Terc. S.Z. Aktay)	Tiyatro	8
S.Zeki Aktay	Klasizma ve Klasikler- VII	Makale	10
C.Kudret Solok	Yaşayan Ölüler- X	Piyes	11-12
Miraç Katırcıoğlu	Tat Twam Ası	Makale	13-14
Z. Sıtkı Güvemli	Şeyhi Divanını Tetkik	-	15
Ş.H.S	Sembolistlerin Ziyafeti	-	16-
C.S.T	Küçük Muharrir, Büyük Üslupçu Montherland ve Genç Kızlar	-	16
İmzasız	Yahya Kemal'in Üç Esprisi	-	16

SAYI:17, 29 AĞUSTOS 1936

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Eser Türü	Sayfa No
N. Fazıl Kısakürek	Kendimize Dair	Makale	1-2
M. Şekip Tunç	Çalışma ve Deha	Makale	3
A.Hamdi Tanpınar	Geçmiş Zaman Elbiseleri- III	Hikâye	4-7
Grilparzer	Medee'nin Terk Edilişi- III (Terc. S.Z.Aktay)	Tiyatro	8-9
A.Halet Çelebi	Mevlana'nın Rubaileri- VI	Şiir	10
S.Zeki Aktay	Klasizma ve Klasikler- VIII	Makale	11-12
C.Kudret Solok	Yaşayan Ölüler- XI	Piyes	13-14
C.S.T	İntihat Alametleri	-	15
C.S.T	Edebiyatın Mukadderatı	-	16
İmzasız	Bayan Vahdet Nuri- Edebiyat Tarihleri	-	16

FİHRİST

a) Şiirler

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Tarih	Sayı	Sayfa No
Ahmet Hamdi Tanpınar	Şiir	21 Mart 1936	2	7
Ahmet Hamdi Tanpınar	Bülbül	18 Nisan 1936	6	6
Ahmet Hamdi Tanpınar	Hatırlama	25 Temmuz 1936	16	3
Ahmet Kutsi Tecer	Yağmur Duası	14 Mart 1936	1	2
Ahmet Kutsi Tecer	Halay	4 Nisan 1936	4	7
Cahit Sıtkı Tarancı	İkinci Diriliş	4 Nisan 1936	4	11
Cahit Sıtkı Tarancı	Korktuğum Şey	23 Mayıs 1936	8	7
Cahit Sıtkı Tarancı	Kendiliğinden Söylenen Şarkı	18 Temmuz 1936	15	4
Feridun Fazıl Tülbentçi	Onlar Hayata Böyle Doğmuşlardı	28 Mart 1936	3	14
Feridun Fazıl Tülbentçi	Beyaz Günler	20 Haziran 1936	12	6
Fuat Ömer Keskinoglu	Tütsü	11 Nisan 1936	5	14
Fuat Ömer Keskinoglu	Mezarlıkta Türkü	23 Mayıs 1936	8	14
İsmail Safa Esgin	Sone	18 Temmuz 1936	15	14
Necip Fazıl Kısakürek	Yolculuk	14 Mart 1936	1	4
Necip Fazıl Kısakürek	Zaman	21 Mart 1936	2	7
Necip Fazıl Kısakürek	Ölüler	28 Mart 1936	3	3
Necip Fazıl Kısakürek	Gökler ve Yollar	11 Nisan 1936	5	2
Necip Fazıl Kısakürek	Bendedir	16 Mayıs 1936	7	3
Necip Fazıl Kısakürek	Bu Yağmur	30 Mayıs 1936	9	3
Necip Fazıl Kısakürek	Ne İleri Ne Geri	6 Haziran 1936	10	3
Necip Fazıl Kısakürek	Ben	20 Haziran 1936	12	2
Ömer Bedrettin Gökbelen	Çeşmemle Başbaşa	18 Nisan 1936	6	11
Şevket Hıfzı Rado	Gelmiyen Sır	4 Nisan 1936	4	14
Ziya Osman Saba	Minareler	11 Nisan 1936	5	11
Ziya Osman Saba	Yıkanmak	4 Temmuz 1936	14	4

b) Hikâyeler

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Tarih	Sayı	Sayfa No
Ahmet Hamdi Tanpınar	Geçmiş Zaman Hikâyeleri I	18 Temmuz 1936	15	13-14
Ahmet Hamdi Tanpınar	Geçmiş Zaman Hikâyeleri II	25 Temmuz 1936	16	4-6
Ahmet Hamdi Tanpınar	Geçmiş Zaman Hikâyeleri III	29 Ağustos 1936	17	4-7
Fikret Adil	Aradığım Şey	18 Nisan 1936	6	13-14
Fikret Adil	Bir Deli	6 Haziran 1936	10	13-14
Fikret Adil	Deliler Deli Değildir	13 Haziran 1936	11	13-14
Fikret Adil	Bir Genç Kız	4 Temmuz 1936	14	13-14
Sabahattin Ali	Kafa Kâğıdı	14 Mart 1936	1	13-14
Sait Faik Abasıyanık	Loğsa I	16 Mayıs 1936	7	13-14
Sait Faik Abasıyanık	Loğsa II	23 Mayıs 1936	8	13-14
Sait Faik Adalı	Kalorifer ve Bahar I	21 Mart 1936	2	13-14
Sait Faik Adalı	Kalorifer ve Bahar II	28 Mart 1936	3	13-14
Sait Faik Adalı	Kalorifer ve Bahar III	4 Nisan 1936	4	13-14
Samet Ağaoğlu	Rüya	11 Nisan 1936	5	13-14

c) Piyesler

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Tarih	Sayı	Sayfa No
Cevdet Kudret Solok	Yaşayan Ölüler I	16 Mayıs 1936	7	11-12
Cevdet Kudret Solok	Yaşayan Ölüler II	23 Mayıs 1936	8	11-12
Cevdet Kudret Solok	Yaşayan Ölüler III	30 Mayıs 1936	9	11-12
Cevdet Kudret Solok	Yaşayan Ölüler IV	6 Haziran 1936	10	11-12
Cevdet Kudret Solok	Yaşayan Ölüler V	13 Haziran 1936	11	11-12

Cevdet Kudret Solok	Yaşayan Ölüler VI	20 Haziran 1936	12	11-12
Cevdet Kudret Solok	Yaşayan Ölüler VII	27 Haziran 1936	13	11-12
Cevdet Kudret Solok	Yaşayan Ölüler VIII	4 Temmuz 1936	14	11-12
Cevdet Kudret Solok	Yaşayan Ölüler IX	18 Temmuz 1936	15	11-12
Cevdet Kudret Solok	Yaşayan Ölüler X	25 Temmuz 1936	16	11-12
Cevdet Kudret Solok	Yaşayan Ölüler XI	29 Ağustos 1936	17	13-14
Grilparzer (Terc. Salih Zeki Aktay)	Medee'nin Terk Edilişi I	18 Temmuz 1936	15	9
Grilparzer (Terc. Salih Zeki Aktay)	Medee'nin Terk Edilişi II	25 Temmuz 1936	16	8-9

d) Gezi Konulu Yazılar

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Tarih	Sayı	Sayfa No
Abdülhak Şinasi Hisar	Yolculuk Notları: Benzeyişlerimiz	14 Mart 1936	1	5-6
Abdülhak Şinasi Hisar	Yolculuk Notları: Gene Benzeyişlerimiz	28 Mart 1936	3	5-6
Abdülhak Şinasi Hisar	Seyahat Notları: Birleşmeyen Çalgılar	4 Nisan 1936	4	5-6
Fikret Adil	Tenakuzlar ve Tezatlar Memleketi- Yunanistan	30 Mayıs 1936	9	13-14

e) Tenkitler

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Tarih	Sayı	Sayfa No
Necip Fazıl Kısakürek	Gençlere	4 Nisan 1936	4	12
Necip Fazıl Kısakürek	Nurullah Ataç'a	4 Nisan 1936	4	16
Necip Fazıl Kısakürek	İlk ve Son Hitap	11 Nisan 1936	5	12
Necip Fazıl Kısakürek	Curcuna Hakkındaki Bütün Fikrimiz	18 Nisan 1936	6	15-16
Necip Fazıl Kısakürek	İşten Tenkit	13 Haziran 1936	11	15

f) İktibaslar

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Tarih	Sayı	Sayfa No
A.H.İ	Komünist Akademisi	28 Mart 1936	3	15
Cahit Sıtkı Tarancı	İntihat Alametleri	29 Ağustos 1936	17	15

g) Mukaddimeler

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Tarih	Sayı	Sayfa No
Ağaç	Okuyucuya Mahrem Birkaç Söz	14 Mart 1936	1	Kapak İçi
N. Fazıl Kısakürek	Adımız	14 Mart 1936	1	1-2
N. Fazıl Kısakürek	Kendimize Dair	29 Ağustos 1936	17	1-2

h) Konferanslar

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Tarih	Sayı	Sayfa No
Comte Ormesson	Bizde ve Dışarıda Rusya	14 Mart 1936	1	15-16
N. Fazıl Kısakürek	Beklenen Sanatkâr	30 Mayıs 1936	9	4-6

i) Tanıtımlar

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Tarih	Sayı	Sayfa No
A.Halet Çelebi	Mevlana'nın Rubaileri I	6 Haziran 1936	10	4-5
A.Halet Çelebi	Mevlana'nın Rubaileri II	13 Haziran 1936	11	7
A.Halet Çelebi	Mevlana'nın Rubaileri III	20 Haziran 1936	12	7
A.Halet Çelebi	Mevlana'nın Rubaileri IV	27 Haziran 1936	13	7
A.Halet Çelebi	Mevlana'nın Rubaileri V	4 Temmuz 1936	14	7
A.Halet Çelebi	Mevlana'nın Rubaileri VI	18 Temmuz 1936	15	7
A.Halet Çelebi	Mevlana'nın Rubaileri VII	25 Temmuz 1936	16	7
A.Halet Çelebi	Mevlana'nın Rubaileri VIII	29 Ağustos 1936	17	10

Andre Babellon	Hoelderlin I (Çev: Zeki Aktay)	23 Mayıs 1936	8	9
Andre Babellon	Hoelderlin II (Çev: Zeki Aktay)	30 Mayıs 1936	9	9
Andre Babellon	Hoelderlin III (Çev: Zeki Aktay)	6 Haziran 1936	10	9
Andre Babellon	Hoelderlin IV (Çev: Zeki Aktay)	13 Haziran 1936	11	9
Andre Babellon	Hoelderlin V (Çev: Zeki Aktay)	20 Haziran 1936	12	9
Andre Babellon	Hoelderlin VI (Çev: Zeki Aktay)	27 Haziran 1936	14	9
Andre Babellon	Hoelderlin VII (Çev: Zeki Aktay)	4 Temmuz 1936	14	9
Burhan Toprak	Goethe'den Ayrılırken	21 Mart 1936	2	3-6
Georges Cattauni	Proust'un Dostluğu I (Çev. Tevfik Siber	23 Mart 1936	8	8
Georges Cattauni	Proust'un Dostluğu II (Çev. Tevfik Siber	30 Mayıs 1936	9	8
Georges Cattauni	Proust'un Dostluğu III (Çev. Tevfik Siber)	6 Haziran 1936	10	8
Georges Cattauni	Proust'un Dostluğu IV (Çev. Tevfik Siber)	13 Haziran 1936	11	8
Georges Cattauni	Proust'un Dostluğu V (Çev. Tevfik Siber	20 Haziran 1936	12	8
Georges Cattauni	Proust'un Dostluğu VI (Çev. Tevfik Siber)	27 Haziran 1936	13	8
Georges Cattauni	Proust'un Dostluğu VII (Çev. Tevfik Siber)	4 Temmuz 1936	14	8
Georges Cattauni	Proust'un Dostluğu VIII (Çev. Tevfik Siber)	8 Temmuz 1936	15	8
İmzasız	Bernard Shaw Sanatkâra Çatıyor	21 Mart 1936	2	12
İmzasız	Türkçe'de Roman	29 Ağustos 1936	17	15
İmzasız	Siyah Melekler	28 Mart 1936	3	12

N.Fazıl Kısakürek	Mecmua Yağmuru	14 Mart 1936	1	12
N.Fazıl Kısakürek	Antoloji ve Doğurduğu Mesele	28 Mart 1936	1	12
S. Kemal Yetkin	Paskal ve Yaratıcı Endişe	6 Haziran 1936	6	2
Ş. Hulusi Sayman	Maksim Gorky Öldü	27 Haziran 1936	13	16
Ş. Hulusi Sayman	Aktüalite: Kierkegaard	27 Haziran 1936	13	16
Ş. Hulusi Sayman	Rimbaud ve Verlaine	4 Temmuz 1936	14	15
Z.Sıtkı Güvemli	Şeyhi Divanını Tenkit	25 Temmuz 1936	16	15

j) Makaleler

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Tarih	Sayı	Sayfa No
A.Şinasi Hisar	Faniliğimiz ve Edebiyat	11 Nisan 1936	5	5-6
A.Şinasi Hisar	Gene Faniliğimiz ve Edebiyat	18 Nisan 1936	6	3-5
A.Şinasi Hisar	Edebiyata Dair Küçük Notlar	16 Mayıs 1936	7	5-6
A.Şinasi Hisar	Edebiyata Dair Fıkralar ve Düşünceler	23 Mayıs 1936	8	5-6
A.Şinasi Hisar	Edebiyata Dair Tavsiyeler ve Nasihatler	20 Haziran 1936	12	3-4
A.Şinasi Hisar	Edebiyat Dair Fıkralar ve Düşünceler	27 Haziran 1936	13	3-4
Burhan Toprak	Romanımızın Hali	14 Mart 1936	1	7-8
C. Sıtkı Tarancı	Edebiyatın Mukadderatı	29 Ağustos 1936	17	16
C.Sıtkı Tarancı	1886 Mucizesi: Sembolizma	4 Temmuz 1936	14	16
François Mauriac	Roman I (Çev. Burhan Toprak)	14 Mart 1936	1	8-9
François Mauriac	Roman II (Çev. Burhan Toprak)	21 Mart 1936	2	8-9
François Mauriac	Roman III (Çev. Burhan Toprak)	28 Mart 1936	3	8-9
François Mauriac	Roman IV (Çev. Burhan Toprak)	4 Nisan 1936	4	8-9
François Mauriac	Roman V (Çev. Burhan Toprak)	11 Nisan 1936	5	8-9

François Mauriac	Roman VI (Çev. Burhan Toprak)	18 Nisan 1936	6	8-10
M.Şekip Tunç	Aksiyon	28 Mart 1936	3	2-3
M.Şekip Tunç	Şiir ve Fikir	4 Nisan 1936	4	2-3
M.Şekip Tunç	Şiirin Macerası	16 Mayıs 1936	7	2-3
N.Fazıl Kısakürek	Fil Dişi Kule	28 Mart 1936	3	1-2
N.Fazıl Kısakürek	Manzara I	4 Nisan 1936	4	1-2
N.Fazıl Kısakürek	Manzara 2	11 Nisan 1936	5	1-2
N.Fazıl Kısakürek	Manzara 3	18 Nisan 1936	6	1-2
N.Fazıl Kısakürek	Manzara 4	16 Mayıs 1936	7	1-2
N.Fazıl Kısakürek	Manzara 5	23 Mayıs 1936	8	1-3
N.Fazıl Kısakürek	Manzara 6	30 Mayıs 1936		1
N.Fazıl Kısakürek	Manzarayı Kapatırken	6 Haziran 1936	10	1
N.Fazıl Kısakürek	Döğüş Horozu ve Babıalı Tipi	11 Haziran 1936	11	1-3
Ş. Hulusi Sayman	Milli Edebiyat ve Milliyetçi Edebiyat	27 Haziran 1936	13	15

k) Tiyatrolar

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Tarih	Sayı	Sayfa No
Andre Suares	Don Juan (Çev. Burhan Toprak)	16 Mayıs 1936	7	8-10
Burhan Toprak	Don Juan	16 Mayıs 1936	7	7
İ.Galip Arcan	Tiyatro Kültürü I	28 Mart 1936	3	7
İ.Galip Arcan	Tiyatro Kültürü II	18 Nisan 1936	6	5-6
İ.Galip Arcan	Tiyatro Kültürü III	16 Mayıs 1936	7	4
İ.Galip Arcan	Aktör – Komedyen	23 Mayıs 1936	8	4
İ.Galip Arcan	Eski Milletlerde Tiyatro	30 Mayıs 1936	9	7
İ.Galip Arcan	Tiyatro Nasıl Doğdu?	13 Haziran 1936	11	5
İ.Galip Arcan	Tiyatro ve Aktör Nasıl Doğdu?	4 Temmuz 1936	14	5

S. Zeki Aktay	Klasizma ve Klasikler I	6 Haziran 1936	10	6
S. Zeki Aktay	Klasizma ve Klasikler II	13 Haziran 1936	11	6
S. Zeki Aktay	Klasizma ve Klasikler III	20 Haziran 1936	12	10
S. Zeki Aktay	Klasizma ve Klasikler IV	27 Haziran 1936	13	10
S. Zeki Aktay	Klasizma ve Klasikler V	4 Temmuz 1936	14	10
S. Zeki Aktay	Klasizma ve Klasikler VI	18 Temmuz 1936	15	10
S. Zeki Aktay	Klasizma ve Klasikler VII	25 Temmuz 1936	16	10
S. Zeki Aktay	Klasizma ve Klasikler VIII	29 Ağustos 1936	17	11-12
Ş. Hulusi Sayman	Edebi Tenkitte Yeni Kıymetler	20 Haziran 1936	12	15
Ş. Hulusi Sayman	Reformanın 400. Yılı ve Jean Calvin	20 Haziran 1936	12	16
Ş. Hulusi Sayman	Avrupa Tefekkürü	18 Temmuz 1936	15	15

l) Dil Konulu Yazılar

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Tarih	Sayı	Sayfa No
F. Rıfkı Atay	Dil İşleri Üzerinde	11 Nisan 1936	5	3-4

m) Bilmeceler

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Tarih	Sayı	Sayfa No
S. Rahmi Eyüboğlu	Bilmecelerin Cennetinde I	21 Mart 1936	2	10-11
S. Rahmi Eyüboğlu	Bilmecelerin Cennetinde II	28 Mart 1936	3	4

n) Denemeler

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Tarih	Sayı	Sayfa No
M. Şekip Tunç	İman ve Şüphe	23 Mayıs 1936	8	2-3
M. Şekip Tunç	Taşkınlık ve Soğukkanlılık	30 Mayıs 1936	9	2-3
M.Şekip Tunç	Zekâ ve Kâinat	18 Temmuz 1936	15	2-3

Miraç Katırcıoğlu	Vatan Fikri Üstünde I	23 Mayıs 1936	8	10
Miraç Katırcıoğlu	Vatan Fikri Üstünde II	30 Mayıs 1936	9	10
Miraç Katırcıoğlu	Vatan Fikri Üstünde III	6 Haziran 1936	10	10
Miraç Katırcıoğlu	Vatan Fikri Üstünde IV	13 Haziran 1936	11	10
Miraç Katırcıoğlu	Vatan Fikri Üstünde V	20 Haziran 1936	12	14
Miraç Katırcıoğlu	Tat Twam Ası	25 Temmuz 1936	16	13-14
N. Fazıl Kısakürek	Allahsız Dünya	21 Mart 1936	2	1-2
S. Kemal Yetkin	İki Hayat	18 Temmuz 1936	15	4
S. Nafiz Tansu	Düzensiz Avrupa	27 Haziran 1936	13	14
Z. Fahri Fındıkoğlu	Bergson Katolik mi oldu?	13 Haziran 1936	11	3-4

o) Edebi Meseleler

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Tarih	Sayı	Sayfa No
N. Fazıl Kısakürek	Sağ, Sol	18 Temmuz 1936	15	1-2
N. Fazıl Kısakürek	Ahlakımız	20 Haziran 1936	12	1-2
N. Fazıl Kısakürek	Ahlakımıza Ait Birkaç Söz	27 Haziran 1936	13	1-2
N. Fazıl Kısakürek	Ahlakımıza Ait Son Birkaç Çizgi	4 Temmuz 1936	14	1-2
N. Şazi Kösemihal	Dayak	23 Mayıs 1936	8	7

ö) Resim, Müzik ve Sinema

Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Tarih	Sayı	Sayfa No
Ayetullah Sümer	Fresk Sanatı	20 Haziran 1936	12	13-14
B. Rahmi Eyüboğlu	Yukule-le ve Cezanne	20 Haziran 1936	12	5-6
C. Memduh Altar	Müzikte Madde ve Problem I	11 Nisan 1936	5	7
C. Memduh Altar	Müzikte Madde ve Problem II	18 Nisan 1936	6	7

Fikret Adil	Şarlo ve Son Filmi	14 Mart 1936	1	10-11
M. Ragıp Kösemihal	Orkestra Artistlerimiz	18 Temmuz 1936	15	5-6
M. Şekip Tunç	Sanat Dünyası	14 Mart 1936	1	3-4
N. Cemal Berk	İşe Başlarken	28 Mart 1936	3	10-11
N. Cemal Berk	Mücerret Sanat	18 Nisan 1936	6	10-11
N. Cemal Berk	Resim Nedir? - I	4 Nisan 1936	4	10-11
N. Cemal Berk	Resim Nedir? - II	11 Nisan 1936	5	10-11
S. Kemal Yetkin	Kendine Yeten Sanat	4 Nisan 1936	4	3-4
S. Kemal Yetkin	Resim Sanatı	27 Haziran 1936	13	5-6
Zühtü Müridoğlu	Zeki ve Klasizma	27 Haziran 1936	13	13

p) Diğer Konular

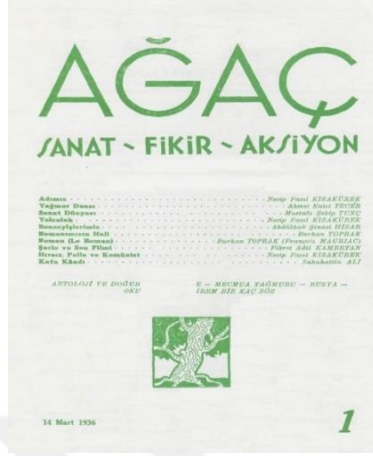
Şair – Yazar İsmi	Eser İsmi	Tarih	Sayı	Sayfa No
A.Şinasi Hisar	Biz ve Hayat	4 Temmuz 1936	14	1-4
Burhan Toprak	Aktüalite: Qua Vadis?	21 Mart 1936	2	16
C. Sıtkı Tarancı	Proust ve İngiltere-Altıncı EnternasyonalFelsefecileri-Henri de Regnier Öldü	30 Mayıs 1936	9	16
C. Sıtkı Tarancı	Küçük Muharrir, Büyük Üslupçu	25 Temmuz 1936	16	16
C. Sıtkı Tarancı	Montherland ve Genç Kızlar	25 Temmuz 1936	16	16
C.T.	Ankara'da Resim Sergisi	20 Haziran 1936	12	16
F.A.	Mevlevi Besteleri	23 Mayıs 1936	8	16
İmzasız	Mektep Talebesine	23 Mayıs 1936	8	16
İmzasız	Pouchkine-Colette Akademi Azası	28Mart 1936	3	15-16
İmzasız	Gündelik Gazete Sanatı	28 Mart 1936	3	16
İmzasız	Burhan Toprak	11 Nisan 1936	5	16

İmzasız	Hazırlanan Romanlar	11 Nisan 1936	5	16
İmzasız	Çıplaklar	11 Nisan 1936	5	16
İmzasız	Espirit	11 Nisan 1936	5	16
İmzasız	Mistik	11 Nisan 1936	6	12
İmzasız	Freud	18 Nisan 1936	6	12
İmzasız	Bir İzah	18 Nisan 1936	6	12
İmzasız	İki Dünya Arasında	16 Mayıs 1936	7	15
İmzasız	Dickens'e Ait Hatıralar	16 Mayıs 1936	7	15
İmzasız	Delilere Dair	16 Mayıs 1936	7	15
İmzasız	Ellinci Sene	16 Mayıs 1936	7	15
İmzasız	Montparnasse Kahvelerinde- Oediperadi- Akademi Koltukları	16 Mayıs 1936	7	15
İmzasız	Edebiyata Ait Tarihler	16 Mayıs 1936	7	15
İmzasız	Hokkabaz	6 Haziran 1936	10	16
İmzasız	2139 Senesinde Bütün İnsanlık Deli	6 Haziran 1936	10	16
İmzasız	Gaip Aranıyor	6 Haziran 1936	10	16
İmzasız	Bergson Katolik mi?-Aynen Olmuş Bir Vaka	13 Haziran 1936	11	16
İmzasız	Bayan Vahdet Nuri	29 Ağustos 1936	17	16
İmzasız	Sinemanın İstirapları	11 Nisan 1936	5	15
Julien Benda	Kısa Bir Mektup	23 Mayıs 1936	8	15
M. Şekip Tunç	Çalışma ve Deha	29 Ağustos 1936	17	3
Miraç Katırcıoğlu	Bir Konferans Dolayısı İle	4 Temmuz 1936	14	6
N. Cemal Berk	Sovyet Rusya'da Türk Resmi	21 Mart 1936	2	16
N.Fazıl Kısakürek	Aktüalite: Fotoğraf Sergisi	21 Mart 1936	2	15
N.Fazıl Kısakürek	Kitap-Mecmua-Gazete:	28 Mart 1936	3	12

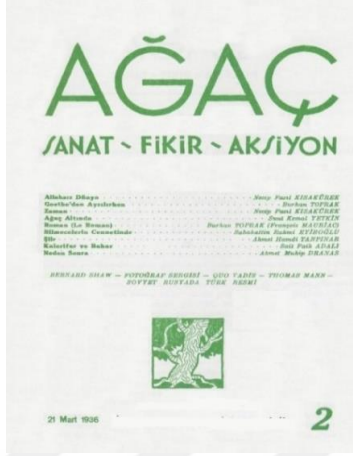
	Aksiyon ve Entelektüel			
N.Fazıl Kısakürek	Anket	4 Nisan 1936	4	12
N.Fazıl Kısakürek	Aktüalite: Aktüalitelerin Aktüalitesi	4 Nisan 1936	4	15-16
N.Fazıl Kısakürek	Kitap-Mecmua-Gazete: Memleket MecmualarınınGeçit Resmi	23 Mayıs 1936	8	15
N.Fazıl Kısakürek	Kitap-Mecmua-Gazete: Memleket MecmualarınınGeçit Resmi	30 Mayıs 193	9	15
N.Fazıl Kısakürek	Aktüalite: Vicdan Azabı	30 Mayıs 1936	9	16
N.Fazıl Kısakürek	Kitap-Mecmua-Gazete: Memleket MecmualarınınGeçit Resmi	6 Haziran 1936	10	15
Nurettin Artam	Delinin Dedikleri	28 Mart 1936	3	11
S.	Pierre de Nolhac	28 Mart 1936	3	16
S. Kemal Yetkin	Ağaç Altında	21 Mart 1936	2	7
S. Kemal Yetkin	Mevut Ebediyet	11 Nisan 1936	5	4-5
S. Kemal Yetkin	Yirminci Asır ve Bir Kelime	25 Temmuz 1936	16	3
S.A.	Thomas Mann ve Almanya	21 Mart 1936	2	15
Ş. Hulusi Sayman	Albert Thibaudet Öldü	13 Haziran 1936	11	15
Ş. Hulusi Sayman	Maksim Gorki'ye Dair	4 Temmuz 1936	14	16
Ş. Hulusi Sayman	Edmond Jaloux Akademiye Âza Oldu	18 Temmuz 1936	15	16
Ş. Hulusi Sayman	Fikrî İttihat	18 Temmuz 1936	15	16
Ş. Hulusi Sayman	Sembolistlerin Büyük Ziyafeti	25 Temmuz 1936	16	16
Z.F.F.	Spengler Öldü	13 Haziran 1936	11	16
Zühtü Müridoğlu	Hâdi ve Adana Abidesi	6 Haziran 1936	10	7

EKLER

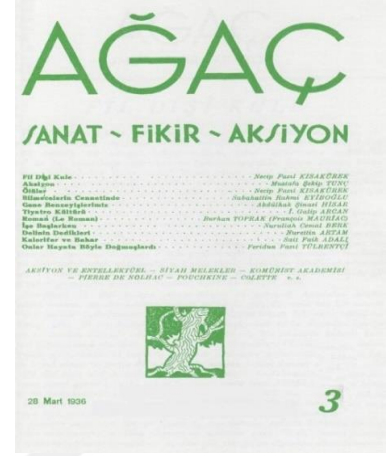
EK 1. Ağaç Dergisi Kapak Resimleri

Sayı:1 14 Mart 1936

Sayı:2 21 Mart 1936

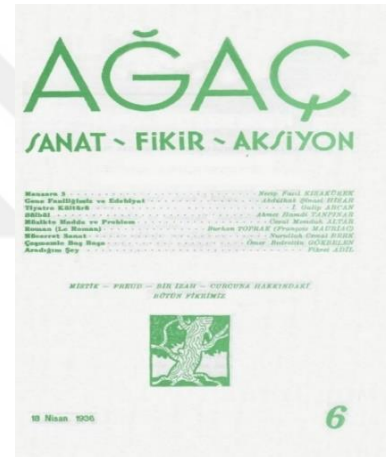
Sayı:3 28 Mart 1936

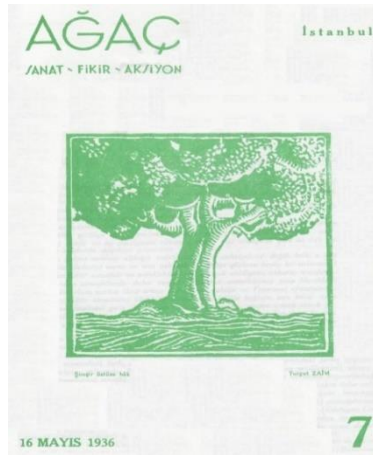
Sayı:4 04 Nisan 1936

Sayı:5 11 Nisan 1936

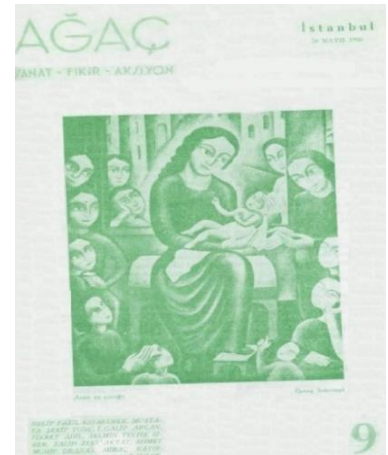
Sayı:6 18 Nisan 1936

Sayı: 7 16 Mayıs 1936

Sayı: 8 23 Mayıs 1936

Sayı: 9 30 Mayıs 1936

Sayı:10 4 Haziran 1936

Sayı:11 13 Haziran 1936

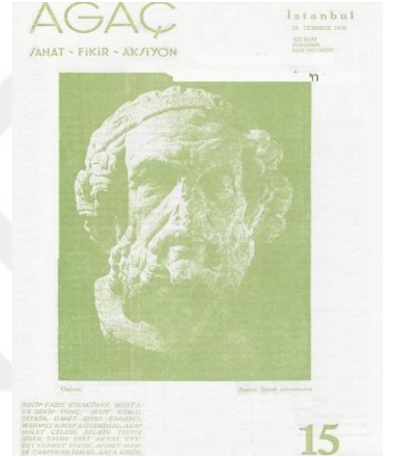
Sayı:12 20 Haziran 1936

Sayı:13 27 Haziran 1936

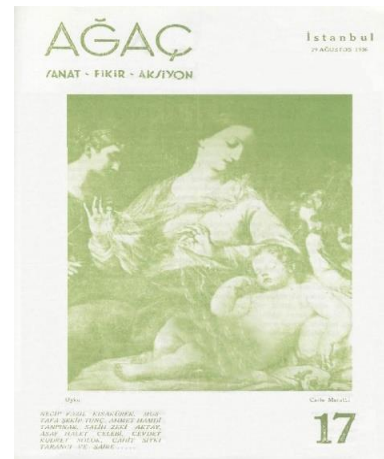
Sayı:14 04 Temmuz 1936

Sayı:15 18 Temmuz 1936

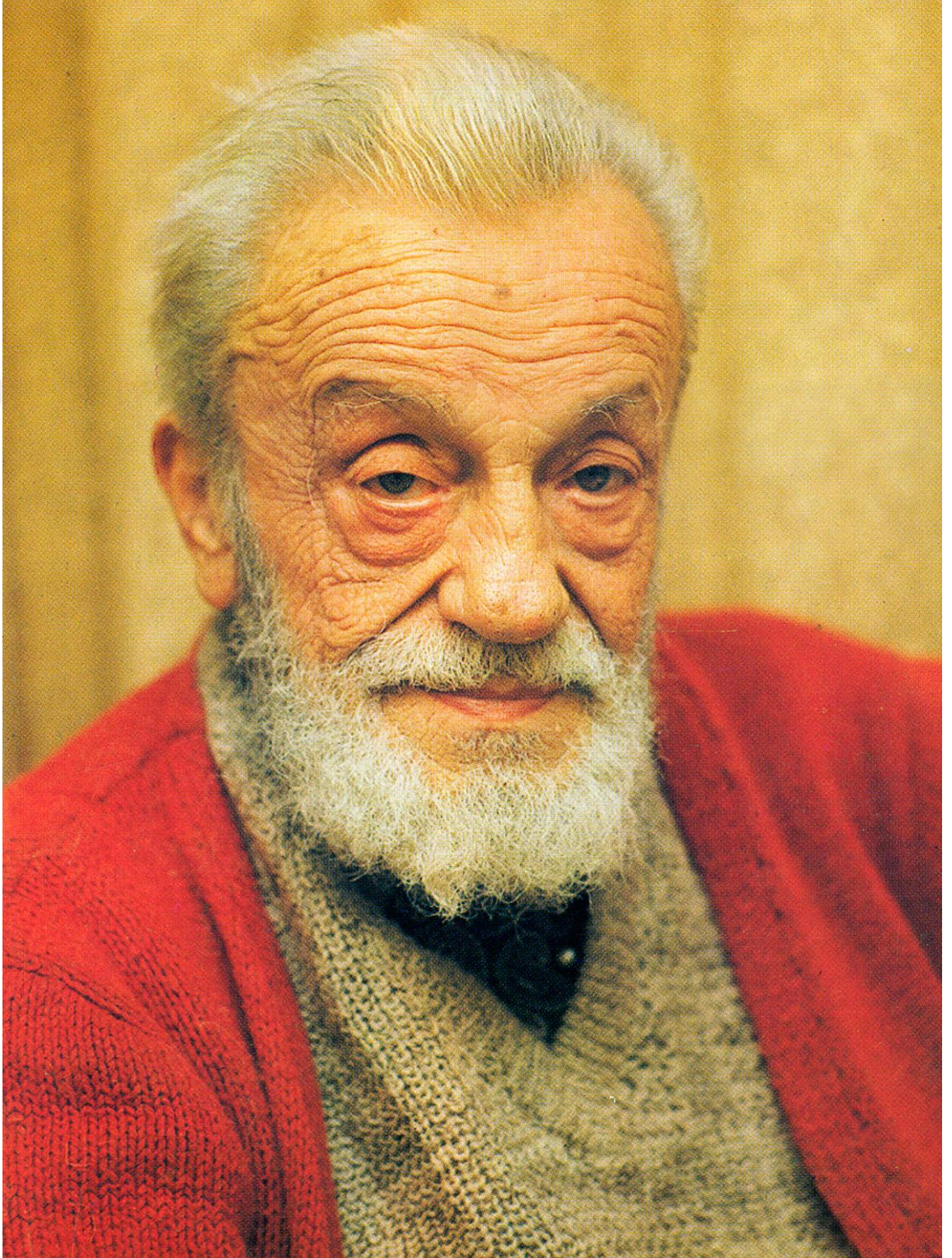
Sayı:16 25 Temmuz 1936

Sayı:17 29 Ağustos 1936

EK 2. Necip Fazıl Kısakürek'in Çocukluğu (Bahriye Mektebi Yılları)

EK 3. Necip Fazıl Kısakürek'in Gençliği

EK 4. Necip Fazıl Kısakürek'in Yaşlılığı

EK 5. Kısakürek, Hocası Abdülhakim Arvasi ile Beraber

EK 6. Necip Fazıl Kısakürek ve Ağaç Dergisi'ne Hazırlık

EK 7. Necip Fazıl Kısakürek Bir Konferansta

EK 8. Necip Fazıl Kısakürek'in Cenaze Töreni (1983)

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Haşmet Budak
Doğum Yeri ve Tarihi	
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	
Yüksek Lisans Öğrenimi	
Bildiği Yabancı Diller	
İş Deneyimi	
Çalıştığı Kurumlar	
İletişim	
E-Posta Adresi	
Tarih	2023